
NOBILITAS VIRTUTE PROBATUS
GUIDO VON VOLCKAMER

[illegible]

Evans sale

=: 14 s :=

Bib: Instr: N° 5079.

Bib. Valière N° 4985.

M: Wodhull
Apr: 1st 1773:

collar: & complet:

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/deetruriaeregion00post

DE ETRVRIAE REGIONIS, QVAE PRIMA IN ORBE EVROPAEO HABITATA

eſt, Originibus, Inſtitutis, Religione & Moribus, & imprimis

DE AVREI SAECVLI DOCTRINA

et uita præſtantiſſima quæ in Diuinationis ſacræ uſu poſita eſt, Guilielmi Poſtelli Commentatio.

FLORENTIAE:

M D L I.

STADTBIBLIOTHEK
FRANKFURT A. M.
Ungültig
Veräusserte Dublette
der
Stadtbibliothek
Frankfurt am Main
Veräusserte
Dublette

COSMO MEDICI ILLVSTRISS. ETRVRIAE OCCIDVAE DVCI

Salus & vera abſolutaque victoria.

SAPIENTISSIMORVM *filoſoforum decreto iudicatum eſt, Tunc fore Reſpub. fœliciſſimas, quum aut ſapientum aut ſapientiæ ſtudioſorum amatorúmue principum imperijs audientes eſſe cœperint, vnde in ſumma relinquitur difficultate iudicandum, quàm ſint fœlices illæ quibus non tantum in omni doctrinarũ genere principes viros imperare cõtigerit, ſed ubi ad ſummos dignitatum gradus ijdem fuerint euecti, tanto ardentius ſapientiæ ſtudijs inhæſerint, quanto in maiori publicarum curarum culmine fuerint conſtituti. Crediderim itaque hodie Etruriæ gentem præclariſſimam Florentinos in ſummo fœlicitatis humanæ gradu verſari, niſi morbo humanæ naturæ peculiari ſuarum ipſimet calamitatum authores eſſent, quum vtrumque ſapientum uotum in te illis contigiſſe uideam. Licet enim per publicarum functionum curas quibus aſſidue optimos urgeri principes neceſſe eſt, tibi non liceat in Academia filoſoforum verſari, tamen & ex tuis in*

tuam Rempublicam inſtitutis, & ex ſummo in doctos omnes amore, fauore, officio & liberalitate ipſi relinquis poſteritati cogitandum, te facile ipſis virtutis actionibus in quibus laus ſolida conſiſtit omnibus filoſofiæ partibus te vniuerſos antecellere. Quare, hac tempeſtate, in qua ingeniorum laus & literarum rerumque ſplendor rurſus incipit eniteſcere, vt tibi principi omnium doctrinarum alumno inſcriberem has noſtras de Originibus Etruriæ & priſco Aureoque eius cultu rituque commentationes, & tuæ ampliſſimæ dignitatis nomine, & abſolutæ virtutis ergo ſum uehementer incitatus. Mole quidem præxigua munus eſt, opuſque in ſumma & Latinorum & Græcorum authorum penuria conſcriptum, éque ſolius memoriæ monumentis illiſque tenuiſſimis repetitum, quum iam fere totum decennium, ex quo prælectioni regiæ ſub literarum inſtauratore Rege Franciſco in ipſa Gallia finem feceram, humanarum literarum monumentis valefeceram. Media enim in Aſia quum ſtudijs & authoribus Arabicis conquirendis incumberem raptim, & ex originum Syriacarum ratione occaſioneque exaratum eſt, quicquid id eſt; Sed tamen qualecunque eſt maxima priſcæ doctrinæ & diſciplinarum noſtro ſæculo deperditarum monumenta continet, & ex quibus noſtro ſæculo ſummam lucem oboriri neceſſe eſt. At quia in Etruria primariæ magnitudinis aſtro ſubiecta orta eſt olim & ſacra de externo cultu diſciplina, & aurei ſæculi inſtitutio, hiſtoriaque: ibidemque vbi nata eſt funditus pe-

rijt

rijt, ibidem te duce inſtaurari optamus, & tibi hoc nomine hos commentarios nuncupatos volumus. Non dubito futurum, ut qua fronte aliorum pleraque ſcripta monumentaue ſolitus es accipere, etiam noſtra accipias, animumque tuæ ueræ ſolidæque & uictoriæ et gloriæ cupidiſsimum tibique gratificandi cupidiſsimum tanto magis amplectare, quanto minus precium operæ & tuis & meis uotis reſponderit.

Vale.

Et tibi & uirtuti & dignitati tuæ addictiſsimus Guilielmus Poſtellus.

De ſummo genere cognitionis doctrinæue quæ eſt Diuinatio, & quot modis poſſit cognitio futurorum haberi prædicique.

NON cenſeo vllo modo eſſe cum illis de veritate agendum, qui de ſequentibus ambigere ſentẽtiis volunt, ſitne deus, & curamne rerum ſenſibus obiectarum habeat, multo minus iudico debere contendi cum illis qui ſenſus noſtros exteriores & demum ipſum intellectum veritatis iudicem falli in rerum cognitione ita volunt, vt nil eſſe veri, ſed omnia dubia eſſe affirment. Hi enim principia negantes, ſatisfactionem hanc merentur, vt citò qui humanitatẽ exuant ipſa ſpolientur. Cum illis itaque mihi volo rem eſſe qui cauſam mundo, & veritatem homini tribuant. Hæc enim ſunt duo neceſſaria primaque & indemonſtrabilia, quòd res ſenſui aut intellectui obnoxiæ cauſas habeant & ſupra omnes ſummam primamque, quodque duce ipſa rerum apprehenſione, conſyderatione & perpenſione veritas rerum virtute cauſæ ſuæ productarũ poſſit haberi. Veritas enim quatenus eſt intellectus in homine agentis finis & ſcopus, eſt adæ-

quata cum ipſis rebus noſtri intellectus conſenſio, vt ſcilicet quales in ſe ſunt, tales intellectus illas apprehendat, quatenus debent poſſuntque ab eo apprehendi. Dixi itaque hæc duo indemonſtrabilia, eo quòd maxime & primo & per ſe ſunt, ſicut Geometer non demonſtrat eſſe punctum lineam ſuperficiem, quia maxime notum eſt. His ſuppoſitis nemo negabit, illum eſſe maxime veritatis participem, qui res ipſas non tantum per ſe & in ſe, ſed per cauſam etiam cognouerit. Quare ſunt veritatis varii gradus. Minimus eſt vt res ipſas in ſe concipias, Maximus vt cauſam primam aut ſolo intellectu, ſine rerum ſenſibilium medio ſi fieri poſſet cognoſcas, aut quia fieri à nobis non poteſt, duce eo beneficio quod in te Deus contulit, quodque in tota natura reſperſit, mente comprehendere ſatagas. Quum autem prima cauſa ſit omnino infinita & ea de re omnino incomprehẽſibilis, iure quidem merito ille diuiniſsimushominum eſt iudicandus qui maxime ad eius accedit cognitionem. Quum autem ea quæ cognoſcuntur, ſi bona ſunt, & bona eſſe cognoſcuntur, ſint tantum amanda, optanda, obſeruanda & requirenda quantum bonitatis in illis cognoſcitur, ſumma quæ de prima cauſa cognitio habetur (ſiquidem vt parens filoſoforum ait, Quia bonus eſt, bonitatem ſuam maxime com

muni

municando, omnia quatenus ſunt bona, Bona fecit) in amore infinito ponatur oportet. Summa itaque, in homine veritas eſt, vt illam cauſam quam intellectu ob infinitudinem aſſequi non poteſt, ea animæ parte quæ in nobis infinita eſt, Voluntate videlicet, & Affectu quæ infinita cupidine tenentur, Infinitum videlicet Deum amet, cupiat, colat, eiuſque nomine vniuerſitatis fœlicitate ſi adſit libentiſsime ſpolietur. Eo vero quòd cupiditas rerum ſenſui & gloriæ obnoxiarum, & timore ne ſecundis rebus aut iam conceſsis, aut quas poſſemus conſequi, priuemur, tanquam duo tyranni aſsidue obſtant noſtræ Diuinitati; ideo cauſam primam cognoſcentes eandem ſpernimus, cognitioneque futuri caremus. Quum itaque in Deo ipſo ſint omnium futurorum ordines, ab æterno diſpoſiti, ille ſit Diuinationi proximus neceſſe eſt qui ſummo Mentis Affectu Deo per amorem ſummum eſt coniunctiſsimus. Tanto autem veriora falſis, aut falſiora veris prædictionibus coaptet neceſſe eſt, quanto eſt purior aut turbidior Affectus. Hinc quum Diuinationis familiariſsimum genus in ſomniis poſuerit antiquitas merito reuera Cicero primo de Diuinatione, Platonis adduxit verba ex politiæ libris vt rationes adferat veritatis. Ait enim ideo à veritate eius Diuinationis quæ per ſomnia poſ-

ſet haberi, nos deſtitui, quod nimiis iracundiæ motibus agitata eſt in nobis pars iraſcibilis, aut nimio luxu diffluit ea in qua cupido & voluptatum fomes inhabitat, vnde perturbata animi parte iraſcibili quæ à corde eſt, & concupiſcibili, quæ ab hepate oritur, Ratio ipſa & pars ſuperior quæ in cerebro ſedes habet communi conſenſione turbatur, ne poſsit vlla vera earum imaginum quæ noctu occurrunt ratio colligi. Quòd ſi ſedatis & veluti reſciſis cupiditatibus, ieiunoque aut vt minimum cibis cupiditatibuſque obruto corpore ſedatiſque animi paſsionibus quæ nos vltro in iram aut cupiditatem rapiunt, nos componeremus dormituri, proculdubio ex ſomniis poſſet à nobis obtineri Diuinatio. primus itaque hic eſt modus, vt ſublato ob cauſæ cauſarum amorem, quantum fieri poteſt, amore aut timore creaturarum, moueamur, noſque totos ſummæ luci dedamus. Primus autem qui à diuina luce in nobis agente procedit in cauſa eſt vt cæteri veri ſint. Niſi enim in nobis eſt ſummus ſummæ primæque veritatis amor, & ſumma rerum quæ nos perturbant abſtinentia, vt ſumma lux veritatis in nobis ſit omnium veritatum principium, nulla poteſt à nobis vera procedere Diuinatio. peti autem ab Intelligentiis, à cœlis eorumque variis motibus, ab elementis Igne, Aere

re, Aqua, & Terra, ab animalibus eorumque partibus, à plantis; & ante omnia à prodigiis ſolet. Sacerdotes etiam Hebræorum ex duodecim variarum gemmarum contuitu quæ ad hoc vt ſuis excitarentur motibus ſuper humeros ſacerdotis ponebantur, futura prædicebant. Efodio nomen erat huic ornamento. Cæterum quod fuerint profetæ & vates Sibyllæque vbiuis gentium, à quibus ſcita fere omnia quibus habenæ reipubl. regantur, aut olim ſint rectæ, gubernatæque in conſenſu omnium gentium eſt. Si qui autem ſint in ea impietate, vt eo quod inenarrabilis falſitas fictio & fabuloſitas in falſo cultu deprehenſa eſt, putent (vt ait Dionyſius Halicarnaſſeus) quicquid de Deo religione miraculiſque olim ſcriptum eſt, id eſſe inter fabulas referendum, quum prætextu falſi verum ipſum tollant, mundumque nullo recto re moueri aſſerant, cenſeo illis vitam eſſe tollendam. Neceſſarium enim vnum eſt, ESSE DEVM videlicet, & vt ſe curam habere rerum humanarum demonſtret, quod item eſt omnino neceſſe, opus eſt inter cæteras Diuinationes vaticinationeſque, eſſe vnam, à diuino lumine in ſobrios ſanctos ſimpliceſque homines tranſfuſam, ob ſolum amorem & cultum ſummæ cauſæ, in qua totius vitæ humanæ & non ſolum vnius aut alterius populi curſus ſit adumbratus,

ad hoc vt quum ea quæ ſunt Diuinata & prænunciata toti orbi euenerint, ex ipſo cognoſcatur euentu, quod & Diuinatio eſt, & à Deo eſt, & Deum eius authorem, probat curam habere rerum humanarum.

Probatur, eſſe neceſſario, eo quòd Deus habet rerum humanarum curam, Diſciplinæ genus ſummum, præſtantiſſimumque, ad quod quum omnes homines aſpirēt, nullus tamen poſſit niſi per Diuinationem conſequi.

QVum ſit apud filoſofos recepta illa ſententia, Quòd deus nil fruſtra faciat, ſed præſtantiſsima vota ſint finis præſtantiſsimi gratia conſtituta, opus eſt, vt omnino primus hominis appetitus qui eſt veriſsima præſtantiſsimaque rerum cognitio, poſsit ſuo fine frui ad hoc vt cognitis rebus poſſit delectum facere & præſtantiora ſibi ſeligere. Neceſſe ergo eſt omnino, vt à diuina prouidentia rerum humanarum curatrice nobis ſit inſtitutus modus, quo ea quæ magis expetimus magis aſſequamur. Omnes autem principes in Filoſofia viri aſſerunt eſſe veriſsimum, Quod magis afficimur ſi vel modicum quid de ſubſtantiis cœleſtibus aut ſeparatis comprehendamus, quàm ſi in hoc orbe terreno totam rerum naturam aſſequāmur, quum tamē cōſtet illa quæ magis appetimus, eſſe à nobis remotiſsima, naturæ

autẽ familiariſsima. Quum itaque præſtantiſſima veritatis conſequutio ſit rerum per ſuas cauſas cognitio, cauſæque ſint ſummopere ad intellectus fœlicitatem neceſſariæ, opus eſt neceſſario, vt ſupra genus demonſtratiuum diſciplinæ quod quidem fere nil de cauſis (potiſsimum vt ſunt amandæ) tradit, ſit vnum ſummum totum in Diuinatione poſitum, cui adnexum adſit alterum demonſtratione carens, & totum in vniuerſitatis Hiſtoria conſtitutum. Nam ſi deſit diuinatio illa quæ ſummopere deſyderabilem de cauſis cognitionem rationeque humana nullo modo inueſtigabilem nobis aperiat, fruſtra & Deus & Natura hoc deſyderium in nobis ingenuere, quum finem eius non poſsimus conſequi, quod eſt falſum. Si autem ſit diuinatio vt eſt, opus eſt etiam vt poſsit eius finis videri, vt in toto orbe terrarum ſint aſſeruatæ eiuſmodi Hiſtoriæ, vt quarum veritas non poſsit aut debeat vllo modo tolli, maxime vbi Græcorum θεογονίαι aut fabulæ non fuerint, & vbi ſine vlla cupiditatis aut timoris ratione ſcriptores de regnorum originibus & euerſionibus tranſlationibusue ex cõmuni conſenſu agunt. Quum enim omnes principales mundi poteſtates à Deo ſint ordinatæ, & ſuis geniis Angeliſue vt vocant munitæ, fieri non poteſt, vt ſine prouidentiæ nutu intercidant. Quiſquis itaque ſa-

cræ diuinationis, quam ſacra vocant, voluerit fidem eleuare, quum ſit præſtantiſsimum doctrinæ genus, & per quem maxime homo ſuum finem conſequitur, cognita, aut ſaltem ſi incognita eſt amata cauſarum cauſa, ille ex hominũ numero quem immerito auget tollendus eſt. Qui vero ita fidem Hiſtoriis detrahit vt res originum & euerſionum ſine paſsionibus aut fabulis (Nam quis admittat concubuiſſe & genuiſſe deos) ſcriptæ in dubium ab eo vocentur, merito etiam ipſe hiſtoriæ legumq. beneficio deſtitutus, habebitur inter ſuos exors, extorriſque, & ſuppoſititio credetur ortu partuque. Merito itaque laudanda venit illa Platonis in Epinomi de ſententia, qua ſanctè ait, eſſe parricidio affine, ſi quis illi doctrinæ quam de deo religione & ſtellarum virtute nobis tradidit antiquitas detrahit. Illi enim authores poſteritatis, qui ab ipſo omnium opifice proxime ortum duxere, nõ potuere niſi à deo authore iſta habuiſſe, quæ filiis inſtar teſtamenti ſeruanda tradere tanquã ſibiipſis vellent. Et ne ambigeremus de qua diceret doctrina ait. Nam qui hæc orbi ab initio tradidit Syrus erat. Vnde de ipſis Hebræorum ſacris eum intelligere non eſt dubium. In illis enim ſolis agitur de illa cauſa quæ cæteris cauſis Angelis, Geniis, Diis, mentibus, ſpiritibus, aut Heroibus in cauſa eſt vt ſint. nec enim per ſe

ſunt

ſunt immortales. Syrus itaque ille aut Adamus, aut Noachus aut Abrahamus aut Moſes eſt. Omnes enim ob locum ſepulturæ præter Noachum Syri ſunt. Nam eorum ſepultura fecit in Syria poſteritati locum ſacrum. Summa itaque diuinatio in ſacris Hebræorum & eorum ſacris appendicibus conſtituta eſt. Per eius itaque ſtudium ſolum poteſt homo in eum finem ad quem maxime aſpirat peruenire. Sed videndum eſt quænam ſint hiſtoriæ illæ quæ ſecundum ſacras diuinationes maximam mereantur fidem. Diuinationes autem omnia illa ſcripta voco, quæ in toto ſcripturarum veterum & nouarũ volumine cõtinentur, eo quòd omnes ſententiæ ſacrorum præter illas quæ ad mores faciunt, ad doctrinam poſteritatis ita pertinent, vt ſint etiam futurarum figuræ. ſicut enim vſu rerum Naturalium videmus in omnibus quæ naturaliter accidunt cuiuis ſemini aut arbori eſſe veluti præſcriptum & prædictio diuinatioque eorum quæ vnquam olim accident eidem generi aut ſpeciei cuius erat indiuiduum, ſic omnino in ſacris eſt. Sub vmbra enim perſonæ aut cuiuſuis eccleſiæ electæ vel reprobatæ res geſtæ ſunt, quæ olim reuolutionibus ſæculorũ influxuum & ſpirituum in variis orbis partibus contingent, ad hoc vt Deum habere rerum humanarum curam oſtendant. Hæc autem mihi

de Etruriæ origine dicturo, fuere præmittenda confirmandaque, eo quòd Baſis meæ Hiſtoriæ ex ſacris pendet.

Quæ hiſtoria humana debet eſſe ſumma fide poſt illas quæ in ſacris habentur Diuinationibus.

LICET nondum oſtenderim linguam primam & perfectiſsimo, rerum de quibus tractat, etymo, eſſe Syram, illã videlicet quæ Syri illius hominis eſt in quem Plato omnia refert diuina, tamen eo quòd ſit licitum in omni doctrinæ genere ſupponere interea aliquid donec probes, quia clariſsime poſtea ſum demonſtraturus primam æternamque linguam eſſe Syram quæ & Aſſyria & Fœnicia Punicaue dicitur hoc nunc pro conceſſo aſſumo. Quum itaque ſit prima & ea de re ſummum Diuinationis genus habeat, & ſummam etymi veritatem, opus eſt eos Authores Hiſtoriæ qui in ea ſcripſere & maxime cum ea cõſentiunt ſumma eſſe fide, vbi maxime ea ſcripſere quæ ſunt ab affectibus & falſitate alieniſsima, & quæ etiam apud ipſius veritatis Hiſtoricæ hoſtes fidem faciant. Quin itaque Ioſefus ſit fide digniſsimus in Antiquitatis Iudaicæ libris & lingua Græca & Hebræa deſcriptis, in quibus populis omnino à vera ſacrorum

crorum tradi tione alienis, & contra aduerſa rios gratioſiſsimos, nemo facile dubitarit. Ea enim omnia quæ videntur minus fidem mereri, non minus externis quàm propriis aſſeruit authoribus. Quum autem Chaldæa lingua ſit Hebrææ familiariſsima, vt poſt ſacræ Diuinationis libros, apud Chaldæos, Aſſyrios, Magos, Abrahmanaſque cœleſtis Diuinationis profeſſores ſit ſecunda prædictionis futurorum via, nullum eſt dubium quin etiam ſint ſumma poſt Hebræos fide Hiſtorici Chaldæi. Quum enim conſtet eorum authoritate qui res Chaldæorũ obſeruarunt, fuiſſe ad hoc vt veritas in illis maxime conſeruaretur conſtitutos primaria autho ritate viros & ſumma (vt id temporis res erant) pietate ſacerdotes, vt veriſsime religioſiſsimeq. origines, res geſtas, mutationesque Regnorum celebriorum in publicis conſcriberent diariis, nemo facile eorum eleuarit authoritatem. Erat enim illis ſemper propoſita vna ratio quæ illos maxime veritati adſtringeret. Sicut enim Syræ Diuinationes & hiſtoriæ hoc habent vt religioſiſsime rerum ſucceſſus ſcribant, ad hoc vt ſummæ cauſæ prouidentia videatur rerum humanarum curam habere ſecundum Prognoſtica ſacra: ſic etiam Chaldæi ad hoc vt ex hiſto riis & rerum euentu fidem Cœleſtium facerent

Prædictionum,& poſteris fidem doctrinamque ſuæ ſapientiæ per apoteleſmata traderent ſanctiſsimè omnium gentium hiſtorias conſcripſere. Tertio in ordine eſt Romana hiſtoria, illa potiſsimum quæ poſt acceptos in Reipublicæ caput libros Sibyllinos eſt obſeruata, quæque eſt ab illis authoribus externis ſcripta,qui in rerum originibus & hominum generatione longiſsime à fabulis deorumque excogitatorũ concubitu recedere ſategerunt. Si integri nobis ſupereſſent Cato & Varro illi inſtar omniũ eſſent. Vnus porro Heſiodus poſt Orficæ doctrinæ authores ſatis nobis in ſua Theogonia reliquit cogitandũ quantũ fidei mereantur qui inter Græcos ſcripſere origines. Sicut itaque tria potiſsimum veræ diuinationis genera ſupracœleſte vereque diuinum apud Syros,de quo Plato,cœleſte apud Chaldæos , Aſſyriosque, Sibyllinum autem & hominibus mundoq. inferiori aptius, quo vſi ſunt ante omnes Romani : ſic ab iis potiſsimum qui Hiſtorias Syriacas, Chaldaicas & Romanas ſcripſere petenda eſt Hiſtoriæ fides. Iam vero dixi in Appendicibus ſacrorum Hebræorum,quatenus hiſtoriæ ſacris adnexæ ſunt variis tẽporibus in eccleſia à viris tam in ſcribẽdo quàm in probãdo à mendacio omnino alienis ſcripta & probata in hoc ſolũ vt Deus curã habere rerum humanarũ videatur. Licet enim

non expreſsiſſem quid nomine appendicum intellectum vellem, tamen ea quæ ad ſacræ hiſtoriæ ſucceſſus pertinent, & iam ſunt ab innumeris authoribus ſcripta & probata poſſunt intelligi. Ioſefi itaque Hebræi ſcriptoris & non minus Græcis humanisq. doctrinis quàm ſuis imbuti, fides eſt in primo habenda loco. Beroſus Chaldæus ſimiliter Græce tempore florẽtis Græciæ mediis in Athenis ad miraculum vſque doctus, & ſtatuæ publicæ lingua aurea ornatæ meritum cõſequutus, nomine ſummæ eruditionis & fidei ex publica Chaldæorum Bibliotheca compendium rerum à Cataclyſmo ad ſua vſque tempora geſta ſcripſit, cuius teſtimoniis frequentiſſime Ioſefus vtitur. Plinius, Solinus, Cato, Varro, ſi extabit, & alii eius claſsis viri cum Dionyſio Halicarnaſſeo & cæteris fide dignis authoribus facient Romanæ Hiſtoriæ fidem. Nam res Etruſcorum funditus apud ſuos olim perierũt, quare & Res eorum ex ipſa Romana aut ex vniuerſali Hiſtoria ſunt decerpẽdæ & ſuſcitandæ. Quum enim cultus Etruſcorum, Druydarum, Abrachmanum, Indorum, Aethiopumque, qui in ſuis principiis locisque erat aptiſsimus, in Syriæ diuinationis verba tranſire debebat, vna cũ ipſo cultu & diſciplinæ & Hiſtoriæ interciderunt. Nam niſi imperfecta geniorum fuiſſet de-

turbata vna cum Idololatria Religio, nonfuiſſet cognitus Princeps omnium ſpirituum, Mẽtium Angelorumque & hominum Chriſtus.

Quòd ea quæ nunc circunferuntur nomine Beroſi Fragmenta ea reuera ſint priſci illius Beroſi qui deflorationem Chaldaicæ ſcripſerat Hiſtoriæ.

QVVM apologum de hoc argumento ad Pierfranciſcum Giambulariũ Canonicum D. Laurentii & Academicum Florentinum, qui de priſca Etruſcæ linguæ origine ſcripſit, miſerim, in quo ſatis abunde me puto ſuaſiſſe ea quæ circumferuntur Fragmenta nomine Beroſi, eſſe reuera illius Beroſi Chaldæi quem Ioſefus citat non eſt quod repetã illud idẽ. Poteſt enim aut ſeorſim illud aut edi aut hic interſeri. Vnum addam omni exceptione maius, quod ſententiæ ex eodem Beroſo antequam unquam veniret in Manus Annii Viterbienſis, quo creditur authore confictus. Iã in Germania & in Gallia extabant, vt ex eius citationibus locisue ſuo tẽpore oſtendam. Quòd autem maxime mouet illos qui fidẽ Beroſi eleuant illud vnum eſt quod non ſolum ſuæ gentis ſed etiam occiduorũ populorum à Babylonicis remotiſsimorũ ita tractat hiſtoriã, vt videatur ſua perfunctoriè, aliena autẽ ſerio tractare.

Quid enim ad rem aiunt quòd ſtatim Aſſyriis ſubiungat Italos Gallos Hiſpanos ? Satisfacio, Licet ſint duodecim orbis terræ partes duodecim cœli ſignis obnoxiæ, tamen quum Deus & Natura nil fruſtra faciant opus eſt omnino vt populi primo ſigno, & primæ ſtellæ cœli ſubiecti ſint etiam digniores , & aliquando vniuerſi imperium habituri. Præterquam quòd eam Genealogiam vniuerſi quæ aureo ſæculo in totum orbem eſt diſperſa, Moſes in ſacris libris Geneſeos ſacram fecit , ipſa iam ſuis ſæculis ante octingẽtos annos obſeruari in libris patrum ſolita erat. Vt autem illi populi qui de cœlo ſeruabant ante alios , etiam ſuarum prædictionum redderent rationes (Nam & cœlum & Deus ſacraue omnino conſentiunt) opus erat in Bibliotheca Chaldaica omnino illud idem ſed tanto amplius quanto cœlum quàm Deus clarius nobis patet , obſeruare & ſcribere quod ſacra fecerunt. Semper autem apud omnes Aſtronomiæ peritos fuit duplex effectuum cœli influxus in obſeruatione. Eſt enim primus cœli impulſus à motu diurno , alter à motu planetarum,ille orientalis,hic occiduus,vnde quum putarint eſſe omnino neceſſarium vt vna potentia generalis in Aſia & oriente conſurgeret quæ inſtar primi mobilis vniuerſum contineret, & altera ab occidente quæ inferiori & temporali

omnia moderaretur imperio, non minus occidentis quàm orientis regna curare debuere. Vnde & apud Græcos antequam per fab ulas periiſſent priſcæ memoriæ, ponebantur Chaldæi Indíue tanquam eiuſdem profeſsionis, in oriente: Celtæ ſeu Galatæ in occaſu: Aethiopes in Auſtro: & Scythæ in aquilone tanquam capita mundi,vt eſt in paraſceua Strabonis. Verum quia illi tantum in imperiis primi futuri ſunt qui in differenti cœli longitudine ſub primis influxibus poſiti ſunt, in vera orbis habitabili, id eſt temperata, ideo Beroſus magis neglexit Scythas & Aethiopas. Licet enim & Scythæ in frigida & Aethiopes in calida regione habitent, Dei cœlique vera beneficentia in regionem temperatam eſt transfuſa. In hoc autem maxime fidem meretur quod conſentiens ipſi Moſi, Nimrotu m quem ſuum Saturnum primum fuiſſe ſcribit, authoremque Babylonicæ turris & Regni, facit parum probum vt qui rituales libros magni Iouis eſt furatus ab omnium parente Noacho: per illos enim libros Chaldæi eadem habere cœperunt quæ & ſancti patres, donec ſacra diſciplina ad ambitionem & maleficas artes eſt conuerſa, ſicut noſtram videmus ad id redactam, vt hominibus omnino diſsimilibus iis qui eam inſtituere, vi-

deatur ipſo vſu aut abuſu potius patrocinari. Sic vſu comparatum eſt, vt corrupti ſingulis ſæculis homines ex præſtantiſsimis inſtitutionibus peſsimos mores ſanctis ornatos titulis producant. Superfuit ex illis ritualibus doctrina rerum cœleſtium, in qua poſt Diluuium excelluiſſe Chaldæi non potuiſſent, niſi iam ante Diluuium fuiſſent obſeruationes à ſanctis patribus factæ & conſcriptæ, religionique geniorum Angelorúmue qui primum cœlo influunt coniunctæ, quales antea Chanochus vates ſcripſerat, cuius opus inter primos rituales ſacroſque libros in Aethiopica eccleſia extat, vt ipſius fidem & argumenta ab ipſis audiui Aethiopibus Candacum Regno ſubiectis. Quum itaque in Beroſi fragmentis quæ adhuc extant, nil ſit ſcriptum niſi quod veritati ſacrorum aut Aſtronomiæ, aut humanæ & cui nil repugnat Hiſtoriæ per omnia conſentiat, eo quòd parum pleriſque placeat, non eſt reiiciendus. Rationibus enim & authoritate præſtantiore, non ſolis con uitiis aut deteſtatione riſúue ſunt improbandi ſcriptores ſicubi diſplicent. Deeſt autem pluſquam dimidium, vnde conſtat certiſsimò non eſſe confictum opus. Clare enim liquet ex Ioſefo ad Nebucadnezarum vſque Babylonis inſtauratorem ſcripſiſſe.

Quòd ſacrarum conſtitutionum ſeu Diuinationum libri ſint ea fide & integritate, vt neceſſario omnibus ſæculis fuerint ſintue inter optimos ſapientiſsimoſque probandi, ſummumque bonum ſuaſuri.

FVit ſemper vſu omnium gentium receptiſsimum, vt prima fides oratoris aut ſcriptoris ab ipſius perſona peteretur. Quiſquis enim etiam de rebus præſtantiſsimis verba facturus aut dicturus, ſola Authoritate, aut ſolo rerum fine moueri debere ſuos auditores, ita vt ſemper illis perſuadeat, velit, toto errat cœlo. Quot enim iam à condito orbe principes ſategere, vt ſuis populis ob ſolam authoritatis rationem ponerent ad hoc vt in officio retinere homines poſſent? Tamen ex totius orbis terrarum imperio in quo ad hanc diem fuere innumerabiles ſummáque authoritate principes, ſi leges iuris Romani Iuſtiniani imperatoris cura conſeruatas excipias, nil plane ſupereſſe reperias. Licet vero ſint præſtantiſsima & ad homines in officium cogendos aut in eodem retinendos aptiſſima, quæ innumeri ſapientia aut vt rectius loquar prudentia inſignes viri De politia, De Oeconomica, De Moribus, De legibus & in ſumma de omnibus illis doctrinis quæ ad officiorum rationem ſpectant præclariſsime, doctiſsime

me argutiſsiméque ſcripſerint tamen illa omnia aut interierunt, aut ſi extant, vt innumera adhuc extant, tantundem plane faciunt in promouendo, quantum ſi ſcripta non eſſent. Hinc licet innumeri in toto terrarum orbe dent operam Platoni, Ariſtoteli, Iſocrati, Ciceroni & cæteris huius notæ primariæ uiris, nullum tamen vnquam reperire liceat, qui reuera moribus ſanctioribus ſit effectus ex eorum lectione. Illæ enim diſciplinæ doctiores quidem, ſed ſanctiores non reddunt, ea vna de re quòd ne ipſis quidem ſcriptoribus, quamuis ſint veriſsima, fidem ſuæ veritatis fecerunt: fuere enim corruptiſsimi in ſe, qui optime cæteris tantum, & non ſibi ſcripſerunt. Quòd ſi ipſa acceſſerit vitæ morumque probitas veraque in ſcriptoribus ſapientia, quæ in Bonitate conſiſtit coniunctaque cum Authoritate & Doctrina fuerit, eſt omnino neceſſarium vt ſummam omnibus ſæculis fidem faciat, & econuerſo, eſt omnino impoſsibile, vt vlla doctrina aut legislatio poſt diſſipatos ſuos populos ſit ſuperſtes, & multo minus poſsibile, vt ex primis ad alios informandos tranſeat, niſi ſit Diuina inſtitutio à ſumma Authoritate potentiáue, à ſumma ſapientia, & à ſumma Bonitate profecta. Inde veriſsime eſt ab Horatio ſcriptum, ſi vere vt ſcripſit, intellectum voluiſſet. Si uis me flere dolendum eſt

primo tibi. Quaſi dicat ſis bonus oportet, ſi mihi vis ſuadere vt ipſe bonus ſim. Quotquot itaque aliter docuere quàm fecerunt & ſe & ſuos luſerunt auditores. Hinc perdita veri fides. Quamuis enim veriſsima vtiliſsimaque ſcribantur, ſi non ſuaſerunt ipſimet oratori & ſcriptori, qui fieri poterit vt mihi ſuadeant? Quum autem videamus ipſos ſacræ Diuinationis libros, qui in Hebræorum literis potiſsimum ſeruantur, iam totis tribus annorum milibus (quum tamen meræ videantur ineptiæ ſi ad ſummorum filoſoforum ſcripta conferantur) non tantum fuiſſe inter ſuos vbiuis terrarum ſparſos, conſeruatos & literis moribuſque obſeruatos aſsidue, ſed ſenſim tantam ſuæ veritatis fidem feciſſe, vt ferè totius orbis terrarum inſtitutio ab ipſis dependeat, diuinitus hoc fieri fateamur oportet. Si quis autem diligentiſsime apud ſe conſyderet tempus quando apud ſuos deſtructo Iudæorum imperio periiſſe omnino debebant, tunc ſenſim vna cum ſumma abſurditate mundi, orbem terrarum ſumma Authoritate ſapientia & vera Bonitate repleuiſſe, neceſſario colliget iſthæc Axiomata. Quòd, quum videantur abſurdiſsimæ doctrinæ, & ab eloquentia rationéque humana omnino alienæ, tamen quando apud ſuos periiſſe debebant orbem repleuere, opus eſt illud à Diuina proui-

dentia eſſe factum, quod contra voluntatem iudiciumque humanum factum videmus. Quod, quum non ſolum ſua ſimplicitate & infantia fretæ ſed myſterio crucis toti mundo deridendo vnitæ contra Gloriam & cupitos honores, contra Luxum & ſuperfluas voluptates, contra auariciam & fluxas opes; Probra, Dolores paupertatemque ſuis ſectatoribus ſuaſere, Rem omnino humanæ ſapientiæ quæ contra iſta pugnat, contrariam. Adde, Quòd tunc omnes doctrinæ mundi & Græcis & Latinis ingeniis excultiſsimæ, ſummáque eloquentia expoſitæ, tunc ſummo in imperio mundi verſabantur, quum íſthæc inſipiens ſapientia illis inuitis & obſiſtentibus vicit orbem terrarum. Vnde eſt omnino colligendum pro Axiomate generali, Huiuſmodi ſcripta eſſe Diuinitus inſpirata, & ab optimis viris quique primi illa obſeruarunt eſſe ſcripta, & vt impiis ſoloque nomine filoſofis ſunt ridicula, ita ab integerrimis ſunt aſſidue probata inque præſentẽ deducta authoritatem. Quum autem obſiſtẽtibus huic doctrinæ omnibus potentiis & ſapientiis mundi, tanto magis orbem occuparint, quanto magis ſunt oppreſſæ, neceſſe eſt vt Ratione ſolius Bonitatis tam in ipſis ſcriptis reſperſæ quàm in ſuis authoribus inhabitantis, contra vniuerſi potentiam obtinuerint. Colligitur præterea in æternum

ideo duraturas has literas, quamdiu videlicet mundus durabit, eo quòd ſicut cauſa cauſarum non ſola potentia, aut ſola ſapientia, aut potentia & ſapientia ſolum, ſed potiſsimum Bonitate aut Beneuolentia fuit & eſt cauſa omnium rerum, ſic hæc ſacra ſcripta non ſola potentia authoritatéue inſtar legum aut conſtitutionum principum, nec ſola humana ſapientia vt ſcripta filoſoforum, nec Authoritate & prudentia tantum, vt ſunt ea quæ à potentibus ſapientibuſque uiris ſunt de moribus aut religione conſcripta, ſed potiſsimum ab ipſa Diuina Bonitate in bonos uiros transfuſa Diuino iuſſu ſunt conſcripta. Vna iſta cauſa Bonitas videlicet defuit illis ſcriptoribus humanitatis pro gloriæ & amoris proprii compendio ſcribentibus, quam ideo ſapientiſsimi vates ſanctiſsimíque profetæ in paupertate probro & dolore quæſierunt, vt vniuerſi gloriam cauſæ vniuerſorum redderent, veroſque Honores Delicias & opes fluxa omnia fugiendo & ſibi & orbi compararent.

Quod neceſſe eſt præcipuum Sacræ diuinationis authorem eſſe ſumma quæ vnquam in mundo poßit oboriri potentia, Sapientia & Bonitate, eiusque Doctrinam eſſe Rationi coniunctißimam.

LICET vniuerſa eius doctrinæ tractatio quæ tam in legibus, quàm iis libris ſententiisque quæ ad mores ſpectant, eſt expoſita, viſa ſit ſuisipſis authorib. rationi tam cõiuncta vt duce ratione vbiuis gentiũ probari debuerit, tamen illi præſtantiſsimã ſui partẽ omnino deeſſe ideo iudicandum eſt, & quòd nullũ vnquã bonũ virum aut fecerit aut ſeipſo reddiderit meliorẽ, & quòd illis tam egregie ornate eloquẽterq. tractatis, ſenſim mũdus prætulit eas Doctrinas, quæ ipſis mundi ſapientib. videntur etiam lectu indignæ. Quòd ſi mihi opponant hoc propterea fieri quòd deteriora ſemper vincere ſoleãt, (quod nõ ambigo renaſcentẽ vbiuis Impietatẽ dicere) aut falſo obiicere ſe, aut nullã eſſe mũdo causã prouidentiãue, quæ curã rerũ humanarũ habeat affirmabunt, ipſiuſq. impietatis aſſertiõe ex numero hominũ tolli merebũtur. Hoc autẽ vltimũ, quũ nuſquam gentiũ ſint libere dicturi, etſi id maxime cupiũt effutire, quin ſe hac vna ratione mentiri deprehendãt nemo dubitarit. Nã inter multos mũdi principes extra veri dei cognitionẽ poſitos quin fuerint aliqui, iique non pauci qui ſategerunt vt

leges inſtitutionesue ſuorum populorum eſſent & rationi coniunctiſsimæ & diuturniſsimæ mihi nuſquam negabunt. Lycurgus ſaltem, & Numa, Charondas & Zamolxis qui imperia ſuorũ cum ſumma prudentia retinuere legibuſq. ſanctiſsimis vt ſibi viſum eſt ſuos inſtituerunt, nec tamen facere potuere vt ad poſteros eorum doctrinæ peruenerint, quamuis nemo non applauſerit illorum ſententiæ. Factum itaque non eſt vt ſacra vicerint eo quòd Deteriora vincãt, ſed quia ſæcula ſemper proficiunt illa tanquam vana & à veræ cauſæ cognitione aliena periere: Hæc autem quanto magis ſunt oppreſſa impetita aut irriſa profecerunt, ita vt reuera hodie in toto terrarum orbe ſuperſit Moſes vnus pro Reipublicæ baſi cum illis Romanarum legum ſeu humani Iuris quod à Virtute Romæ incumbenti & ab ipſo Principe mundi Noacho olim delecta pendet. Nam licet in oriente res Chriſtianorum per noſtrorum principum factiones ſint acciſæ, Iudæi autem perpauci ſint iique vbiuis exulum inſtar agant, tamen orbis Iſmaëlitarum eſt in eorum locum ſubſtitutus à Diuina prouidentia vt potius quàm periret Sacræ Diuinationis memoria, Iſmaëlitæ adulterinis doctrinis & ſui authoris ſimilibus orbem in Syriacæ doctrinæ memoria contineret. Eſt itaque ſumma potentia mundi in eo cuius nomine

retinentur ſacra contra omnes impugnationes mundi. Solus vero Deus hoc poteſt, vt quo magis oppugnatur, tanto magis præualeat. Summa etiam ſit ſapientia neceſſe eſt, quæ vniuerſorum mundi ſapientum conatum ſuperarit. Bonitas certe quæ cæteras vincit palliatasque oſtē dit ſola ſumma eſt, & omnipotens. Quum autē Chriſtus hoc fecerit vt Iudæorum libri qui inter paucos Iudæos aſſeruabantur in totum orbem ita tranſierint, vt in illorum verba ſit iuratum vbiuis gentium, vt qui eſt potentior ſapientior & melior in infinitū ipſo Moſe, ſit Omnipotens, omniſapiens & optimus omnibonusue neceſſe eſt. Quòd ſi Moſis Dogmata inuita totius mundi potētia & ſapiētia ſuas cæteris intercidētibus leges aſſeruauit quantus eſt? Quantus autē erit ille de quo ſuam edidit legislationem? Chriſtus itaque eſt omniū legum & potentiarū mundi apex, cui tamen vni quamuis inuitus potentiſſimusque tamē ſummopere inſeruit Iſmaëlites. Quum autem Deus & Natura nil faciant fruſtra, fieri non poteſt quin in ea Doctrina quam inuitis ſapientibus mundi Deus ſolus orbi ſuaſit habeat in ſe rationem ſummam, & quæ omnibus ſapientum rationibus ſit ſuperior. Sapientes mundi, imò hominum ſtultiſsimi, eo quòd viderent vſque adeo natura duce inſitam eſſe in animis humanis cognitionem Dei, vt qui de illo

timendo colendo & amando verba facerent, communia & puerilia homineque indigna iudicarent: & ideo ne viderentur ſimplicitati affines exhorruere, de ipſo mentionem ingerere, quòd in Ariſtotele potiſsimum videas, quumq. de cauſis & per cauſas ſe docere deque ſummo bono eligendo & amando vbiuis ſe dicere affirmet, ne ſemel quidem videas aut ipſum in Dei laudem prorupiſſe, aut ſuaſiſſe vt illa cauſa cauſarum per quam omnia ſunt eligatur amanda colendaque & maxime cognoſcenda. Hoc enim illum puduiſſet. ſacra contrà. Cenſent enim omnia ſenſibus obiecta eſſe omnino Deo & cauſæ primæ vt æquum eſt poſthabenda. Quidenim amentius videri poſſet, quã vt amentur quædam expetenda, vt ſunt ſcientiæ opes virtutes valetudo, & cætera omnia quæ inter expetenda reponuntur, cauſam autem ipſam & ſummi boni fontem vnde talia habent vt expetantur negligere? Sapientiæ itaque principium & finis ſummaque ratio omnium rerum ita eſt, Non ſolum vt ſcias fateariſq. eſſe cauſam mundo, ſed vt eius nomine quæcunque illa ſit non ſolum Famam valetudinem & opes videlicet Animi, corporis & media imprimis expetenda bona ſpernas, ponasq. lubẽter, veluti ipſi authori gratias habiturus, ſed ut loco Famæ Probra pro Valetudine Dolores, pro opibus ſummam

patiare

patiare pauperiē. Hæc autē ſunt ponēda non vt Deo qui non eget reddantur, aut eius nomine patiamur, ſed vt Reipublicæ aut cuiuſuis alterius hominis conſeruandi gratia, ad ſolius primæ cauſæ gloriam hoc facias. Hæc eſt lex æterna & ſacrorum finis extremaq. Ratio cuius cauſa factus eſt mundus. Non ſatis itaq. eſt virtutē propter virtutē, aut bonum propter ſeipſum appetere, ſed eſt omnino opus vt omnia expetēda propter illam cauſam ſolummodo expetantur, quæ & illa expetenda fecit, & nobis animū verū expetendorum Iudicem dedit. Omnes doctrinæ mundi quæ non ſic docent pereant neceſſe eſt, vt hactenus innumeræ periere. Quantum vero ſunt futuræ ſuperſtites tantum Diuinationi primæ ſeruire illas eſt neceſſarium, ſicut legum humanarum meliorem partem inſeruire Chriſtianæ Reipublicæ videmus.

Quòd nulla vnquam diſcußio grauior eſt in ullos authores habita quàm in eos qui ſacræ Diuinationis libros ſcripſere.

SVPERSVNT hodie duo Iudæorum genera Samaritani & Cōmunes qui iam ante bis mille & quingentos annos tanto ſunt erga ſeipſos odio, vt omnino illorum pertinacia videatur irreconci-

liabilis. Samaritani tam pertinaciter diſsidendo à moribus Talmudiſtarum (ſic enim Communes volunt vocari) vt poſt ſeparatas decem Tribus ab imperio legitimo Iudæ nũquam conuerſari in rebus ſacris vna voluerint, ita vt poſt Quinque Moſis libros, nullos cæterorum qui in Iudaico & Chriſtiano Canone habentur recipere voluerint, aſſerantque omnia ſacra eſſe peruerſa apud Communes, faciunt maximam fidem, quod Moſis libri ſint ſumma integritate apud nos & apud Talmudiſtas, quia omnino vt ipſi apud eos probauimus, & illorum exemplaria Samaritano depicta charactere ſunt plane eadem cum Hebraicis. Illa itaque diſcuſsio fidem ſummam facit. Quanto autem odio inter Iudæos & Chriſtianos ſit ad hanc diem iam totis 1500. annis laboratum notius eſt quàm vt dici debeat. In hoc autẽ vel maxime videtur Quòd quum ſacrarum interpretationum & dogmatum in fidei articulis pridem poſitorum apud eos vna cum ſacris haberentur, quæ neceſſe erat ad intelligendas ſcripturas tunc apud illos, ſicut nunc apud nos fuiſſe ſcripta, ob odium nominis Iudaici, ne nomine quidem ipſo audire potuerint noſtrates, tamen in ipſis libris ſacris tanta videtur conſenſio inter nos & Iudæos, vt nil plane (niſi ob aliquot loca interpretum aut ſcribarum vitio mutata) differre

videantur. non eſt itaque dubiũ ſumma diſcuſſione noſtrorum factum eſſe, vt in vnius aut alterius authoris vel libri ſacri verba & volumen iuraretur. licet itaque in ſenſu tamen in ipſa legis litera nil diſſenſionis ſupereſt. Sed quid non ſunt paſsi impugnationum, quũ innumeri huic doctrinæ affines exemplaria innumera corruperint. Vnus Iulianus imperator diſertiſsimus quàm acerbe potuit fieri contra ſacra ſcripſit. Celſus argutiſsimus hoc ipſum fecit. Porfyrius Pythagoricus an Platonicus melior non facile dixerim, ſed vt doctiſsimus ita acerrimus nominis Chriſtiani inſectator & doctrinam & libros ſummo cum fauore totius impietatis mundi euertere conatus eſt, innumera ſuarum inuectiuarum volumina curarunt trãſcribi aſſeruarique. Sed quid? tanto illuſtrior facta eſt ea doctrina quanto magis eſt concuſſa. Nulla vero fuit maior diſcuſsio Doctrinæ & authorum quam quum innumeri omnium doctrinarum claritate celebres vt teſtatum Deo & orbi facerent, quanta in illis virtus lateat, clariſsimi miraculis toti orbi notis, Fortunarum Vitæ & Famæ præſentis iacturam lubentiſsime fecere, vnde moti multi in filoſoforum literis inſtructiſsimi recte iudicabant, non poſſe hoc niſi per præſtantiſsimum doctrinæ genus fieri, & non niſi in optimis viríſ cõſummari, vt omnino alacres

ad mortem vltro ſe potius offerrent, quàm vel latum vnguem à ſacrorum Chriſti inſtitutorũ præſcriptis recederent. Hic eſt veritatis Baſis tantum ſcit homo quantum operatur. Tantum pro ipſius datoris honore impendas oportet,& non coactus tantum, vt in morte ſit, ſed vltro quum adhuc vti poſſes, quantum ab ipſo acceperis. Quòd ſi te velis maxime ſummo amatori Deoue probare,vt eius verba ſeruentur opus eſt te animam ad infamiam, corpus ad dolores & vniuerſam creaturam in tui ipſius afflictionem acceptare.Sic erat eorum erga Deum animus qui nobis hanc doctrinam tradidere, vt homo qui ſolus naturæ ordines peruertit, ipſi toti luat Naturæ quod in eam admiſit. Hæc eſt lex æterna finis & principium ſacrorum, Vt qualem velles tibi obnoxios ſubditoſue rationem rerum erga te aut filios tuos inire, talem tu ipſe erga Deum vniuerſi parentem ineas. Eo nos ducunt vera ſacra.

Externa probatorum authorum teſtimonia pro ſacrorum fide.

OBmiſsis permultis illis authoribus quos Ioſefus pro antiquitate authoritate & fide ſacrorum Syrorum & populi Dei citat vnius ſolius rationẽ adferam. Vbi enim cauſas adfert quur tam pau-

ci ſacrorum meminerint ait Diuinitus fuiſſe prohibitos omnium gentium ſcriptores ne in ſua ſcripta transfunderent & ſacra. Inducit vero Theopompum eius rei teſtem. Quum enim in ſuas hiſtorias vellet ſacra Hebræorum tranſfundere ipſo ad trãſcribendum accincto ſtatim Diuinitus lux oculorum illi eſt adempta, nec prius eſt reſtituta quàm Deo Hebræorum promiſerit ſe eius ſacra nunquam attrectaturum, vt cum reliquis hiſtoriis profanaret. Diuina prouidentia id curauit, ne illa quæ in prima veritatis ratione habenda voluit literis eorum admiſcerentur, qui nil fabulis non repleuerunt. Beroſus quidẽ ex Babylonica hiſtoria ſacris tam gente quàm literis proxima oſtendit fuiſſe licitum Chaldæis quod non fuit Græcis. Diluuii enim hiſtoria apud eos ſeruabatur. Antiquitas Iudaica & libri contra Appionem faciunt eorum authorum fidem, illuc remitto ne actum agam. Similiter, permulta quæ in Hiſtoria eccleſiaſtica ſunt quum inde poſsint peti illic relinquam petenda volentibus. Nondum enim animaduerſa adferre viſum eſt. Nullus locus magis Chriſti regis regum magnitudinem explicat quàm qui eſt apud Plutarchum in libro Cur defecerint oracula. Ait enim, vt iampridẽ in libro de Orbis terræ Concordia notauimus, Temporibus Tyberii Cæſaris (quum Chriſtus

in cruce obiit) nauem vnam rectore Nauclerōue Aegyptio à Græcia verſus Italiam contendentem conſtitiſſe ad veſperam in littore Epireo non longe à Strofadibus. Quumque alii cœnam nōdum compleſſent, alii autem iam cubitum irent audita eſt in aëre vox ſepius inculcans Tamuz Tamuz, Tamuz. Hoc erat proprium naucleri nomen toti alioqui naui incognitum, ad quod quum reſpondit nauclerus ea vox ſubiunxit in aëre, quum fueris iuxta palodes (ſi recte memini loci, nam nec Plutarchus hic nec noſtrum opus adeſt) clama toto conatu ὅτι πᾶν θεὸς ἀπέθανε .i. Deus vniuerſitatis obiit. Conſultum eſt inter omnes de hac voce quid agendum eſſet, ſtatutumque eſt, vt ſi nauis in tranquillitate ibi ceſſaret nauclerum hoc exclamaturum, ſin autem miſſo fantaſmatis præcepto vltra tranſituros, ſtatim vbi nauis eò loci quò iuſſerat ſpiritus conſtitit, trãquillitas ſumma & ventus ceſſans fecit vt iuſſa facere Tamuz cogeretur. Vbi inclamauit ſtatim admirabilis eiulatus & vocum confuſio audita eſt, & tanto fragore & motus in aëre effectus eſt, vt Tyberius eodem tempore audiuerit pan eſſe mortuum, & aduocatis filoſofis qui de vita & morte deorum diſceptarent miſerit etiam ad Tamuzium nauclerum hac de re accerſendum Romæ, à qua tamen ab eo loco vbi erat Ta-

muz ſunt pluſquam octingenta paſſuum millia. Vnde neceſſe eſt vt quum audiuerint illi ſpiritus de morte Imperatoris omnium ſpirituum ſeu ad condemnationem ſeu ad compaſſionem (nam cuius generis eſſent vix iudicaretur) ſint emoti, ſtatim illud auditum Romæ expoſuerint. Quòd autem illi ſpiritus vocarent Chriſtum pan id eſt vniuerſale, hoc eſt vſitatiſſimum in ſacris. Ipſi authores ſacrorum Moſiſque auditores quibus authoribus ſacra probata ſunt vbicunque vox כל col quæ vniuerſale ſonat eſt ſcripta expoſuerunt in ſacris Doctrinis vt in Zohare patet, mediatricem, & motricem vniuerſi potentiam per quam ſummus Deus omnia moueret, eamque aſſerebant eſſe Meſsiæ mentem. Nam eo quòd Deus eſt motor omnino immobilis & immotus, quique nullis nouis aut affectus aut loci motibus poſſet moueri, natura autem eſt omnino per ſe immobilis, & cœlum etiam non niſi per proprias intelligentias mobile, vt niſi adeſſet vnus vniuerſitatis ſpiritus Dei vicarius naturæ indiuiduæ author quem Græci πᾶν Hebræi כל vocant, nil plane poſſet moueri. Hic eſt Intellectus ſeu Mens & Spiritus generalis de quo poſtea. Ait ibidem Plutarchus authore quodam Demetrio relatum fuiſſe, eadem tempeſtate dæmones antea populis ipſis aut propitii aut

minime damnoſi circa Orcades inſulas ad fines Iuuernæ & Albionis inſularum, ita ſeuiiſſe & aërem concuſsiſſe , vt nil integri in agris plantis & ædificiis pene reliquerint. Sentiebant & illi ſuas ruinas, & ideo illas ſuo more in ſuos cultores vindicabant. Plinius cui vni odioſa fuit & ideo fere vbiuis proſciſſa & inſectata immortalitas & Diuinitas (nam fato omnia , nil prouidentiæ, niſi coactiſsimus ſuique diſsimilis tribuiſſe videtur) ambigue admodum & cur ſim locum vnum ſcriptum ſeptimo Naturalis hiſto. tractauit, qui reuera mihi videtur de alio non poſſe quàm de Chriſto intelligi. In ſummo enim probro poſuiſſent, aliter quàm in dedecus de Chriſto crucifixo Deo loqui. ſic habet cap. 52. Multa etiam vaticinia ſunt ædita ab illis aut de illis qui à ſepultura reuixere. Hæc eſt ſententia, nam Latinus Plinius ad manum non eſt. Fieri non poteſt quum ea vaticinia quæ ipſe Plinius pro vaticiniis habeat, publice non extarent. Quare de libris Sibyllinis qui frequentiſsime Chriſti qui quadraginta annos ante Plinii tempora ſurrexerat, Reſurrectionem iuculcant eum intelligere iudico, aut de ipſiſsimo Chriſto fonte Vaticiniorum, qui poſt Reſurrectionem ad 40. dies conuerſatus cum pluſquam quingentis viris confirmauit ſuæ ſacroſanctæ profetiæ veritatem. Quis vero non putet tunc extitiſſe

extitiſſe inter Romanos recentiſsimam memoriam facinorum Pauli & Neronis, cui vni (ſi quicquam priſcis credimus hiſtoriis) capite truncatus Paulus præſens adfuit, illique omnino dirum euentum quem ſortitus eſt prædixit. Sed ſit hæc coniectatio, eaque perleuis, ſuis rationibus carere non poteſt. Verumenimuero ad authoritatem omni exceptione maiorem eſt deueniendum. Non eſt dubium quum ſenatui Romano pro noſtra religione ſint porrecti libelli, Apologiæ, libriue in quibus ipſis ſint producta teſtimonia aut Ethnicorum aut Sibyllarum tanquam ex ipſis Archiuis & Capitolii arce deſumpta, Quin omnino ita ſint, vti ſunt oblata. Preces enim opus eſt veritate niti, & multo maxime in ea cauſa quæ fuit inter omnes quæ vnquam fuere mundi potentiis odioſiſsima, & apud potentiſsimam mundi Dominationem, contra gratioſiſsimos aduerſarios tractata. Meminit Euſebius Cæſarienſis in Præparationis Euangelicæ opere verſuum Sibyllinorũ ex ipſis Capitolii archiuis deſumptorum in quornm capite, vt Rex ille, qui eſſet à toto orbe adorandus, vt Ciceronis verbis vtar, de quo illa ſcripta erat ab ipſo nomine agnoſceretur: erat ſcriptum ἰησοῦς χρειστὸς, θεοῦ υἱὸς σωτήρ id eſt, Ieſus Chriſtus Dei filius ſaluator. Latinos illos fecit Auguſtinus lib.18. de Ciuitate Dei, cui ver

ſioni demum noſtra memoria Ludouicus Viues Græca reddidit. Eorundem ſententiæ meminit Oroſius. Sed vnde deſumerentur nullus maiori fide vnquam monſtrauit quàm Lactantius qui ex ipſo Capitolio capi apud imperatorem Romanum affirmauit. Cicero autem quũ Sibyllinorum verſuum meminit ait in ipſorum verſuum capite eſſe acroſtichida ἀκροστιχίδα in qua Regis adorandi nomen eſſet expoſitum, & ſic eſſe per maiores traditum, iam ab ipſa Sibylla Regem adorandum in ipſo capite contineri. Licet autem nemo potuiſſet hoc nomen legere antequam ipſe appareret, nomenque ſuum ibi ſcriptum ederet Ieſus Chriſtus Dei filius ſeruator, tamen Romani religionibus incitati, & putantes ſe demum ad ſummum veniſſe fœlicitatis quum Regem ſuum adoraſſent, voluerunt Diuinos honores Auguſto Cæſari tribuere, quos à Sibylla Tiburtina quam de hac re conſulebat admonitus recuſauit, vt teſtis eſt Suetonius, licet non adferat cauſas veras ſed in modeſtiam id referat principis. Oroſius Romanis Romanè ſcribens altius tradit. Ait enim Sibyllam non tantum Auguſtum ab ea impietate deterruiſſe, ſed vt ſe iure id ſuadere & Diuinitus, iuſſam ſe eſſe oſtenderet, in ipſo cœlo & clara luce Genii Angeliue miniſterio oſtendit formam nuper nati Regis adorandi in genitri-

cis vlnis amplexam, quo viſo tantum abfuit vt honores Diuinos ſibi aſſumeret, vt conſecrato illo loco, & nomine Aræ Cœli nuncupato vetuerit, ne quis illum etiam inter mancipia Domini nomine appellaret, ſed Auguſti ſolum meminit ſpectri & arcus circa Solem viſi ab Auguſto Dion lib. 45. licet tempore cum Oroſio nō quadret vti nec cauſa. Teſtis item Suetonius qui etiam addit adeo poſt id temporis Domini nomen exhorruiſſe, vt incogitātem mimum qui in ipſo theatro in hæc verba prorupiſſet, En bonum Dominum, ob ea verba verberibus contundi iuſſerit quod contra edictum feciſſet. Sibi enim dici Auguſtus putabat. Illius ſacroſanctæ Acroſtichidis licet obſcurius, meminit tamen ſatis clare Dionyſius Halicarnaſſeus libro Roma.hiſto. quarto. Ait enim libros Sibyllinos poſtquam conflagraſſent in Iouis Capitolii templo fuiſſe à legatis in Græciam ad eos recuperandos miſsis, reparatos, diuerſos quidem à primis, ſed tamen qui cum primis in Acroſtichide conuenirent. Quod autem de hac Acroſtichide intelligat patet. Nam libri illi à Græcia repetiti ad tempus vſque Ciceronis, imò vſque ad ipſius Stiliconis Vandali, qui illos comburi iuſsit, durarunt. Male enim habebat impium & perfidum hominem qui calamitatem in orbem Romanum imò in vniuerſum excita-

uit, illic eſſe prænotatum, vti ſummam malorum cauſam. Sed non eſt dubium alias cauſſas eſſe quæ tantopere à Domini nomine deterrerent. Suetonius enim ait. Eo tempore Romæ percrebuiſſe Famam, Quod ex Iudæorum gente naſceretur qui imperio orbis terrarum poti-retur: Quod de Chriſti fama debere intelligi nemo dubitat. Hanc famam antequam apud populares percrebreſceret, non eſt dubium & ſenatui & Auguſto innotuiſſe. Herodes alienigena dono à Romanis acceperat Iudææ regnũ vt Cæſarem recognoſceret. Sategit primo apud ſenatum vt ſciretur de gentis Iudaicæ peruicacia, & de illorum Meſsia, quem certiſsime de ſanguine Regio generis Dauidici naſciturum Iudæi ſperabant, vnde vt liceret Regnum in pace continere, Romanis annuentibus quotquot ex principum aut ſacerdotum auito ſanguine erant, curauit interfici, vt Diuinum in illis ſemen extingueretur. Nam ſi vſquam gentium tantum ſanguinis eorum qui imperata facere non detrectant, quiuis princeps nedum tyrannus fudiſſet, ſub Romano imperio, inultum ſcelus nunquam reliquiſſent Romani, maxime legatis populorum expoſtulantibus. Sed quia illa fama percrebuerat ideo hæc illi diſsimulante Auguſto & ſenatu licuere. Quum autem poſtquàm triginta annos regnaſſet vidit aduéniſſe à

ſummis oriẽtis finibus Magos principes & rerum & aſtrorum peritiſsimos, qui tũc debere naſci in Iudæa Regẽ adorandum Iudæorũ aſſererent, tũc demum miſit Romã aduenisse tempus in quo natus ille Rex Iudæorũ poſsit deprehendi. Sed ſic interim eſſe cõſulendũ rebus ſenſit. Senatum Auguſtumque debere edicto curare, vt orbis deſcribatur, ad hoc vt dum iſta fingitur deſcriptio, de qua alioqui alibi gentium nõ fit mentio, Tribus Iudaicæ in ſua loca cogerentur & ante cæteras omnes populares plebeiique domus Dauidis, ad quam rem ordinandam paulo minus biennio opus fuit. Nam biennio antequàm naſceretur Chriſtus viſa eſt in oriente ſtella. Sic enim ſtatuit perfidus tyrannus aut ab ipſis reſciſcam Magis quiſnam inter tot pueros ſit hic puer & Rex adorandus, aut eorum qui ſunt à biennio nati nullus euadet ne meus quidem, vt videar nomini Romano fidelis. Sic vero Romæ percrebuit eſtque ſæpiſsime allata illa fama de Rege orbis terrarum vnde meritus Auguſti timor. Inde autem tantum impietatis per Senatum & Auguſtum Herodi licuiſſe clariſsime videtur, quod non tantũ non ſunt vlti, vt vbiuis gentium erant ſoliti, ſed ipſe Auguſtus alioqui fons æquitatis, quum audiſſet, (ait Macrobius in præclare dictis aut factis Auguſti) inter illos pueros quos in Bethlehem

occidiſſet Herodes etiam proprium filium interemiſſe, ait ridens Malim eſſe Herodis porcus quàm filius. Non ſolum autem vt poſſet Rex Iudæorum extingui hæc tam immania ſcelera Herodi licuere, ſed poſterioribus ſæculis pluſquàm ducentis fere annis à ſenatu Romano propoſitum eſt præmium illi quiſquis Dauidici ſanguinis hominem aut ſenatui puniendum dederet aut occideret. Verum teſtimonia excellentiæ Chriſtianæ ex calumniis Suetonii Tranquilli & Cornelii Taciti peti poſſunt. Quum enim in hoc conueniant quod Maleficii id eſt quorundam operũ ſupernaturalium reos merito eſſe puniendos Chriſtianos aſſerant, fatentur maius cum Chriſtianis fuiſſe numen quàm cum tota falſi cultus potentia. Erat enim aſsidue probatum illos tanta pollere virtute vt precibus nutuue ſolo quum vellent & idola & templa fortiſsima cõminuerent, Dæmonibus imperarent, mortuos ſuſcitarent, ſilentiũ omnibus oraculis ſolo nutu imponerent. Hæc ſunt illa maleficia. Sic iudicauit Nero. Symo Samaritanus hominum perditiſsimus ob præſtigias Deus ſanctus creditur & à Nerone ſtatua donatur. Qui eo præſente mortuum ſuſcitauit, Symonemque de ſuo impietatis cœlo deturbauit Petrus quia Chriſtianus, Maleficus dicitur. At vero non ſic ſenſit in Romano exercitu M. Au-

relius quum orationibus legionis Chriſtianæ impetrata eſt morienti & ſiti tantum non enecato exercitui Romano pluuia copioſiſsima. Non ſic iudicauit Iunior Plinius, vt teſtis eſt eius Epiſtola. Innocentiſsimos enim hominum eſſe Chriſtianos tunc tēporis ſcripſit. Sed quid dicam de Regis adorādi potentia? etiam quando ſui ceſſant oſtendit ſe eſſe orbis & Naturæ imperator. Iulianus imperator apoſtates afflictis vbiuis Chriſtianis volebat in eorum dedecus inque Iudæorum gratiam Ieroſolymis inſtaurare Templum Solomonico ſimile. Scribit præter Ruffinum Ammianus Marcellinus à nobis alienus. Conſtituit operis curatorē Alypium quæſtorem cui Syriæ cenſum in operas conſtituit, ventum eſt ad opus. Fundamenta vetuſta effoſſa repurgataque. primarius lapis erat ponendus. Ecce repente in ſui creatoris vindictam muta natura armata eſt. Ad Gallilæi (ſic enim probri gratia Chriſtus à Iuliano vocabatur) in cœlo agentis nutū concuſſum eſt ſolum, æquataque ſunt fundamenta ſolo, repenteque globus igneus terra erumpens quotquot inuenit Iudæorum ethnicorumque euertit occidit ambuſsit. Erat autem incredibilis Iudæorum ex toto orbe tanquam ad noui Meſsiæ operas adiuuandas collecta multitudo Recutitorum. Qui ſuperfuerunt cladi cenſuerunt, non fuiſſe

recte initiatum opus. Debuiſſe inſtar Solomonis, materia omnino parata & ſaxis dedolatis & non antea, tanti operis iaci fundamenta. In eorum itum eſt ſententiam. Alii ligna comparare, cædere, dedolare, polire, deuehere. Cæmenta alii contundere comportare calcem alii curare multo maxima ſaxa ingenti mole amoliri cædere parare. Vbi omnia reponerētur & expolirentur, maxima Iudæorum pars ergaſteria in quibus artifices omnia ad libellam reducerentur conſtruere, vbi erat maxima multitudo. Mirabile dictu rurſus ex mediis ergaſteriis ingens ſe recollegit ignis globus, qui non ſolum operibus inſiſtentes enecauit, ſed pereptatis totius vrbis Aeliæ vicis, foris & plateis quotquot inuenit Iudæorum aut occidit aut ita ſignauit vt nullus eſſet Iudæorum ſuperſtitum cladi illi, quin in ſua veſte ſignatam gereret crucis imaginem colore rubro intinctam, quo miraculo illi ad Chriſtum omnipotentem tranſiuere, & inde inter Chriſtianos irrepſit mos, vt ſigillo rubro vbiuis Chriſtianiſmi notentur Iudæi. Hæc habui quæ ab externis authoribus delibarem in eius gratiam cui omnia ſecunda debentur, quique author in nobis eſt eius ſcripturæ & ſacræ Diuinationis in qua & rationis & fœlicitatis apex, author inquã omnipotens, omnium peritus & optimus motor, cuius vox nobis eſt

pro baſi

pro baſi totius veritatis ponenda probandaque. Quum enim ſit illa mens generalis de qua Filoſofus dixit Mens autem ſola extrinſecus accedit, eaque ſola eſt immortalis, (hoc enim modo omnes homines quouis modo Mente & ratione ſuperiori vtentes ſint eius membra & partes) opus eſt vt quicquid veri in mundo verſatur, ab eo ſit editum, ſed ante omnia ſacrorum libri & eorum concluſiones quibus ſubſeruiant cæteræ Doctrinæ mundi neceſſe eſt. Dilemmate autem iſto velim omnes qui de hac doctrina ambigerent, rem concludere. Aut cauſa prouidentiaque aut ſorte fortunáue mundus regitur. Si prouidentia, quin Chriſti doctrina ſit illi chariſsima, quæ vniuerſas aboleuit dubium non eſt. Hoc enim & Iſmaëlitæ debent Chriſto quod ſunt. Nam ſi non erat ad ſemen Chriſti procreatus & vocatus Abraham, non erat Iſmaël, nec eius nomine nixum dogma. Sin autẽ fortuna dicant, quin ſit ſorte præſtantiſsima ille qui in ſe & ſuis per probra gloriam potentiamque per dolores & corporum afflictiones ſumma mundi imperia Luxum Robur, per paupertatem ſummas opes adeo vt Chriſti magiſtratus ſacer toti imperitet orbi, omnino ſubegerit, dubium non eſt. Quare me imprimis huic ſorti quæ omnipotens eſt affinem eſſe velim. De anima eodem modo ſapientiſsime cenſuit

conclu dēdum Cicero ex Platone. Aut immortalis eſt aut mortalis. Si primum, ſanctiſsimum eſt ſecundum virtutem viuere, ob præmium. Si ſecundum, quod & ſi credere vellem, ſcire tamen nullo modo hic poſſum: Illic autem vbi non eſt reſipiſcentiæ locus, dubium reliquiſſe ſtultiſsimum eſt. Secura itaque pars, quæ eſt immortalis Fœlicitatis cauſa Benefeciſſe, amplectenda eſt. Si enim æternam non habuero, ſaltem temporaria non defuerit, & certus ſemper fuero.

Quæ res ſit tractatu digniſsima, in cauſis & originibus.

REVERA ſcire eſt prima præſtantiſſimaq. per cauſam cognoſcere. Vſu vero & ratione melioriſq. hæreſeos Filoſoforum ſententia comparatum conſtitutumque hoc eſſe videmus, vt de ſummis rebus & tam à noſtro ſeculo quàm ab hoc loco inferiori remotiſsimis, ſit apud eos qui prudentia ingenioque valent dulcius aliquid delibaſſe, quàm vulgaria iſta & in communi uſu poſita abſolute cognouiſſe. Quum itaque hoc naturæ templum indiuiduis à forma materiaq. in ſuum compoſitum ductis natum, in Reipublicæ cōſtitutione ita ſit deductum, (in quo mihi de genere humano agere tantum decretum

eſt) vt ſemper fuerit pars vna retinendorum in officio populorum in religione poſita, altera autem in legibus & corporali vinculo conſtituta. Eſt enim opus vt compoſita retineant ſimplicium ſuorum naturas, Religio vbiuis gentium eſt inſtar formæ, ciuiles cōſtitutiones & ab vſu religionis ſemotæ ſunt in materiæ aut corporis loco habendæ. Nil itaq. præſtantius poteſt tractari ſcirique, quàm vt altiſsimè origines conſtitutioneſque rerum Diuinarum & Humanarum ſic tractemus, vt non tantum res ipſas clàriſsime demonſtremus, ſed vt & cauſas ipſas ab ipſa rerum origine attingamus. Quum autem omnia quæ ſunt in orbe inferiori ſuas habeant origines, & à cœli excitētur diſpoſitione, in tanta locorum circa vniuerſum terrarum orbem multitudine eſt ita delectus habendus, vt primū ea quæ ſunt nobiliora tradamus. Ideo in conſyderationibus rerum quæ in oriente contigere, opere ad religionis verioris origines altiſsime repetendas inſtituto, in media ipſa Syria cœlo ipſo freti docuimus potiſsimum eos effectus, aut ἀποτελέσματα vt vocant, quos prima cœli facies in Arietis ſigno peperit orbi. Eſt enim conſenſu omnium gentium & potiſsimū religionis veræ placitis ita ſtatutum, vt licet in circulo cœli nil ſit primum, tamen arietis ſignum aut verni temporis origo, ſit prima & propter ordi

nem nobiliſsima primi mobilis pars. Quũ autem in Indorum Magorum Chaldæorum & Arabum Græcorumq. qui in hoc ſtudio egregie verſati ſunt, doctrinis ſit receptum, nullas in toto ſignorum orbe aut mole ipſa aut virtute vehementiora eſſe Aſtra iis, quæ in leonis ſigno habentur, ea de re putaui eſſe mihi ſecundum precium operæ, vt de Eturia ſiue Ethruria ad occiduam Tyberis partem conſtituta regione agam eiuſque origines altiſsime repetam.

Qua ratione poſt tam multos ſcriptores qui in hoc uerſati ſunt argumento hæc nunc tractatio ſit ſuſcepta.

MVLTOS quidem certe eſſe & in hoc & in pleriſque aliis argumentis originum verſatos conſtat, de quibus ipſis dicere eſſet alterum opus. At vero nullus etiam illorũ qui nuper in hoc argumento verſati ſunt, inter quos facile primas obtinet Pierfranciſcus Giambularius Academiæ Florentinæ alumnus ſingularis & trium linguarum ad ſuam Ethruſcã acceſsione illuſtris, mihi negabit, tantum ad id argumẽti deeſſe, vt præterquam quod nullus adhuc de priſca Eturiorum ratione religionis, multominus de Repub. tractauit, nullus ſatis alte originum rationes & cau

ſas antecedentes cum ſuo tradidit veriloquio, finales autē in quibus omnia ſunt poſita ne per ſomnium quidem cogitarunt. Nil vero mirandum eſt. Quum enim in rebus vulgatiſsimis & in ipſa experientia poſitis, in tanta naturæ obſcuritate adhuc verſentur homines, vt licet res medica quam in exemplo hic ponam iam ab Hippocratis vſque temporibus ſit aſsidue in omnium gentium literis elucidata totis duorũ milium annorũ curriculis, tamen nullus eſt qui reuera ad vnius indiuidui temperamentum dignoſcendum poſsit pertigiſſe. Quanto autem difficilius putamus ipſa variarum gentium, Rerumpubl. Regnorumue inſtituta mores origines ſucceſſuſque eatenus tradidiſſe, quatenus ſunt à diuinæ prouidentiæ, Geniorũ cœleſtium diſpoſitionum ratione conſtituta? Fere enim omnia prius euanuêre quàm ad inquiſitionis ſuæ rationes etiam medio in vſu literarum peruenire potuerint. At vero vbi literarum aut rara aut nulla publicè extabant monumenta, res autem ſunt antiquiſsimæ, ita vt vix noſtra memoria incœperint demum poſt quatuor annorum millia ex priſcarum hiſtoriarum fragmentis repeti, & è mediis Græcæ vanitatis fabulis tanquam aurum ex ſtercore deligi nemini dubiũ eſſe poteſt, quin antequam poſsint omnino priſtinæ veritati reddi ſit opus multiplici ad-

modum inquiſitione. Quum enim hæc res ſit imprimis mortalibus cognitu neceſſaria vt ſciant altiſsima origine repetere tam à quibus ſint prima religione imbuti quàm à quibus procreatum ſit illorum genus, (impoſsibile enim eſt Diuinæ prouidentiæ vllas aſsignare rationes quoque modo rerum humanarum curam habeat, niſi qua cauſa, quoue ortu & modo res ſint natæ conſtitutæ ſeruatæ, & in ſuos euentus iure conductæ cuius vnius cognitionis gratia mundus iſte conditus eſt) opus eſt ante omnia ſatagere, vt quæ deſunt, rerum priſcarum cognitionibus inſtaurentur. Innumeri penè ſcriptores tam ſacris perſuaſionibus addicti quàm rationibus humanis freti curauerunt & falſarum & veræ religionis tradere origines, populorumque variorum & parentes & inſtitutores poſteris manifeſtare. At quum nullus adhuc pro dignitate (vt probare in hoc opere ſtatutum mihi eſt) primam rerum humanarum conſtitutionem ſit proſecutus, poſt tantam ſcriptorum multitudinem, tantæ rei colofonem imponere viſum.

Quòd primus locus ſacer totius Europæ ſit ſtatim ad primam Tranſtyberinæ regionis partem Romæ conſtitutus, idque ab omnium hominum parente Saturno priſco.

QVVM ſit prima regnorum & prouinciarum baſis in vno loco defigenda tam ob cultus Diuini quàm ob Rerum ciuilium rationes, licet de Eturia tota ſit nobis agendum, tamē neceſſe eſt primo illius conſtituere regiam. Patebat itaque tota Eturia ab ipſo Tyberi ad meridianum Piſæ, & à montibus ad mare Thuſcium, multis olim diues vrbibus. Licet itaque varia ſit inter eius regionis finium tractatores opinio, & ipſa prouincia ſit ſubiecta Ioui & Sagittario, tamen baſis ipſa apud priſcos erat conſtituta in Antipoli ad Ianiculum montem ſub ipſo Leonis ſigno. Ideo Græci eo quod Nomen myſterioſum vrbis Leoninæ erat abſconditum ipſo vocabulo ſacro deſtituti, quum cœpere ſuis literis obtenebrare res priſcorum & ſuas opiniones veritati ſupponere vocarunt eam vrbem Antipolim, cuius genius erat inſtar omnium geniorum mundi. Nec eſt putandum quòd ideo ſit dicta Antipolis quod eſſet oppoſita & aduerſa Saturniæ quæ vltra Tyberim eſt è regione eius ſita. Nam ipſius Iani qui & Noachus

& Ogyges eſt conſenſu & nomen & locus fuit conceſſus illis Saturnitis, qui vltra Tyberim erant. Vnde nec vllo modo Græci inficere ſategerunt nomẽ Saturniæ quod eſt abſolute Hebraicum, & à prima lingua mundi deductum, eo quòd corrupta pars Romæ ſemper ibi fuit. Nomine itaque ſacrato אריאל Arielis erat conſecrata ipſa Regia Tuſciæ & primi influxus mũdi, vt Sacroſancta Moſeos auditorum Schola docet, vbi explicat imprecationes contra Ariel, Ariel inquam ciuitatem aſsidue à Dauid obſeſſam. Sicut enim in literis humanioribus vbiuis eſt probatum & receptum quod ſingula Regna imperia loca prouinciæ ciuitates erãt ſuis geniis, quos angelos vocamus conſecrata, ita vt priuſquam bellum ſuſciperetur primum tutellareis illos Deos euocare & veluti ſacris expugnare contenderent vt ad ſe tranſeundo à ſuis deficere vellent, ſicut etiam in ſacris teſte Daniele de Angelico bello legitur, ſic etiam non eſt dubium aſsidua contentione & ſacris ante Deum precibus profetas omnium rerum & imprimis ſubſtantiarum ſeparatarum & virtutum cœli peritiſsimos ſategiſſe contendiſſeque, vt Genius Ieroſolymitanus qui primus in ordine eſt mentium & intelligẽtiarum ſuperiorum mouentium vt in finem, Genium ſibi in Roma oppoſitum deuincere poſſet. Ideo quum Chri-

ſtus

ſtus alioqui totius mundi Dominus proprietarius in propria maxime propria, id eſt in Iudæa & Ieroſolymis veniſſet ad hoc vt reciperetur à ſuis, ibi reprobatus non potuit melius in ſua Sacroſancta authoritate conſeruari quàm vbi Dauid ſeu continuus eccleſiæ ſpiritus oppugnauerat Ariel. Hæc de re ſacroſanctus ille Saturnus Noachus, per quem totus mundus renaſcentiam accepit. Quum eſſet & ſapientibus omnibus & vatibus profetisue omnibus qui, præter vnum Chriſtum, fuere; doctior ſategit ſtatim ab Eturia ſeu Aturia quæ in finibus Armeniæ eſt & Aſſyria dicitur, venire in centrum loci ab Ariele conſeruati, in quo eſt Baſis regni temporalis mundi, ſicut Ieroſolymis eſt ſedes pontificia. Quum toti præſcripſiſſet orbi de vero ſuorum geniorum cultu in vnius Dei laudem ſemper conuertendo, & maxime Razi Hinuis ſacrificibus totius iuuentutis inſtitutoribus ſuam Eturiam Aſſyriamue occiduam quum alibi tum potiſsimum in Antipoli, in Saturniæ autem Veſtalibus partem ſiniſtram, & Fœmineam ornaſſet, voluit locum facere totius mundi ſacratiſsimum in Ianiculo & à re ipſa שתאק depoſitionis vrnæ Saturni ſancti nomen relinquere poſteris celeberrimum. Quum enim hoc ſit à natura inſtitutum vt parentum exuuiæ ſint nobis ſacroſanctæ, maxime vero ſi

miraculis clari commercia cum Deo aut Diuis geniiſue habuiſſe viſi ſunt inter ſanctos reponi ſolent, quod de Martyrum ſanctorum loculis vbiuis gentium eſt demonſtratiſsimum. Hic ſacroſanctus Ogyges placentarumue aut panificii author ſicut & vinificii vnde Iani nomen meruit tanquam author & miniſter primorum elementorum: Vitæ humanæ, tanquam alter creator (ſi licet dicere) omnium animantium quæ conſeruauit à diluuii imbribus, tanquam vniuerſi parens, & in ſumma tanquam hominum ſapientiſsimus ſanctiſsimusque meruit, vt vrnæ eius loculi, eſſent ſacroſanctiſsimi, vt certiſsime fuerunt donec Græca nugacitas poſtquam Arcadicum pecus ſuum ad origines Italiæ dimiſit, aut vt vere loquar falſis memoriis miſſum fuiſſe eſt mentita. Tunc enim ſenſim eſt obliterata & loci ſacri religio & veri Dei cognitio, ita vt ad hanc diem vix à Græca fabuloſitate ad veritatis imaginem repedare licuerit. Hac de re Numa voluit ad pedes Ianiculi montis inſtaurare religionem. Sed donec Petrus inuerſa in eum montem cruce ibi vitam cum ſanguine fudit, ibi inſtaurari non potuit. & ab eo tempore ſolis mutis myſteriis ſine vlla cauſarum cognitione inſtauratum locum ſacrum recognoſcimus.

De ratione etymi Eturiæ & Tuſciæ.

MERITO & Platoni & Stoicis prima ratio veri inquirenda videbatur ex etymo. Quum enim ad hoc vt de veritate & rerum cognitione informemur vſum verborum inter res ipſas & intellectũ noſtrũ Deus naturaque voluerit ita intercurrere, vt ſine verbo nil plane rerũ cognoſcamus, cõſtat, vt inter varia verba & ſynonyma ſunt quædam quæ rei naturas ab ipſa etymologia magis exprimunt, ſic inter omnes linguas mundi opus eſt eſſe vnam primariam rerumque veritati proximam in qua ante omnes vocabulorum eluceſcat veritas. Volo autem mihi ex ſola authoritate illorum qui hoc aſſeuerarunt concedi quòd ſit ipſa Hebraica, & quæ illi ſunt proximæ, vt eſt Arabica, Chaldaicæ duæ, Syriaca Maroniticáue & Ethiopica, donec aut ex opere noſtro de originibus rationibus pateat, aut ſi ſe occaſio obtulerit poſtea confirmare poſsim. Tam inſigni enim authoritate & doctrina viri hoc aſſeruerunt, vt pudeat eorum authoritati refragari. Dico itaque Eturiæ & non Etruriæ debere dici vocabulum Aſſyriamque ſic in lingua Chaldaica dici. Quum enim Armenia & Aſſyria prouinciæ ad ſeptentrionales Meſopota-

miæ partes conſtitutæ ſint primæ illæ quas humanum genus à diluuio ereptum inhabitarint, Aſſyrii merito, ad quos etiam Syros & Chaldæos pertinere traditum eſt vbi fixiſſent & genus & nomen poſtquam duce parente vniuerſitatis Noacho Ianóue in Italiam deuenere patriæ detulere nomen. Hinc memoriis humanitatis ad tempus vſque Plinii conſeruatum erat, primos hominum fuiſſe hos Aſſyrios, apud quos tam antiquæ erant diſciplinæ & Nauigandi ante cæteros homines vſus, vt æternus videretur. Quum itaque totius tractationis decurſu ſtatuerimus hoc probare poſteris quod Diluuio ſuperſtites in Mediæ Armeniæ & Aſſyriæ Chaldææque finibus primum expoſiti, ſint in Italiam ante omnes homines deuoluti, vt qui nauticam in Diluuio didicerant, ſatis facile probauero quod corrupta vox Etruriæ & Etruſcorum ſit ab Aturim ſeu Eturim id eſt Aſſyriis deducta: fuit enim olim liber vſus vocalium, vt in Græcorum linguis & in vſu lectionis Arabicæ Chaldaicæque & Ethiopicæ etiam num videtur. Quum autem hi Aſſyrii & Aurei ſeculi duces præſtantiſsima fuerint inſtitutione Religionis in qua vna eſt Reipub. vniuerſitatis ſalus Eturorum ſeu Eturiorum prouincia dicta eſt Tuſcia quaſi ſalutis fons. Sic enim vox תושית in lingua ſancta ſonat. Hinc Cicero ſecun-

do de Natur. deorum tradidit ex antiquæ religionis placitis, Ianum illum de quo agimus, quémque ad Latinæ etymologiæ Eundi videlicet rationem trahere conatur, ignarus linguæ ſanctæ homo, illum inquam Ianum principem fuiſſe in ſacrificando quòd videlicet fuiſſet primus Tuſciæ author inſtituendo ſacra in ea prouincia, & demum vita functus & in ſuam ἀποθέωσιν relatus primus eſſet cui ſacrificaretur. Nã præterquam quòd præcipuum templum illi ad Argi letum poſitum erat à Numa, nulla erat in tota vrbe regio, imò ne inſula quidem, in qua non eſſet prima Iani edes, vt videre licet in Vibio Sequeſtri & cæteris qui Romam florentem viderunt & ſcripſerunt. Ab Eturim itaque ſiue Aturim ſenſim Etruri, & demum ab vtroque vocabulo & gentis & ritus Ethruſci quaſi Eturi tuſci inualeſcente corruptione dicti ſunt. Græci alioqui in cæteris orbis vocabulis externis litteris contenti ad exprimenda propria rerum vocabula pro Eturiis Turrhenos aut Tyrrhenos Thyrſenosue dixere. Et reuera niſi periiſſet in toto orbe ob non ſatis prudentem religionis zelum ampliſsima memoria antiquitatis poſſemus hodie videre clariſsime cur ambitioſiſsima gens Græca voluerit aut delere aut peruertere Italiæ & ante omnes Tuſciæ monumenta. Nam à maioribus in ipſius Noachi doctrinis

tam ſacris quàm aſtronomicis erat obſeruatum quòd prima cœli geniorumque fœlicitas in eo loco erat. Vnde crebræ in eas prouincias Græcorum incurſiones, aduentus coloniæ. Hinc Troianæ reliquiæ illuc à bono Genio deuolutæ.

De Iani Ogygiſque & cæteris Noachi vocabulis, à linguæ ſanctæ vſu deductis nec ſatis cognitis.

ANTEQVAM Syriæ partes inuiſerem, memini me commentatiunculam de Noachi nominibus, & de ea fide quæ Fragmentis Beroſi haberi debeat noſtro Giambulario, magis excitandi quàm tanta eruditione virum docendi gratia, hoc enim eſſet ſus Mineruam, ſcripſiſſe, in qua tractatione puto me de iſtis egiſſe nominibus. Nam vt verum fatear, pudet ineptiarum multarum quæ aut à Iudæis quibuſdam ſunt habitæ inſtar etymologiarum, aut Ieronymo ſunt falſo inſcriptæ, aut quod facilius credo ſunt ſponte ſub alieno nomine confictæ. Sed ſatis ſit verum affirmaſſe. Falſum enim ſponte ruit. Nomina quidem religioſa ſunt ipſi Noacho & eius vxori Naomæ impoſita ob memoriã beneficii in poſteros collati, pene innumera, de quibus quum agam de religione oportunius dicam.

Quum enim formæ de potentia materiæ educantur prius mihi eſt de his materialibus agendum quàm ad religionis rationes veniam. Quũ poſteritas nullum maius à ſuis beneficium retulerit quàm quod vt vita ab illis receptam conſeruaret vitæ humanæ adminicula prima receperit, ipſi vniuerſorum parenti duo vocabula vt ſupra dixi à panificii vinificiique vſu ſunt indita. Ogy enim & Ogys ab שג eſt dictus, quod primo ex farre placentas conficere docuerit. Græci pro Ogy aut Ogyte Ogygem finxerunt vt poſſent liberius ementitis diluuiis nomen ſancti viri præficere & tã ſacræ hiſtoriæ quàm Eturiæ traditioni fidem eleuare. Fuiſſe autem Noacho nomen Ogy vel Og (nam vt Græca prolixitati ſic ſancta breuitati ſtudet) apud ſanctos patres Moſis auditores hinc patet, quod aiunt Ogum gygantem fuiſſe diluuio ſuperſtitem, & vna cum Abrahamo ad cedem regũ ituro fuiſſe congreſſum. Qua parabola volunt tres veritates vna exprimere prima quòd Noachus qui reuera ſolus tanquàm dux debet dici diluuio ſuperſtes Ogy nomen habuerit. Secundo quòd id nominis poſteris & domui Semi qui & Melchiſedec reliquerit, vt in pontificatu ius primogenituræ exerceret. Tertio quòd ille ipſe Sem qui & Ogytes erat & vſum panis vinique magis ſacris quàm profanis epulis apta-

bat cum Abrahamo fuerat conuerſatus. Quòd autem ea Ogytarum familia & primogenitura in Syria ad buſta Adami vbi erat primus locus ſacer mundi habitaret etiam diutiſsime poſt Abrahami tempora Moſes teſtatur. Licet enim perditiſsima bonorum poſteritas inter Ogytas eſſet quum iuberetur omnes qui populo Dei obſiſterent exterminare & ferro facere viam præſentis Dei auxilio fretus ſecuriſsimuſque, tamen infremuit ab Ogytibus trans Iordanem habitantibus timens eo quòd de iure primogenituræ eorum agebatur. Opus enim erat reprobari ſacram Noachitarum primogenituram quæ in Ogytis deprauatis ius ſuũ perdiderat, vt Abrahamica illi ſubſtitueretur. Tamen impii ſunt tanto ſeuerius exterminandi quanto à meliori degenerarunt principio. Moſes porro paucis admodum vt ſolet & Agriculturæ & Viticulturæ originẽ adſcribit Noacho. Ait enim. Incœpit Noach colere terrã, & plantare vitem. Nomen ab ipſo pane & vino impoſitum eſt à vino quod ין dicitur vocatus eſt Ianus, qua voce licet olim priſci Græci ſunt vſi vna cũ Latinis, tamẽ vt Oenon à Iain aut Vain mutuati ſunt, ſic loco Iani vocarunt Oenotriũ, vtque ſibi nomen affingerent illum qui ſapientiſsimus fuerat hominum & Aſſyrius fecere ſtultiſsimæ inter omnes Græcos nationis Arcadicæ

cadicæ videlicet ducem in Italiam. In vetuſto illo Mediceæ & Tuſcicæ bibliothecæ exemplari & nullis opibus æſtimabili quod de Athenæo vetuſto ſcriptore habetur Florentiæ patet. & Ianum olim vſitatum fuiſſe Græcis vocabulum,& ipſum nomẽ de ſua ſepultura impoſuiſſe monti Ianiculo, qua veritate ad priſcas origines affirmandas neceſſaria, nulla poteſt eſſe maior. Nam qui eius authoritatem in hac re imminuere aut fidem eleuare volet illi profecto etiam ſuorum maiorum fuerit neganda proſapia. Sed vt hæc authoritas ſit magis confirmata, eſt Vmbriæ ipſi Eturiæ connexæ origo ſubiungenda.

De Umbriæ origine & uocabulo.

QVVM hodie ſacra apud multos admodum, qui vanis Filoſoforum opinionibus addicti quæcunque illorum palato non ſatisfaciunt ſubſannare ſoleant, ſint aut in nullo aut in fabularum precio, ita vt nil plane probatum velint niſi ex media au thorũ humanitatis claſſe id probes, licet hodie toti terrarum orbi ſit ita perſuaſa generalis diluuii hiſtoria, vt præter hos impios homines nullus ſit qui improbet, tamen & illis etiam de tanti momenti hiſtoria ſatisfacere ex claſsicis

authoribus volo, vt quod hodie triplex probat natio Iudæorum Iſmaëlitarum & Chriſtianorum vna cum Indis Abrahmanibus & Magis qui quum in religionis placitis alioqui maxime diſſentiant, tamen in hac vna diluuii generalis hiſtoria recipienda conſentiunt, etiam pene à Deo ipſo alieni authores fateantur. Plinius certe nullum credidit eſſe Deum, multo minus aliquid immortalitatis intellectuum. Horatius inſigni vir ingenio magis Epicuro quàm cuiuis ſectæ ſubſcripſit. Non dubito quin maleferiatis iſtis hominibus non faciant huius opinionis authores fidem profetis & diuinis hominibus maiorem. Sed vt perditiſsimi ſimilium ſibi hominum iudicium non refugiant, ab impiorum ſententia impiis ſcribam. Itaque vt Vmbriæ originem ex Plinio tradam etiam fidem diluuii facere neceſſe eſt. Sic igitur ait. Vmbri creduntur antiquiſsimi totius Italiæ populi, ſic à Græcis nuncupati, quòd pluuiis Diluuii quas Græci Ombrous dicunt fuere ſuperſtites quale autem eſſet hoc Diluuium vna cũ innumeris authoribus Horatius in Car. teſtatur dum ait. Terruit gentes, graue ne rediret, ſæculum Pyrrhæ noua monſtra queſtæ, Omne quum Proteus pecus egit altos viſere montes &c. Quod debeat intelligi de Generali Diluuio in vtroque authore nec ad vllum quatuor particularium debeat re-

ferri ſatis conſtat, quum ſupra memorias diluuiorum particularium fuerint in Italia Eturituſci, Vmbri & Aborigines. Porro vt Græcæ fabuloſitatis etiam rationem reddamus genus humanum ſub Pyrrha & Deucalione non fuit reparandum lapidibus à tergo tractis, niſi in Diluuio vniuerſali ſub Pyrrha abſumptum omnino fuiſſet humanum genus. Omnes enim ſaxeo inuenimur eſſe corde & immiti immanique crudelitate. Accepta itaque à ſacrorum vſu parabola quod impii perfidíque homines ſint corde lapideo quod diuina prouidentia ſe emolituram & in carneum conuerſuram affirmat in ſacris, mentiti ſunt Græci vt Aurei ſeculi famam à gente Eturiæ decerperent. Et ſic volunt non immerito vt Imperium & perfidum genus hominum lapideorũ à ſua Pyrrha & à ſuo Theſſalico Diluuio incœperit. Itaq. & ſí quoties ſuas literas fabulas & opiniones mundo obtulit omnia perdidit, tamen in ſuis fabulis priſcæ veritatis veſtigia nobis ſeruauit. Quũ enim ex multa ſeruandarum rerum & memoriarum diligentia antiqui magis memoriis quàm libris freti fecerint vt fere totius antiquitatis veſtigia perierint, nam pauciſsimi erant libri, vt res eſſet auguſtior, & paucis communes iiſque ſacerdotibus tantum, Diuina prouidentia fecit vt in ſtercore fabularum veritatis aurum deliteſceret.

Nec enim vt præclare ait Ariſtoteles eſt vlla fabula quæ ex aliqua veritate olim ortum non duxerit. Poſitio veritatis & Plinii hiſtoria & Græcorum fabula oritur. Quod fuit aliquando Diluuium generale in quo præter paucos ſuperſtites totum genus humanum & animantium fuit conſumptum, ita vt fuerit neceſſe totum genus hominum ab vno Deucal ione & ab vna Pyrrha reparari, & tandem ab ea familia eorũ qui liberati ſunt à Diluuio venere in Italiam, eiuſmodi homines qui in nominis ſui ratione memoriam diluuii conſeruarent æternam, ſunt Ombri vel Vmbri, quaſi vmbrii. Hoc autem nomen eſt à Græcis loco Hebraici & veri ſuppoſitum גל Gal enim vt notauere qui de hac re iam ample ſcripſerunt fluctum ſignificat, & aquarum copiã. Vnde Ombrii ſeu Vmbrii olim vocabantur Gallum vel Gallim impluuiati quos poſteritas vocauit Gallos. Adaptata vero generalis Diluuii hiſtoria ſuo aut Attico aut Theſſalico etiam nomina priſca ex interpretationis ratione iam peruerſa tranſſumpſere. Nam Ianum ipſum Bifrontem alio ſed Hebræo vocabulo nuncuparunt Ducalin ſiue Deucalian aut Deucalion, quod Duas voces ſonat. Fuit enim Ianus primus ille qui ita inſtituit orbem vt duæ ſemper linguæ & traditiones in Rebuspublicis eſſent. Solos enim miniſtros & qui per manus

ſacra acceperant oportebat de Numine agere, & tam ſancte conſeruare ne vnquam in vulgus nomen illud Angeli cuſtodis vnde loci nomen efflueret, quod à Mecubalim ſapientibus Hebræorum fuit ſanctiſsime ſeruatum. Alia lingua erat vſui reipubli. communis. Inde Ducalionis nomen. Veſtam autem quam ſacri interpretes Naomah vniuerſi matrem, quæ igneam virtutem notabat, vnde nomen: nam in prima lingua אש & אשתא Es & Eſta ignem notat vt inter alios multos Cicero notauit Græci vocarunt Pyrrham ἀπό τοῦ πυρὸς ſeu ab ipſo igne. Hoc eſt à priſca Hebræorum ſapientia. Nam aiunt in ſuis myſteriis Fœminam Generalem ſeu naturam fœmineam expiari debere per vaccam pyrrham ſeu ruffam igneam aut ſubrubram, eo quòd naturæ humanæ infirmitas quã ab ipſo matrum vtero vbi primum ſanguis efficitur contrahitur. Ideo donec illa natura reparetur erat ſanguine ſacrato pro ſanguine maculato litandum. Hæc autem omnia myſteria acceperant à profetis Orfici Pythagorici Mythici, quæ poſtea ſuis fabulis conſpurcarunt poëtæ.

Quomodo poſsint eſſe primi habitatores Italiæ Umbri & Eturi & Aborigines.

QVVM in vno genere non niſi vnum poſsit eſſe primum, poterit in quæſtionem verti, qui fieri poſsit vt populi Italiæ primi habitatores ſint plures vnis: facile reſpondero quum de ratione nominis Italiæ dixero. Quod enim hactenus prima nobiliſsima mundi regio quaſi Vitalia aut Vitulia à vitulis dicta ſit in qua omnium opum & gloriarum mundi aceruus fuit & eſt futurus, hoc vero parum probare poſſum. Iam ſupra docui omnia terreſtria à geniorum Angelorumue & cœleſti diſpenſatione eſſe conſtituta, & ea de re Noachum inſtituiſſe vt in toto terrarum orbe ſacra ſummo Deo fierent, & Angelis ſingulorum locorum cuſtodibus tanquam vnius Mentis aut ſpiritus generalis membris variis particulares ritus conſecrarent. Quum itaque hominum profetarumque ſapientiſsimus Noachus videret ratione Baſiliſci ſeu ſtellarum fixarum in toto cœlo principis in ipſam maxime Italiam in Occaſu, & in Chaldæam Babyloniam & Pœniciam in Oriente vbi præclariſsima mundi imperia erant tunc futura incumbẽtis, facere vt cumulus aceruuſue totius fœlicitatis mundi illuc adeſſet, ſtatuit Adami loculis in

Syria ſancta poſitis vnde omnes religiones mũdi relinquere ſpiritualem orientis aceruum qui ab Abrahamo ex Chaldæa in Syriam traducto eſt aggregatus in Generatione Chriſti,& in Italiam veniẽs vocari החליה Atalia id eſt Aceruum diuinum voluit ob liberam frequentemque vocalium mutationem ex Atalia Italia facta eſt. Quum autem Iapetus eſſet eius primogenitus vt alibi abunde docuimus, ad cuius primogenitos totius orbis, ſede in Italia fixa traduceretur olim imperiũ illud Hatal id eſt ipſum aceruum vocauit. Et ab ipſo & à proprietate Ataliah dicta eſt. Quum autem ad perfectam Reipub.conſtitutionem opus ſit ſacro pontificioue & Regio ciuiliue Magiſtratu & populi obſcuri multitudine (nam reges olim iudicabant ipſi, quum paruæ eſſent prouinciæ & ſcelera rara) apud Eturios inſtituit ſacrorum Razi Hinuorum ordinem,apud Vmbros principatum Gomeritarum primogenitorum Iapeti, quum Halus ad occupandas Africæ occiduas ſedes ſe contuliſſet, vnde Attalanticum nomen ,in parte autem Tranſtyberina Aborigines conſtituit quorũ ſcire genus nil intereſſet. Ita enim ſunt dicti,non quod eſſent Autochthones indigenæue & terræ filii aut qui origine carerent, ſed quum eſſent aut ad regendum inepti aut de ſtirpe Chameſemii cui maledixerat Deus per Noachum

& ſeruitiis Iapeti Semique mãciparat, dicti ſunt infames & ſine origine. Nil enim tam diligenter curabant antiqui quàm vt matrimonia ſancta ſeruarentur, & geneſes in diariis eorum ſcriberentur qui Reipubl. regendæ idonei eſſe viderentur, quod inter Iudæos donec natus ſit Meſsias pontifex maximus ſemper eſt factitatum: ſic ſunt primi Eturi ſeu Eturituſci eo quòd non licebat tunc ſine informatione religioſa multis annis apud Eturios facta, iuuentutem literarum morumque capacem domi retinere. Ideo apud Razi Hinuos id eſt ſacros fœcundatores ſolebant omnes formari. Hinc quum res in maiorem deueniſſet multitudinem ſingulis ex duodecim tribubus Eturiorum ſeni primariæ nobilitatis adoleſcentes informandi dabantur myſterioſe ad religionis Romanæ conſeruationem: ſic erant 72. Iuuenes principes, de quibus poſtea in religione dicam, educati ſanctiſsime, ne religio ad ſordes traducta cogeretur ob paupertatem mentiri. Vmbri ſunt ab illis Gallis fluctuatiſue hominibus qui Diluuio fuerant ſuperſtites. Hinc Gomeritarum genus. Populus Aboriginũ ſub Veſtalibus in parte fœminea exeuntis Tyberis erant cum Came ſenuis & Sabathio pontifice externo. De his Razi Hinuis religioníue ſecretæ diſſeminatoribus & naturæ humanæ inſtituendæ præfectis,

quale

quale erat olim Chriſtianorum monachorum genus agit inter multos fide digniſsimus Dionyſius Halicarnaſſeus in Romana hiſtoria. De Vmbris vniuerſi, de Aboriginibus nullus non tractauit. Sed à mendaciis Græcorum cohibendis temperare non valeo in hac Aboriginum gentis origine.

Unde reuera Aborigines dicti ſint.

QVVM primum vna in eadem Regione illud triplex hominum genus fuerit in Atalia, videndum eſt etiam vnde primo nomen habuerit hæc Aboriginum natio. In aurei ſeculi inſtitutionibus hæc erat prima & in omnium animis ſcripta lex, Quod quiſquis ordinibus primogenituræ legitimè imperantis deſciſcendo obueniret, imperiumue in conciues moliretur, ille tanta laboraret infamia vti patriæ proditor, dignuſque omnino iudicaretur qui veluti nullus in repub. eſſet maiorumque ſuorum à quibus degenerarat nomine ſpoliaretur, cuius opinionis adhuc extabant magna in Romanis veſtigia quando Rauduſculæ portæ ob deuitatum imperium fuit nomen impoſitum, & quum Picus præſente ſenatu eſt diſcerptus, qui auguratus erat aut familiæ vnius aut Reipubl. ſucceſſum. inde enim & opi-

nione ſæculis creſcente & ſuccedentibus legibus factum eſt, vt quiſquis ſponte dominationem inuaſiſſet hoſtis reipubl. & perduellionis reus iudicaretur. Ita enim erat conſtitutum vt quem Deus Naturaque in ordine imperandi poſuiſſet, ille ſic formaretur vt imperio digniſſimus haberetur. Si vero iuſte imperandi limites videretur ex ingenii ferocia tranſgreſſurus, aut vbi fuiſſet in imperio ille ſtatim ſuis ſpoliaretur originibus, quæ eſt in omnium animis poſita conſtitutio. Aureum porro ſæculum tamdiu in innocentia ſua ſine vlla dominandi libidine durauit, quamdiu acceptæ ob tyrannides cladis Diluuianæ memoria fuit conſeruata: illuuies enim aquarum generalium non vſqueadeo ob id cœlitus eſt demiſſa. Quod omnis caro per libidines confuſa viam ſuam corrupiſſet vt verbis ſacrorum vtar, quam quia perditiſsimi tyranni ad quorum exemplum totus raptabatur orbis inque ſcelus per exempla ruebat, vocari volebant filii Dei, & eſſe ob id Diuina origine quòd vniuerſos opprimerent, Nam vocari in toto terrarum orbe filii Dei gloriabantur cæteros autem quos opprimebant homines filios hominum, per vocis abiectionem vocabant. Fuit hæc indignitas totis centum annis in toto terrarum orbe aſsidue ob Diluuii calamitatem iam ingruentem & cœlitus decretam,

decantata: remediumque propoſitum, vt ſi vellent illi ad miſericordiã Deum flectere non tantum filii Dei ſed etiam humani generis in quod inſurgerent, omnino refugerent vocabulum & Aborigines fierent. Vt enim videmus eos qui legem vbiuis ſuis ſceleribus occiderunt, adnihilari in republ. & à ſuorum omnino nomine excidi ſuiſque quantumuis antiquis priuari ſtemmatibus, ſic opus erat vt tantum in ſe illi belli filii Dei deſcenderent, vt ſeipſos indignos nomine humanitatis & terræ filios aſſererent, quod quia factum non eſt Diluuie periere. Prima hæc lex poſtdiluuiana erat, vt qui humanitatem violaret ab eius gradu excideret, quod ne fieret aurei ſeculi homines alieno recentique periculo edocti tantum timebant vt in officio continerentur. Qui dominationem temporalem expeterent inter Vmbros penes quos erat ius regni, illi fiebant ſenſim aborigines interque populares exauthorati detrudebantur. Nam apud Razi Hinuos ob ſummam frugalitatem & victus parſimoniam, non erat ambitioni locus, ſicut nec inter noſtrates ſacrificos quamdiu continentia humilitate abiectione laboribus inedia ſanguine vita famæque præſenti diſpendio veram promouere pietatem elaborarunt. Iam vero antequam ex Eturia

Aſiæue in Europam veniretur maxima colluuies Aboriginum in oriente fuit. Totum enim genus Chami ſiue Chameſis aut Cameſenui eo quòd priſcæ fraudis veſtigia in nouum introduxerat orbem, & reuerentia minori quàm par eſſet in parentem & ſuum & vniuerſi commiſiſſet fuerat ſeruituti fratrum per paternam imprecationem addictus, & per ſeruitutem capite minutus, & inter Aborigines reductus. Vnde vna cum ipſis Atalicis ſeu Iapetitis & Noachitis multi conuenerant Aborigines ſeu Chamitæ, quibus tanquam colonis & ſeruis publicis data eſt pars montium & ſiniſtra fluminis. Vnde Cato in Fragmentis originum ait ſuffragante Solino Plinio Catone & quiſquis verius de Italia ſcripſit Aborigines, qui à Tyberi ad Sarnum habitarunt prolem eſſe Vmbrorum quorum vrbs vetuſtiſsima eſt Chameſena aut Camerena, Camerinum hodie vocant, quæ ab authore Aboriginum primo nomen habet. Quod autem tam anxie aliqui priſca vocabula quæ latina ſunt ad linguæ priſcæ etymon detorquent, non placet. Nam ſenſim à ſancta lingua deflectentes cæteræ per confuſionis Tyrannicæ pœnam, ſua etiam habere debent vocabula origines rationes. Originis vox à luce quam primum in ſuo ortu res ortæ concipiunt dicitur אור or autem in lin-

gua ſancta lux eſt. Inde origo , ortus, orior, aurum, aura & quæ ab his deſcendunt deducta ſunt. Nomen illud Aboriginum non fuit prius tractum in inuidiam quàm incipiente ducentis poſt illuuiem annis Tyrannidum violentia aureum ſeculum euaneſcere cœpit. Licet enim circa centeſimum & triceſimum poſt diluuium annum in turri Babylonica conuenerint Gygantei generis anteſignani vt diuinæ obſiſtere potentiæ tentarent, non tamen in vicinos ſtatim eſt ſæuitum. Chameſes corruptelæ antediluuianæ author ſciens ſedem Hataliæ eſſe præſtantiſsimã cum magna Aboriginum ſuorum videlicet filiorum & nepotum turba irrupitin Italiam & inficere priſco ſcelere incœpit quotquot habuit obuios donec pater vniuerſi rediens illum compeſcuït, fecitque vt probroſum nomen eorum Aboriginum eſſet qui illi conſenſiſſent. Qui itaque reſipuerant ex priſcis Aboriginibus (nam pœna illa in reſipiſcentiam tantum & non in infamiam dabatur vti in Chriſtianiſmo priſca excommunicatio inter Romanos exauthoratio) ſunt in ſuum genus repoſiti, nefarii ſegregati. Sed tamen fieri non potuit quin ſenſim genus adulterinum in ſuam ambitionem non repedauerit fauoreque ſuorum geniorum vſque ad authoritatem tyrannidis occupatæ venerit, vnde Cæſarum no-

men. Vana itaque & excogitata Græcanica fabula eſt, qua volunt non tantum totius Græciæ ſtupidiſsimos Arcadas parum à belluis differentes dediſſe Italiæ ſuos Aborigines, ſed inter illos volunt fuiſſe non humaniores ſed agreſtiores & in montibus Arcadicis aſſuctos. O fœlicem tali origine Italiam. Sed ne deeſſet fabulæ fides aiunt fuiſſe oeorum ducem Oenotrium illum videlicet ſanctorum ſanctiſsimum ſapientumque ſapientiſsimum à quo totus orbis trahit originem. Non eſt quidem negandum quin multi admodum fuerint Iani, Oenotrii, Iapeti, Atali, & ſimilium nominum claritate tecti inſignes eo ſeculo, ſicuti inter Iudæos, Moſes, Iudas, Iacobos inter Iſmaëlitas Muhamedes Muſtafas Habdallas, inter Chriſtianos noſtrorum ſanctorum nominibus claros videmus, vnde hiſtoriarum difficultas. Sed quum tempora nullo modo patiantur illam Græcam fabulam ſua veritate frui, vt in Ioannis Annii commentariis videri poteſt, in merum mendacium cenſeo reponendum. De Aboriginibus qui tempore Aeneæ fuere crediderim quidem à montibus quos ſecuritatis gratia ob pyratas inhabitarent potuiſſe nomen à Græca mereri etymologia. Mons enim ὄρος ideo Græcè dicitur, quod ea pars terræ ob eminentiam ſit prima & vltima שלאחר id eſt

ipſius lucis particeps. Quum autem eſſent con-
nexæ hæ tres generationes in Eturiæ finibus à
mari vſq. ad montes, & pars reproba oppoſue-
rit Saturniam à ſecũdo Saturno dictam ipſi An
tipoli & toti Eturiæ, neceſſe fuit diſtinguere &
originis dediſſe rationes.

Quæ eſſet in Eturia Razi Hinuorum facultas authoritaſque.

MVLTIS quidem admodum de cau-
ſis factũ eſt vt Deucalionis ſiue dui
calianis nomen habuerit Ianus, cuius
vocem præclariſsimam à priſcis ſe-
culis in ſua retraxit Græcia, Nam quòd duo-
rum ſæculorum recitaret hiſtorias quas vide-
rat, quòd ritu ſacrorum & ciuili inſtitueret,
quòd ſacro profanoque præſcriberet magiſtra
tui, quòd ſecreta communiaque traderet,
quòd de cœleſtium vti & de terreſtrium ſcien-
ia tractaret, quòd lingua ſecreta myſticaque &
communi vulgarique pro ingenii ratione ſuos
informaret, & ſimilia huiuſmodi vnde bifron-
is meruit ſtatuam, ſicut & nomen, tamen cer-
iſsimum eſt nullo alio nomine, quàm quia pri-
mum vires ingenii informando potentiſsime
nformari curaret, & demum vires corporis
exerceri, vt comparatis vtriuſque in homine na
uræ viribus ne ſpiritus vnquam extingueren-

tur, videret tandem vt quiſque præſtanti & ingenii & virium ornamento naſceretur præſtantiſsimo etiam modo educaretur, & ſi non poſſet inter ſacros principes, inter profanos locũ haberet, aut ſaltem inter Aborigines minime malus eſſet. Falluntur vero totoque errãt cœlo qui putant ea ſecula ſumma doctrinarum præcipuarum cognitione caruiſſe. Præcipuæ vero & à noſtro vſu remotiſsime diſciplinæ ſunt de rebus ſacris & de Cœleſtibus, deque euentibus rerum inde eductis, quod ſoli inter Orientales Profetæ & Magi potuerunt, in qua parte quantum excelluerit Razi Hinuorum parens factis & delectis locis oſtendit. De profetia ſiue certiſsima rerum diuinarum intelligentia ſatis patet ex hoc quod vnus tãta familiaritate ſubſtantiarum ſeparatarum pollebat vt ad eius arbitrium ſponte omnia genera animãtium vt cum eo ſaluarentur eorum ſpecies, cogerentur. Certitudo etiam aderat homini rerum diuinarum tam præſens vt ſolus ſibi aptauerit Arcam nauigauiumue in ſalutem. Ad hanc vero diem videmus quàm prudens in cœli effectibus deprehendendis fuerit, quum in toto terrarum orbe poſt Ieruſalem in Syria vnde duces religionis, nulla in toto orbe habitatio celebrior maior potentiorue fuerit quàm quæ media fuit in Italia. Quum itaque ſit primum præſtantiſsimumque

mumque optimi patris patriæ & veri principis ſtudium, vt nullum indiuiduū eorum pro quibus conditus mundus eſt negligatur. Nam nullus tam infœlici ſorte naſcitur homo quin cultu poſsit vtiliſsimum Reipub. fieri membrū. Altera pars ſtudii erat vt ipſum Reipubl. corpus aſsidue religionum moueretur arbitrio, & à Dei timore inciperent omnia moueri. Quos itaque inſtituit ſuarum doctrinarum alumnos, primum vita integerrima incorruptaque eſſe voluit, vt penes quos ſacras traditiones in vſum poſteritatis deponeret, iuſsitque vt in arcanis ita haberent ſacras præſcriptiones, vt nemo niſi initiatus inter eos, & ad id iam aptus vt poſſet velletque quaſi noua generatione homines reficere & denuo generare, vnde nomen habebant, ſecretioribus myſticiſque imbueretur doctrinis. Hoc enim inter priſcæ prudentiæ profeſſores erat conſtitutum, vt populari inſtitutioni & legibus eſſet peculiaris doctrina quæ omnibus eſſet communis, cæterum inter ipſos ſapientiæ alumnos eſſet ſecretior quædā & ab vſu vulgarium remotiſsima à qua vis Predictionum Magiæ & Diuinioris ſapientiæ pendebat. Sic fuit olim apud Druidas Vmbrorū ſeu Gallorum ſapientiæ conſeruatores. Sic & apud Brahmanes qui ab illegitimis Abrahami filiis in tota India nomen & ſapientiam ſparſerunt,

quorũ hodie in Brahminis ſacerdotibus Indiæ ſuperſunt imitatores, qui quum populares permittant in falſo cultu agere, tamen ipſi inter ſe ſecretiores habent Magiæ diſciplinas. Inde in Aegypto fuere literæ communes & Hierogly ficæ. Apud Hebræos ſic fuit vſitatum interpretationis genus vt altiſsimis referta myſteriis nõ niſi ore in aures transfunderetur diſcipuli quãdiu res eorum floruerunt. Paulo poſt in vnum volumen quod ad manus noſtras peruenit ſecreta illa diſciplina, quam eò quòd recipiatur auditu & non lectione Cabalam vocarunt, ſummum genus ſapientiæ diuinæ. Razi Hinui id eſt ſecreti propagatores ea de re dicti ſunt. Licet enim inſtituendæ præeſſent iuuentuti & principum potiſsimum vt ait Cicero liberos in religionis Romanæ conſeruationem inſtituerent, tamen ſcientia ſecretior Euocandorum geniorum alligandorumque prodigiorum & ſignorum cœleſtium interpretandorum, quæ ſcientia omnino noſtro deſyderatur ſeculo, ſibi vnis ſoliſque ſeruabant. Sunt autem illi ipſi Razi Hinui iidẽ qui & Ethruſci ſeu Eturi Tuſci vt quod Cicero & cæteri humanitatis authores ipſis Eturituſcis Eturiæue ſacerdotibus adſcribunt illud ipſum ſit Razi Hinuorũ. Verum à priſco vocabulo quod nobis inſtauratum reliquit Halicarnaſſeus poſteritas ſenſim deflexit & pro

Razi Hinuis Etruſcos vocauit. Eturituſci enim ſiue Ethruſci ſunt Eturiæ Tuſcii id eſt ſacrifices conſeruatores.

Quomodo poßit conſtare quod Ianus inſtituerit Razi Hinuos & ſint ijdem cum Eturituſcis, Quum Etruſci à Tagete ſe accepiſſe ſuas doctrinas affirment.

NON immerito ſcriptum reliquerũt noſtri maiores, Quod veritas à quocunque dicatur à Deo ſpirituue ſancto eſt. Vnus enim eſt veritatis fons. Hinc venit illatio, Quòd ſi veritas à quocunque dicatur à ſpiritu ſancto eſt, ergo veritas à quocunque dicta conſyderanda & recipienda eſt. Vnde noſtræ doctrinæ anteſignanus Paulus volens oſtendere, & ſi particularis Deo fuerit de populo Hebræo, & ſecundum illum de Chriſtiano cura, tamen vbiuis gentium quantauis falſitate obrutorum fecit vt magiſtratuum ordinatio ita à Deo eſſe crederetur, vt nõ tantum illi in iis qui veritati non obſunt omnino tanquam Dei miniſtris obediretur, ſed etiam vt ſummus veruſque Hebræorum & Chriſtianorum Deus oraretur, vt omnes illi qui vbiuis gentium ſunt in dignitate conſtituti tranquillam & diuturnã vitam agerent. Sic igitur videtur vbiuis gentium & magiſtratus, & veritas fuiſſe à

Deo. Quare non tantum ſunt diſcutiendæ illæ inſtitutiones quas à populo Hebræo habemus, ſed etiam quæ ſingulis in locis & maxime Romæ occiduæ fecit Deus vt concederentur. Hoc mihi aſſumptũ volo, eo quòd non dubito quoſdam ſtatim hic exclamaturos, me à ſacris ad fabulas priſcaſue fictiones conuolare, velle priſcã ſuperſtitionem inſtaurare. Equidem quũ Deus fecerit vt ſuperſint authores humanitatis, quibus fidem omnino eleuare non debemus, qui nobis priſcarum inſtitutionum memorias reliquerint, enitendum omnino eſt vt diſpulſis tenebris clariſsime quid à ſanctiſsimis Noachi præceptis ſeculique aurei vita pro qua Deus mundum condiderat ipſum genus humanum abduxerit, vt poſsimus ad id repedare quod Deus ſemel inſtituit & voluit. Nam eſt omnino neceſſarium vt profetia Lemechide filio ſuo Noacho locum in vniuerſum quantum Deus voluit habeat, vt ſub eius inſtituto reſtituantur omnia. Sic habet: Hic enim conſolabitur nos ab operibus noſtris & ab afflictione manuum noſtrarum, quas habemus à terra cui maledixit Deus. Ex vi diuinæ voluntatis & huius profetiæ totus orbis in votis Aureum ſeculum habet, quod fruſtra appeti non poteſt. Hæc præmiſſa volui vt elaborent vna mecum humanitatis amatores ipſius aurei ſæculi viuiradices ex-

quirere. Vnus ſupra omnium hominum memoriam fuit Etruriæ populus, cui poſt Deum verum fuit ſemper primus deorum Ianus Bifrons, Quadrifrons, Dodecabomus, cuius tamen manes ad Tyberim & iuxta Ianiculum montem magis incubuerunt, & ſicut in ſanctis Chriſtianiſmi & Iudaiſmi hominibus, crebris miraculis adfuit inuocantibus. Credemus enim negatum hominum ſanctiſsimo quòd Eliæ pallio, quòd Eliſei cadaueri, quòd ipſi maleficæ Pythoniſſe, quòd Paulo, quòd Agathæ & innumeris poſt mortem contigit, vt ſponte aut euocati ſpiritus non adſint inuocantibus? Nonne idem eſt Deus Noachi & Chriſtianorum? Nonne æquè membrum Chriſti fuit vt & Paulus qui capite cæſus præſens Neroni in ſpiritu adfuit ſeque inſtar corporis oſtendit? Sacros ille ritus præſens inſtituerat Razi hinuis ob negligentiam peſſum ibat religio, & nomen pene & ſacerdotes priſcos amiſerat. Adfuit in ſpectro Tages puer ſenex. Vt ut res habeat: Tages aut exaratus puer aut Tages Maloc author huius Etruſcæ diſciplinæ legitur. Sed cōcedēt ſenſibiles genios Socrati & Bruto, ipſi autē negabūt Etruriæ ſubſtantiā ſeparatam quæ bonum reipu. curaret. Non hic adferam Angelos Abrahami Lothi Iſraëlis & Manoach, non exercitum illum quem Elizeus

puero oſtendit quia in ſacris ſunt, mediis in annalibus apud innumeros ſcriptores ſed maxime apud Obſequentem Iulium de Prodigiis commõſtrabo frequentiſsime viſas fuiſſe armatorum & inermium acies & in aëre & in terra vſqueadeo vt ipſæ herbæ & virgulta atteri & comminui eorum pedibus viſa ſint. Forſan fuit hoc difficilius in Etruria Deo quàm alibi terrarum. Atqui ſpiritus aut ſpectra non emergunt ex terra. Imo tota vis Pythicæ Vaticinationis ab ipſa terra profluxiſſe legitur. Terra eſt veluti generalis materia totius corporeæ naturæ de qua & ſi ſunt inuiſibiles tamen aſsidue formæ innumeræ (præter eas quæ ſunt animarum in animantibus) educuntur, Lareſque & Genii dicuntur. Sunt hi Dæmones terreſtres boni beneficique quibus non tantum Pythagorici ſed & Moſes ipſe in ſacris ſuas partes deferri voluit. Ad eam enim rem mittebatur hircus alter in Deſertum ad Azazel genium terreſtrem à quo caro rebellandi vim habet vt in ſecretiori interpretatione ſacrorum videre licet. Genius itaque Eturiæ cui vt iungeretur Ianus eo venit inſtar pueri adfuit, ſeu ex aratri ſulco, ſeu ex Antro, ſeu ex via nil refert, ſemper enim quæreretur cur non aliunde? & vt res eſſet commendabilior inſtar ſapientiſsimi viri loquutus puer fecit vt ſacra ſcriberetur diſci-

plina, quam poſtea Malot ſeu Maloc Tages Razi Hinuus locupletauit. Sed magis mirabuntur quod ex prodigiorum interpretatione, ex Aruſpicina extiſpicinaue & huiuſcemodi ſacram fecerim diſciplinam. Varia quidem certe genera ſuæ voluntatis cognoſcendæ hominesque per religionem in officio retinendi Deus dedit mortalibus. Sed ad hoc vt omnino gloria in eum referatur. Derelictus eſt vbiuis gentium Deus. Malus dæmon in eius locum ſucceſsit. Sed res ipſæ quæ de mediorum genere ſunt poterant tanto magis in Dei laudem conuerti, quanto ſunt maiori ſapientiæ coniunctæ. Nulla res magis ad timorem Dei incitat quàm vera cuiuſpiam euentus prædictio. Somnia ſunt malefida. Tamen bona pars religionis à ſynceris ſanctorum ſomniis pendet. Quid ſortibus vanius? Tamen principes in noſtra religione viri ſortibus diuinæ voluntatis oſtendêre ſignum in numero apoſtolico complendo. Nomine omnibus gentibus ipſa fuit Magia in odio. atqui Magi prius ex cœlis quàm Iudæi ex ſcripturis cognouere Chriſtum. Ipſa itaque prodigiorum interpretatio modo gloria Deo reddatur erat præſtantiſsima ſcientia mundi. Prodigia enim & oſtenta ſunt cœli & geniorum apoteleſmata per quæ ſummi Dei voluntas ſigno ſenſibili ſciebatur,

& tam magna erat in bonis viris quanta viſa fuit in Accio Nauio. Præſens igitur votis aderat Noachus cum patriæ genio qui Tagiſs. תגאש id eſt Apicis ſummæue Coronæ homo eſt dictus. Apexem תג Tag. dicitur. Chaldæa & Perſica lingua تاج coronam ſceptrum & principis inſigne ſonat. Vnus itaque idemque populus Etruriæ ſemper fuit, cui vnus Ianus fuit deorum ſummus, fuit & vnus ſacrificum in Razi Hinuis & Ethruſcis ordo. Quare eandem à Iano & à Tageſſo opus eſt fuiſſe inſtauratam diſciplinam, vt tanto magis coleretur Deus ſummus quanto præſentior eius maieſtas adeſſe videretur in Diſciplina difficillima per ſuos interpretes enucleanda.

Quod in gloria poſuit Moſes & Solomon, in ſcientia Orientalium & Aegyptiorum excelluiſſe, multo uero magis Noachus.

SVpra illas quæ in vſu vulgari ſunt poſitæ quaſque liberales vocant tres apud priſcos fuere diſciplinæ. Vna ſupracœleſtium rerum quæ ſacra dicitur cuius finis eſſe debet vt moribus ſinguli homines ſint conformes Deo. Altera eſt Cœleſtium id eſt effectuum illorum qui aſsidue à cœlo ob diuerſos motus pendent, cuius maxi-

mus

mus vſus eſt in præcauendis illis calamitatibus & mutationibus quæ reipubl.imminent. Tertia eſt in conſyderatione rerum ſub cœlo poſitarum, quæ quum infinita prænotionis habeat genera nullum tamen vnquam prius habuit, quàm vt ibi motus ſpiritus naturalis reſpiceret, id eſt in corde & extis vbi ſpiritus eſt materiæ coniunctiſsimus. Hæc ad prodigiorum naturam interpretandam olim fuit ſummè culta. Quum enim ſummo Deo animalia ipſa viua mundaque ſacrificaret Noachus etiam ad eius Dei honorem rimabatur exta. Primum genus diſciplinæ eſt reuera Hebræorum vnde & noſtra profluxere. Alterum eſt Abrahmanum & filiorum orientis vt ſacra dicunt. Tertium proprium fuit Aegyptiorum. Veri Magi ex tribus generibus decerpebant quartum. Quòd ſi Moſes legislator in orientalium Aegyptiorumque diſciplina excelluit, vt ipſi teſtantur Hebræi, Solomon autem Rex ſapientiſsimus ſuam inde auxit ſapientiam vitione dabitur Noacho Mundi inſtauratori quòd aliis in lege Dei fuit laudabile? Potuerat quidem ipſe princeps Profetarum Magorum & ſapiētum Ianus eaſdem Etruriæ traditiones de ſacris quæ ſub Moſe Canonicæ duce decalogo cœlitus petito factæ ſunt, ſuis reuelaſſe Razi Hinuis ſicut externos cultus ad legis inſtar inſtitui voluit, vt ſuo loco monſtra

m

bimus, ſed quum ſciret ad loca ſacra ipſi Adamo in Syria debere authoritatem Diuinæ religionis vbi olim Mens mentium Chriſtus ea de re veniret in propria, referri, non debuit vltra ſenſibile palpabileque diſciplinæ diuinæ genus ſuis tradere. Res enim etiam ſacroſanctiſsimæ ipſo vſu vileſcunt, & ſenſim ſuos cultores in hypocriſim labi ſinunt, ita vt nec corruptæ diſciplinæ inſtaurationem admittant, nec ſe à ſua dimoueri conſuetudine patiantur. Sat itaque habuit illis quos ſciebat ab hoc genere ſenſibili ſacrorum in verum & Diuinum olim tranſituros (leo enim ipſi cedet arieti) ea dediſſe cum lege ſeu teſtamento æterno, quæ aliquando à corporalibus ad ſpiritualia tranſirent. Quando vnum mundi Brachium temporale in iure Iapeti Ataliue in ipſa Italia fuerit fixum, alterum autem ſpirituale Ieroſolymis fuerit ab eadem potentia confirmatum vt ibi ſpirituale à corporali paſcatur alatur & conſeruetur vbi Chriſtus ad hanc rem in propria venit, vbi autem in petro venit iterum crucifigi ſpiritualiter generalis potentia mundi conſeruetur ſecundum iura ab ipſo Noacho inſtituta.

Quòd Priſca Romanorum religio ortum ab Etruſcis habuerit.

ET ſi noſtrates tam ob cultus verioris rationem quàm ob falſi cultus vbiuis gentium ſparſi cognitionem, nec enim aliud fuiſſe credũt multi quàm quod viderunt, putant nulla vnquam verioris religionis fuiſſe principia, tamen ſi ex æquitate & veritate magis quàm ex affectu res ipſas perpendere voluerint, inuenient tanto præclariores ſanctioreſque olim fuiſſe veri cultus Inſtitutiones, quanto poſtea in deteriores effectus degenerarunt. Et ex huius axiomatis ratione fatebũtur Romæ vbi fuit totius idololatriæ aſylon fuiſſe olim præclariſsimam rerum Diuinarum inſtitutionem. Antequã enim pſeudothreſcia in orbem irrepſiſſet, licet fidelibus iam poſt circumciſum Abrahamũ (qui 50. poſt Noachi mortẽ anno circũciſionem accepit) matrimonia gentiũ eſſent prohibita, tamẽ Ioſefus in Aegypto ſanctiſsimos liberos ſuſcepit ex ſacerdotis Eliopoleos filia. Moſes ſimiliter ex Zippora filia ſacerdotis Madianitarũ qui ſunt Arabes & Iſmaëlitæ ſuſcepit liberos miniſtros tabernaculi ſancti. Tũc enim vbiuis gẽtiũ fere adhuc colebatur proprius regionum Genius vel angelus. Cananæi ſoli, progenies maledicti Chami,

in Syria occuparant ſacras poſſeſsiones, idololatriaque infecerant, ne ſummæ intelligentiæ mundi quæ ibi incumbit ſacra facerent. Romæ igitur quæ pridem antequam illam Romulus Remuſque inſtaurarent erat in Antipoli & Saturnia Noachus ſategit perfectiſsimum inſtituere cultum. Sicut enim in Syria ſeu terra ſancta prima intelligentiarum mouentium vt in finem colitur, ſic Romæ voluit vt prima mouentium vt in locum & cœlo affixarum coleretur. Nec abhorret hoc à veritate catholica. Cenſent enim inſignes veræ pietatis interpretes quòd colere Angelos, & ſi conſtitutum eſſet animata eſſe ſydera colere earum ſpiritus modo ſumma laus Deo ſeruaretur ſumma pietas eſſet. Nam angeli à ſanctis viris culti leguntur. Præterquam quòd vero eſt ſanctiſsimum credere vt ſanctiſsimus vbiuis gentium nedum Romæ ad ſuos manes ſanctiſsimum inſtituit cultum, duobus argumentis videtur omnino ab Etruſcis emanaſſe religioſus ritus Romanorum. Quum enim eſſet apud eos qui euocandorum geniorum & fulminum arte ſingulari pollebant, periculoſiſsimum & locum & nomen indicare vbi ratione miraculi vrbis fundamenta iacere vellent, tamen inuento capite humano vbi poſtea Capitolium conſtitutum eſt pro vrbis arce, opus fuit adiri Vatem Etru-

ſcum qui precationibus locum muniret, geniumque ſuæ alligaret glebæ vnde Romana ad hanc diem felicitas. Certe inter Saturnitas & Aborigines qui à Tyberi ad Sarnum agebant non poterat deeſſe vates, ſed ſumma ſacrorum Authoritas ab Etruſcis dependebat vt hodie orbis à Leonina. Confirmatur id argumenti ex eo quod ſcribit primo de Diuinatione Cic. Quumque magna vis, ait, videretur eſſe & in impetrandis conſulendiſque rebus, & in monſtris interpretandis ac procurandis in Auruſpicum diſciplina, omnem hanc ex Etruria ſcientiam adhibebant &c. Alterum vero argumentum inde deductum eſt ex his eiuſdem ſcriptoris verbis ab eodem libro deſumptis. In Syria, ait, Chaldæi cognitione aſtrorum ſolertiaque ingeniorum antecellunt. Etruria autem de cœlo tacta ſcientiſsime animaduertit, eademque interpretatur quid quibuſque oſtendatur monſtris atque portentis, Quocirca bene apud maiores noſtros ſenatus, tum quum florebat imperium, decreuit, vt de principum filiis ſex ſingulis Etruriæ populis in diſciplinam traderentur, ne ars tanta propter tenuitatem hominum à religionis authoritate abduceretur ad mercedem & quæſtum. Non eſt dubium quum ſumma religionis authoritas eſſet in Prodigiorum interpretatione, adhoc

fuiſſe aſsidue educatos illos duos & ſeptuaginta iuuenes principes vt Etruſcis imbuti præceptionibus Rempublicam ſuam quum occurreret occaſio regerent. Summos pontifices habebat Roma & reges ſacrificulos ſed Etruria habebat qui illis præſcriberent vti Moſes ſupra Aharon in ſacris fuiſſe legitur.

Unde primo emerſit falſus inter Romanos cultus.

SVMMA inter optimos aurei ſeculi homines contemplatio rerum & Diuinarum & cœleſtium & humanarũ fecit, vt pro rerum variis cognitionibus conſyderationibuſque vni & eidem rei varia applicarent nomina, quod fuit in ſacris etiã literis vſitatum vt in nominum impoſitione & mutatione crebra videre licet. Senſim autem poſteritas in ferrea terreaque aut fictilia tendens ſecula omnino rerum cœleſtium oblita putauit eſſe diuerſiſsima quæ eadem erant. Acceſsit impiorum & perditorum hominum tyrannis. Quo enim eſſent ſcelere contaminatiores eo magis in præclariſsimos ſanctorum titulos inuolare ſategebant, adeo vt impuriſsimus mortalium Iupiter non erubuerit ſibi ſacroſanctum nomen Dei Iouah vendicare. Succeſsit

poſt eas tenebras Græca fabuloſitas, quæ vt videretur rebus omnibus dare origines, curauit antiqua abolere veraque exterminare vt fabulas originibus aſſereret. Ad illud vſque tempus quo nugari cœpit Græcia, tanta librorum erat paucitas vt fere tota vetus religionis tractatio intercidiſſet. Quamdiu enim cultus veri Dei & ſuæ intelligentiæ durauit magis animis & memoria moribuſque quàm libris & doctrinis ſeruatus eſt. Ad hæc vbi viderunt Etruſci Latinos Romanoſque falſitatis Græcæ accepiſſe commercium, cœperunt etiam Latinas literas exhorrere, ita vt vix ſeptingenteſimo vrbis anno eas admiſerint vna cum Imperio.

Quam multis nominibus Ianus ſit uocatus.

PRAETER nomina humanitatis quæ ſunt Nochus ſeu Noachus, Ianus, Ogytes, Deucalin, Proteus, Vertumnus, Gallus, pater parenſue hominum, ratione diuini & ſuper omnes homines qui poſtea fuerunt ſummi ingenii ſpiritus & mentis dictus eſt Deus, Deorum genitor & pater, Olympus ſeu holamaba, Arſah, Cœlum Sol, Chaos, ſemen mundi, anima mundi, motor cœlorum & vniuerſitatis, & ob ſepulturam Saturnus, ob præſentem diuinitatem Iehouis

aut Iehouas, ſceptri regnorumque author, clauiger cœli, ſages, Oenotrius & innumeris aliis nominibus pro arbitrio hominum confectis, cuius rei exemplum facile in dicatis D. Virgini matri templis videmus. In Hiſpania enim eadem eſt Guadalupenſis Monſerratenſis &c. In Gallia Roccamadaurenſis, Aquiſgranenſis &c. In Italia præter cætera loca Lauretana à locis ipſis nuncupata. Sic & innumeris ob innumera beneficia mortalibus collata aut mala auerruncata, nominibus dicitur merito Chriſtus. Quæ vero nobis eſt hodie licentia trahendi ſacra in allegoriam ad Chriſti (qui mens mentium eſt, & Deus de Deo) gloriam

נח eadem olim inter aurei ſeculi homines erat.

נחם Nochus autem Noachus dicebatur quod eius Inſtitutionibus formatus aliquando mundus quietem & conſolationem in hac vita deſtructa terræ maledictione conſequeretur, quod & ſi in aureo contigit ſeculo, tamen repetito principio duret ſemper & quamdiu mundus

יין durabit neceſſe eſt, quòd ſemel Deus in æternum eſſe voluit. Nominis Iani rationem ſu-

עוג pra expoſui. Ogytis pariter ſic & Deucalionis eo enim eſt dictus quod duplici ſemper ra-

דויקלין tione omnia inſtar formæ & materiæ diceret curaretque. Protei vox Græca eſt quæ primarium ſignificat. Sicut enim ex Valentia Rho-

mam

mam fecere putantes ſe ſecretius prodere nomen, ſic de primo hominum fecere vt fabulis ſeruiret. Vertumnū Latini à vertendo ideo dixere quòd in omnes formas, vt omnibus omnia fieret ſe conuertebat. Sed quum peritiſsimi intelligentiarum ſeparatarum ſcirent in ſummo gradu illi extrinſecus adfuiſſe eam mentis vniuerſalis & ſpiritus generalis partem quæ ſumma eſſet, & inſtar omnium, & omnia ſub Deo in rerum Naturis adminiſtraret, eo quòd in omnes formas, hominem verum verteret, nomē
meruit. Quod Gallus ſit dictus ex primogeni- גל
turæ eius vocabulo poteſt cognoſci. Eius enim primogenitus fuit Iapetus cuius rurſum primo-
genitus fuit Gomerus primo poſt diluuium na- גֹמר
tus. Ioſefus autem ait eos qui ſuo ſeculo Galli ſeu Galathæ nominabantur olim vocatos fuiſſe Gomeritas quos Gomer inſtituit. Beroſus autem affirmat in ipſa Vmbria eos qui erāt ex poſteritate Gomeri auito nomine vocatos fuiſſe à Iano Gallos. Quòd ſi deprecemur viri authoritatem audiamus Romanos & in primis Catonē qui ſic ait. Veniſſe ex illis qui diluuio ſuperſtites fuerant ab Armenia Ianum in Italiam cum Gallis progenitoribus Vmbrorum &c. Quare auitum nomen eorum qui fuerunt diluuio ſuperſtites eſt Gallus, fluctibusue ereptus, quod auitum nomen ſoli Gomeritarum familiæ voluit

dari . Quàm merito vero parens hominum ſit dictus Gallus ſatis conſtat. Ratione autem diuinitatis dictus eſt Deus ob conformitatẽ cum Mente prima. Nam in ſacris & Angeli & iudices & ſacerdotes & fideles dii dicuntur, & filii excelſi omnes. Vt enim Ariſtoteles bene dixit ad Theologum ſeu metaphyſicum ſpectare, vt de primo motore qui omnino immobilis eſt & immotus, tractet, ita priſci Theologi vt & filoſofi nouerant illam Mentem quæ extrinſecus in omnes aduenit homines, Quæ eſt vnitas creata apud Boëtium, ſapientia creata apud Petrum Lombardũ, fons idearum mensue mundi apud Platonem, intellectus generalis omnium hominum actu ſemper intelligens, apud Plotinum, mundi anima Pythagoricis, Mens Meſsiæ priſcis Hebræorũ Theologis in ſumma illa eſt cauſa quam Ariſtoteles aſsignat ſub illo immoto immobilique principio, Quæ aſsidue moueatur & moueat, quæ alioqui generalis animorum fons, nomine Mahad apud Arabas dicitur, cui forſan poſſet intellectus generalis ipſius Aben Reiſsi quadrare. Hanc enim naturam Pythagoras à profetis & Abrahmanibus didicerat. Quũ autem omnes homines immortalitatis Diuinitatisq. ſeminarium ab ea natura quæ conſubſtantialiter eſt immoto immobilique Deo vnita Deuſque eſt, recipiant, ſanctiſsimi olim homi-

nes non immerito Deorum vocabantur nomine à poſteris, ſicuti ſanctos hodie quia Deus eorum ſanctus eſt, dicimus. Modo enim res intelligatur nil intereſt, vtrum primæ mentis membra voces ſanctos aut deos, quum ſacra nos omnes deos vocent. periculum tantum in abuſu non in reipſa eſſe ſanctitate inſignes ex ipſo Nati fecerunt vt deorũ pater diceretur. Olympus ὄλυμ πος
autem ſeu holamaba cœlum & ſeculum venturũ, quod male olybama legunt, dictus eſt quod אהמלוע
animæ cœli ſiue intelligentiarum mouentium vt in locum præſtantiſsima & cum qua eſt ſeculi futuri fœlicitas, deoque vnita, ſummopere illum inhabitaret. Illam partem quam nuper dixi vocant intellectum agentem qui mouet vt in שלערא
finem, & cauſat habitus. Hanc autem intellectum poſsibilẽ Materiæ ducem. ARSA pro Sole ponunt. Eſt enim luminis princeps lingua ſancta & Perſica. Cœlum & Sol voce non ſignificatione differunt à præcedentibus. Chaos dictus eſt, eo quod veluti in vna maſſa totius Naturæ vniuerſitas ab eius induſtria in præſens eſſe venit, & quod veluti in primario cæcoque & latenti Naturæ motu ipſa ſola Natura conſcia omnia delituerunt & demum præſentem hauſere lucem, ſic omnia accepta ferre debemus vni omnium inſtauratori Noacho. De ſemine mundi par eſt ratio. Animam mundi ideo vocabant,

quòd ſeſe in illum totius naturæ effudiſſet virtus & potentia. Abuſa eſt autem antiquitas ſicut & noſtra ætas animæ animi ſpiritusque & mentis vocabulo. Mens autem ſeu Intellectus agens & intellectus generalis in finem motor, eſt ſummũ genus ſubſtantiæ ſeparatæ mobilis. Spiritus & animus in ſecundo loco vti anima cœli. Anima autem & corpus ſunt inferiora, ob mentis itaque præſentiam dictus eſt anima mundi. Eadem ratione motor cœlorum & vniuerſitatis. Si enim animal illud quod omnia mouet & per quod cætera omnia capiunt Deum nobis ſui copiam facit, iure quæcunq. facit nobis concedit. Sumus enim vnum in eo ſicut ipſe eſt vnum cum Deo & omnia quæ habet dedit ſuis. licet enim nec Noachus nec vllus ſanctorum vnquam mouit cœlum, tamen vt cognoſcatur ſpiritus & Intellectus motor cœli, in nobis opus fuit manifeſtari, vt dum denominabantur homines à præſtantiori eorum parte, illa tandem in ſeipſa glorificaretur, & per illam Deus. Saturni nomen eſt ab Arcæ ſeu vrnæ depoſitione in locum ſacrum ſepulturæ quod nomen potiſsimum ambiuere tyranni. Crediderim facile vt maxima à pueris temeritas ſit commiſſa quum nomen יהוה Ieouis aut יְהוָה Iouah eſt publice editum. Nam antiqui in religione ſemper poſuere illius proationem. Licet autem multis locis in ſacris poſ

שתאר

ſit probari quòd non tantum de Deo trino & vno dicatur in perſona patris aut filii aut ſpiritus ſancti, ſed quòd etiam de illa ſapientia creata increatæ conſubſtantialiter ante omnia ſecula vnita ſit crebro ſcriptum, tamen temere factum puto quòd homini ſit adſcriptũ. vbi autẽ Orficorum licẽtia illud adſcripſit primo mobili, venit perditus ille pæderaſtes Iupiter Græcorum, & in ſacrum nomen inuolauit, eo quod fuerat imprudenter adſcriptum huic ſanctorum hominum anteſignano. Sceptri author eſt quia quicquid eſt imperiorum iuſtorum ab eo ſunt. Ideo clauem cœli geſtabat vt pios inſtar Petri in cœlum introduceret, qui videlicet ſanctis obtemperaſſent monitis Teſtamenti æterni, aut quòd eius bonitate duce & exemplo omnes omnibus paterent ædes timore impiorum ſublato. Sagæ aut ſagis vocabulum à magnitudine ſanctitateque eſt. De Oenotrio diximus. A ſingulis porro locis vbi miracula eius nomine ſunt edita aut vbi ſponte colebatur vti in duodecim Heturiæ populis nomina alia capiebat. Similiter & veſta eius vxor varia admodum nuncupatione dicebatur: de qua ideo agendum eſt, quia totius religioſi cultus baſim in alterutro ſexu poſuit antiquitas. שגיא

Quàm multiplici nomine diceretur Noachi vxor Veſta, quaque ratione, deque varia intelligentiarum ſpecie.

ET ſi inter ſubſtantias ſeparatas nulla ideo ſexuum videtur differentia quòd nulla ſint communiter corpora illis impacta, nihilominus quum diligenter ipſas intelligentias orbium cœleſtium & partium eorum inter ſe diuerſiſsimarum motrices conſyderauerimus videbimus clariſsime vnum ordinem eſſe inſtar formarum maſculinarumque virtutum longe ſupra cœlos collocatarum quæ mouent vt in finem ea omnia quæ à cœlo ſuſcitari debēt, Alterum autem eſſe inſtar Materiæ omnino orbi impactum, qui quidem inſtar fœminæ vterum gerentis mouet vt in locum. Primus ordo olim in ſecreta Hebræorum diſciplina maſculorum inferior fœminarum dearum dicebatur. Ad horum inſtar eſt intelligentia animaue Solis ad Lunā ſpiritus enim fœminitatis mundi in Luna, Maſculinitatis autem in Sole cōſpicitur. Quod noſtrorum Theologorum anteſignanus Thomas in opuſculo de Subſtantiis ſeparatis affirmauit de vtroque ordine & Motore vt in finem tanquam ſemen patris, vt in locum tanquam vterus Matris, illud omnino eſt quod de Intellectu agente & poſsi-

bili filoſofi tradunt. Quum enim cœlum ſit aſſiduus actus & habitus præſentium videlicet in actu, præteritorum & præſentium in habitu motor ſit etiam in eo potentia ad omne tempus futurum neceſſe eſt. Aſsiduis enim coniunctionibus aſsidua fit in eo influxus diuerſitas. Vniformitas itaque & finis à motore vt in finem fieri debet. Diuerſitas autem influxuum eſt aſsidua potentialitas à locorum coniunctionibus pendens, vnde tota inferior naturæ diſtinctio. Summa itaque Intellectus agentis quadrat omnino illis motricibus vt in finem, Intellectus autem poſsibilis motricibus vt in locum. Sunt autē hi duo motores in ſuam vnitatem redacti de quib. Ariſtoteles obſcure licet agit in ſcriptis de Generatione & corruptione. Sub immobili enim immotoq. Deo ponit vnum motorem qui ideo mouet quia eſt cōtinue motū, quodq. eſt extra materiam quod quidem de cœlo ipſo intelligi nequit priuſquam eius intelligentiæ adſcripſeris. Motor enim immobilis nunquā actu mouetur nouo motu quo tamen opus eſt ad motum cœli excitandum. Ponit autem tertio in loco eam cauſam quæ velut in materiæ ſpecie ſita eſt per quam generatio & corruptio fit. Ea eſt aut cœlum aut ſpiritus illi impactus animaue eius. Et in hoc conſentit Platoni Ariſtoteles. Sat fuerit hanc reddidiſſe rationem quur antiquitas

conſtituere voluerit Fœmineam vti & Maſculam vim diuinitatis. Hinc vbiuis gentium Samothraces dii primus maſculus videlicet & pri-
נעמה ma fœmina mundi. Ea de Noamach vt tradũt Moſis auditores vxor Noachi & mater mũdi de ſtirpe Caini ſeruata ſibi, in Italia varia nomina
אשתא ſumpſit. dicta enim eſt Veſta, Rheach, Maiach,
ריח Arezia, à quatuor elementorum proprietate.
מיה Naoman antiquitas à pulchritudine vocabat.
ארציה Veſta dicta eſt ab igne quem ea de re veſtalib. virginibus ab ea conſecratis voluit aſſeruari. Rheah ſpiritum ſonat aërem ue. Licet enim omnia ſenſibilia conſtent elementis aut defecatis vt cœlum, aut corruptioni obnoxiis, vt quæ intra cœlum ſunt, tamen inter ſumma authoritate viros fuit diſceptatum, quænam eſſet prima in elementis virtus. Ideo hæc vis Fœminea paſsibiliſque vtramuis quatuor cauſarum pro ſuæ actionis dignitate præferre poteſt. Maia dicta
θέσις eſt ab aquarum poteſtate, Arezia à terra. Illam
קבלה Græca fabuloſitas Thetim, hanc Cybelem vocarunt: Thetim à poſitione, Cybelem à receptaculo totius Naturæ. ſpiritus enim Domini qui ferebatur ſuper aquas in rerum principio eſt huius materiæ dux & illam molem intus alit, vnde matrum in tota natura virtus, Alias Ceres eo
כרס quod hæc vis omnia veluti ex vtero pariat &
Δημήτηρ procreet dicitur. כרס enim venter eſt. Demeter

vt Gemeter id eſt terra mater eadem ratione etymo Græco vocatur Ops aut Opis dicitur quòd faciem effigiemque omnibus tribuat. Pan dora eadem ratione quod omnia det, illa Hebræa Græcaque, hæc autem Græca tantum etymologia eſt. Sunt & alia nomina innumera ad Matris mundi ſpiritum exprimendũ olim excogitata, quæ ſenſim Græcia nouitiis adſcripſit Diis, vt ex luce male ſeruata tenebræ natæ ſint. Sed vnius Veſtæ communis vocabulum & religio ſatis tantæ fœminæ dignitatem notat. Quũ enim in ſingulis inſulis vrbis ſicut et Ianus ſacras ædes haberet, cõſtructa eſt demũ ædes Veſtæ cõmuni de qua ſcriptum & receptũ erat, quod eſſet inſtar omnium Dearum ſicut Ianus omnium Deorum. Nec opus erat ait Dio. Halicarnaſſeus vt qui hanc coleret vllam aliam deã coleret. Hanc autem ſpiritus rerum omnium molem Deam Syram vocabat ſuperſtitio priſca. Hæc autẽ erat ratio. Quũ enim in vna Natura, vna Calidi ſeu Ignis in Humidum agentis & vitæ omnium baſim in ipſa terra conſtituentis virtus, Secreto quidem, ſed tamen materiæ impacto ſpiritum hanc vitæ molem moueat, ideo vt vita induſtrioſa Reip. eſſet diuturniſſima volebãt ſancti viri vt arte ignis vti elemẽtorum nobiliſſimum defecatoriumque aleretur. Ideo & Chriſtus religionis Noachi imò pro-

אוֹת גַּי
πανδώρα

priæ ipſius inſtaurator (Nam vita ſanctorum nil aliud eſt quàm ipſius Chriſti in ſua membra videntis viuentiſque abſcondita) ſacras expiationes in Aqua, Igne & Spiritu ſancto poſuit. Ideo vitæ fons eſt in Aqua Igne tincta quæ ſanguis eſt. Moſes ea de re inſtituerat ne vnquam extinguerētur ſacræ candelabri lucernæ. Diuinitus præterea ignis in ſummo templi culmine viſus eſt quàm diu ſacris bene ſunt vſi Hebræi, quibus atterendis flammæ mors dedit ſignum.

Spiritus ſanæ Igneus eſt naturæ Baſis, & quia materiæ impactus eſt fœminæ adſcribi ſolet: Qui de Samothracibus diis Maſculo et fœmina Generali videlicet cōſyderarit, facile capiet, vt dixi cur ſacra Iano & Veſtæ deorū ſanctorumue parentibus facerent, nominaq. omnium ſanctarum proprietatum naturalium & ſupernaturalium illis attribuerent, Hinc filoſoforum (ſi cauſam primam amaſſet) principi Ariſtoteli, tāta fuit de diuina virtute ambiguitas, vt illi merito adſcribat Cicero inconſtantiam. Sic enim primo de Deorū Natura de illo ſcribit. Ariſtoteles quoque in tertio de filoſofia libro multa turbat à magiſtro Platone vno diſſentiens. Modo enim Menti omnem tribuit diuinitatem, Modo mundum ipſum Deum dicit eſſe, Modo quendam alium præficit mundo, eique eas partes tribuit, vt replicatione mundi quadam, mo-

tum regat atque tueatur, tum cœli ardorem Deum dicit eſſe, non intelligens cœlum mundi eſſe partem, quam alio loco ipſe deſignarit Deum. In tanta naturæ obſcuritate verſatus eſt Ariſtoteles, eo quòd volens effugere viam doctrinæ Platonis, noluit idearum fontes agnoſcere. Nam eſt omnino neceſſarium vt ſicut in tota rerum natura videmus Formam quæ inſtar maſculi eſt & Mens dicitur, & Materiam quæ Fœminæ & Matribus dat baſin, & Compoſitũ quod ex vtroque ſurgit, ita opus eſt dari ideas Formarum quæ ſunt Mentes Angeli Genii intelligentiæquẽ motrices vt in finem, vnde maſculinitas quando in procreatione animantibus prædominant, & ſpecies concedi Materiarum quæ ſunt impactæ cœlo & ſunt proprie ſpiritus aut intellectus poſsibiles à quib. Fœminæ ſunt in animantibus, & demum ſpiritus ex vtroque compoſiti duces intelligentias vnde animarum & corporum ſocietas, quæ reuera coli ſub vno ſummo Deo vti eius miniſtri debent. Mentium ordo Formalis tantum eſt. Compoſitum Fœmina tantum eſt quia mere patitur & mouetur à ſuperioribus. Cœleſtes intelligẽtiæ mediæ ſunt. Ideo Regio cœleſtis ab Orficis fuit poſita communis Maſculeis & Fœmineis nomenclaris Deorum.

Quod quicquid à Moſe poſitum in lege eſt, quoque eſt vſus in reip. diuinæ inſtitutione. Noachus iam ſuo ſæculo aureo quatenus licuit expoſuerit, & primo de literis.

ANTEQVAM reuera poſsim demonſtrare Noachum in Eturia ſua leges legumque acceſsione ſimiles illis quas Moſes Iſraëlitis poſuit inſtituiſſe, opus eſt ex ipſo ſacrorum fonte me prius demonſtrare, quod præter Decalogi Tabulas, & peregrinationis Israëliticæ occurſus diutiſsime ante Moſem erant ſacri ritus. Quod enim ipſo duce factum eſt, vt Lex omnibus Israëlitis poneretur, & omnes qui in eius verba iurarant obligaret, illud pridem inter patres erat. Nam vt ab initio exordiar cauſa ſeptemplicis influxus cœli iam ab ipſa creatione erat notũ ſeptenarii myſterium, ita ut ubiuis gentium ſeptem diebus numeratis rediretur ad primum facta in ſeptimo numerandi quiete, vnde adhuc nomina dierum ſunt à vocabulis planetarum ſeptem licet fabuloſitate Græca nomina ſunt infecta. Moſes autem primum ſacrorum ſuorum in paſchate poſuit ad ſeptimum menſem, cui ſeptem dies azymorum aſsignauit. Quum autem Hanochus ante diluuii tempora profeta fuerit & profetias ſcripſerit vt hodie pro canonicis ha-

bentur in Aethiopia,nullum eſt dubium quum omnis profetia ad laudem dei tendat quin Geneſeos ſeu creationis mundi opificium in ſuis ſcriptis expoſuerit, ideo ſeptena de volatilibus iuſſus eſt ſuo ſæculo Noachus in Arcam inferre. Auditores porro Moſis in Zoharis opere notarunt ante Moſem fuiſſe paſcha vſitatum partibus ob diluuii liberationem menſe Octobri,ſeptima videlicet à Martio Luna,vnde Græci anni ſacri initium ab Autumno incipiunt vt & Hebræi, ſicut noſtrates à verno æquinoctio: Ideo ob nouas miraculorum memorias iuſſus eſt Moſes vt ſeptimus menſis ab Autumno illi eſſet anni principium. Aſsiduis enim miraculorum & cultuum innouationibus regi humanum genus in ſacris debet. Quum autem in declarandis immundis & mundis animantibus maxima pars legitimæ tractationis ſit occupata, tamen omnia iam erant diſtincta,quum Noachus iuſſus eſt tot munda & tot immunda animantia in Arcam introducere. Sacrificare autem & erigere altare Deo primo fuit à Noacho factum & inſtitutum. Circuncisio data eſt Abrahamo in ſignũ fidei. Cõtractus mantrimonii cum fidelibus patet cũ ad Syros venit œconomus Abrahami pro Iſaac & Iaacob pro vxore ducenda. Omnes enim qui cum Theracho patre Abrahami educti fuerant de Hur Chaldæorum in Me-

ſopotamiã erant fideles aut ſaltẽ cæteris populis fideliores. Hinc veræ dixerunt filii Iaacob quod non erat licitum dare ſororem ſuam Dinam homini incircunciſo. Sed quid plura moror? pœna etiam ſtupri & adulterii poſita erat ante ingreſſum in Aegyptum vt in Thamaris facinore viſum eſt. Verum certiſsimam dictorum meorum fidem fecit ipſe Abraham de quo ſcriptum eſt Geneſ. 26. Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes, eo quòd obedierit Abrahã voci meæ, & cuſtodierit præcepta & manda ta mea, & ceremonias legesq. ſeruauerit. Obla tio autem panis & vini fuit etiam ante Abrahamum. Quare nullum eſt dubium quin ante Mo ſem inter omnes fideles multo maxima pars legis in variis fragmentis profetiis & libris circũferebatur, & apocryfe aut clam legebatur atq. à ſanctis (Quorum Noachus anteſignanus eſt) ſeruabatur per ſupererogationem & non per obligationem, donec accepto in Tabulis Diuinis Decalogo cœlitus, accepit legis compendium & eiuſdem finem cum literis illis in quibus expoſiti poſtea libri ſancti Moſeos, ſunt characterum myſterio una coniuncti, & cœperunt omnes obligare, poſtquam ſemel ſunt recepti. Quin fuerit ſummus omnium Diuinorum præceptorum & tam in lege ſcripta quàm in cordibus ſcriptorum, obſeruator, ille per

quem genus humanum ab aquarum clade liberatum eſt, nemo dubitarit. Quin autem ſuos ita inſtituerit (ſaluis myſteriis Syriacis Adamo veteri in Nouo debitis) vti & ipſe erat inſtitutus, nullum eſt dubium. Obſtabant vero multa ne abſolute, ſimpliciter & palam poſſet omnia exponere Noachus, quæ & Moſes, licet omnia illa nouiſſet. Nam in hanc calamitatem humano generi obortam incidimus, vt quum omnia homine inferiora ſuis in Naturis permaneāt legeſque Naturæ ſeruent, ſolus homo hoc fateatur Quòd meliora probans deteriora ſequatur, opus erat ab æterno cœlitus eſſe deſtimatū Regem regum et Dei verbum qui vniuerſi nomine pro omnibus lueret & ſatisfaceret, cuius aduentus quia abſolute in Syriam erat tanquam ad Propria eius maxime Propria deſtinatus, ideo opus erat ſecreta myſteria illuc ſeruari. Abſolutas enim religiones à Syriæ ſanctæ arce oriri opus erat. Adhæc enim particulares vniuerſi orbis Angelos coli oportuit, vt eorū princeps Ieſus vbiuis coleretur. Ideo ſolus ille Rex Regū & Mens mentium ſpiritusq. ſpirituum debebat quidem in Syria ſiue Terra ſancta vbi eſt primarius cœli aſpectus prædici, expectari, & coli, & tandem in loco illius, à quo hoc morbi accepimus Quòd meliora probantes deteriora ſequamur, venire, vt omnium nomine ſatisfaceret

faceretque vt meliora probantes ſui meliora ſequerentur & non tantum ad maiorem condemnationem ſcirent. Sic prima abſolutaque religionis veritas in eum locum erat ſeruāda etiam ſi homo nunquam peruerſa fuiſſet natura imbutus. Hic enim eſt primus Maſculeus intellectus mundi cui primus honos veritatis enucleandæ debetur. Licet enim Italia ſubſit Baſiliſco ſeu cordi Leonis tanquam clariſsimo ſyderum fixorū, tamē illud ſidus ignobilius eſt primo cœli ſigno quod in primo mobili rapitur. pars enim ea tota maſculina eſt & vniformis quæ ab ortu in occaſum rapitur. Tota eſt Fœminea & mutabilis quæ ab occaſu in ortum fertur, vt ſunt ſtellæ fixæ & planetæ. Ideo Noachus huius ordinis peritiſsimus ſciens ſe Fœmineæ inferioris & Temporalis politiæ genus præſtantiſsimum conſtituere, non potuit ea omnia quæ Maſculæ & Syriacæ formæ debebantur à ſacris locis ſepulturæ Adami ad ſua buſta transferre. Eadere & literas Diuinas interiores & myſterii plenas (quarumque iteratum exemplar Moſes cœlitus accepit, ſicut Diuinitus olim Adam ab Intelligentiarum principe acceperat) reliquit Syriacæ inſtitutioni ſeu Iudaicæ ſatis habens externas expoſuiſſe, quæ rudi charactere & ordine inuerſo apud Samaritanos ſuperſunt, & olim in capitales Etruſcorum & Latinorum

Græcorum figuras conuerſæ ſunt.

Quum infinita ſint inſtitutionis humanæ adminicula, quare literas in prima ratione putemus conſiderandas.

DE abſoluta æternaque Reip. forma quam parens hominum ad Aurei ſeculi inſtitutionem propoſuerat, vt Rationem rectam inter conuerſandum in animis hominum reformaret, dicturus, iure à literarum negocio exordiar. Sicut enim aſsidue formatur genus humanum legibus in animo ſcriptis aut in locutionis communis forma poſitis, ſic reip. corpus conſeruatur aut conſuetudine, aut legibus quæ literarum beneficio ueluti in vita ſeruentur. Salus itaque reip. ſunt leges ſacræ & humanæ. Salus legum in tabulis & literis ſeruari opus eſt. Licet autem nil videatur referre quibus literis aut elementis res cõtineantur, tamen ſummopere ad ſummæ primæq. cauſæ laudem in quam omnia tendant oportet, hoc facere videbitur, quumnon tantũ inſtituta legeſq. diuinæ conformes à parente hominũ fuiſſe in Aeturiã delatas oſtẽdemus. Quũ autem in tabulis Originũ Linguarum iam tradiderimus inter alias Originẽ illius linguæ ſanctæ quæ vocalis punctulis, accentus lineolis, literas prima ſuperficie inſtar mathematum com-

ponit ex triangulo, quæ eſt prima mundi ſuperficies, & in quam omnes figuræ reſoluuntur, quæ ea de re ſancta merito vocatur & hactenus ſacras veteris teſtamenti leges diuinitus ſcriptas continet, abunde tradiderimus, & quæ nā ab ea ſint deductæ, oſtenderimus, tam in libro Originum quàm in Tabulis linguarum, eò remittemus lectorem. Satis enim hic fuerit, noſſe illam fuiſſe cœlitus datam Adamo & Moſi Iſraëlitiſque, ſed pro myſterio donec ex Myſtica fecit publicam Eſras ſcriba Iudæorum, vnde iam ab eius temporibus natæ ſunt ex ea inter alias tres præcipuæ. Arabica, Syriaca quæ Chriſti temporibus erat in vſu, & Chaldaica, quæ relictis priſcis characteribus proprium Hebraicum aſſumpſit. In hac vna ſola, vera & recta nominum verborumq ratio deliteſcit. Ideo illius vſum opus fuit ſoli Religioni Myſterioſæ veræque relinqui. Alia erat externa & omnibus communis: in qua clariſsimum inde poteſt probari quòd Moſes publice legem tranſcripſerit cuius Decalogum ex cœlo totum autem corpus Quinque libris per profetiæ ſpiritum in ſancto iā acceperat & ordinarat charactere, eo quòd gens vna Samaritanorum, tam mordicus conſeruauit dictam legem in eo quem vocant Samaritanum, charectere, vt nullo modo voluerint cæteros ſacræ ſcripturæ libros recipere

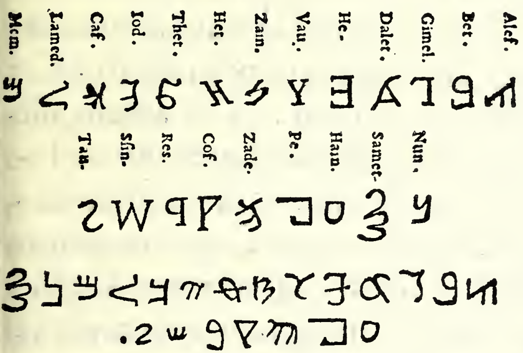
quòd à Moſe nõ eſſent ſcripti. Curauit enim ſanctiſsimus legislator vt duodena exemplaria ſingula ſingulis tribubus tranſcriberẽtur, & in hoc charactere Samaritano ſingularum tribuum ducibus darentur, vni autem tribui Leuiticæ & cœtui duorũ & ſeptuaginta ſenum ad legis conſeruationẽ electorũ daretur vnicum exemplar ſacroſancta inſcriptũ dialecto & figura, quod quidem ad tempora vſque Eſræ multis exemplaribus conſeruatum & tranſcriptum eſt. In manib. Iudæorum Samaritanorũ & Neapoli (quæ erat Sichem nũc Napoloza) & Damaſci ſupereſt & exemplar Quinque librorum Moſeos & character, multum quidẽ difformatus ab ea nota characterum quæ in Numiſmatis fere vbiuis in Syria conſpicitur, cuiuſque effigiem curauimus vtcunq, in noſtro 12. linguarum introductorio appingi, nondum tamẽ tunc animaduerſa Græcarum & Latinarum origine, quæ inde à Noacho eſt deducta. Licet enim hodie nil ſuperſit veſtigii de Eturiorum priſco Charactere præter ipſas notas mutis inſculptas marmoribus quas vt Latinis eſſe omnino conformes non eſt dubium, ita vix poteſt iudicari, quiſnam cuiusnam noſtrorum characterum vice & loco fungeretur, & ſi characterum cum Latino poteſtas reperiretur, tamen & lingua & eius verba priſca funditus fere exciderunt.

Quomodo literæ & Græcæ & Latinæ ſunt ab externis Hebraicis quæ nunc ſunt Samaritanorum Iudæorum, deductæ à Iano Razi Hinuo, quem Nochum dixit antiquitas.

VT ſunt diſsimili Græcorum & Latinarum characteres minuſcula figura depingi ſoliti, ita Maiuſculis notis eſſe fere omnino ſimiles, & per conſequẽ, eadem origine, nullus eſt vtriusque linguæ peritus qui hoc diffiteatur, aut ſi attendere velit negare vllo modo poſsit. Licet enim figura G, & Γ, Δ, & D, Λ, & L, Σ, & S, &c. differant tamen Α. Β. Ε. Ζ. Η. Ι. Κ. Μ. Ν. Ο. Π. Ρ. Τ. Υ. non poſſent vnquam quadrare niſi eſſent eadem origine. Quamuis vero nulla literarum memoria, ſit traditum quando aut quomodo ex Etruſcis factæ ſint Latinæ, tamen vbi concordant figuris opus eſt quandoque fuiſſe ſimiles. Etruſci autem vſu euocandorum geniorum præſtantiſsimi ſingulis in locis ſuarum tribuum (erant enim duodecim) & ciuitatum ſolebant ſuas notas ſeu Alfabeta vt vocant cõfundere, ne vicinus ratione Alfabeti deprehenſa & Nomine genii reuelato (illi enim faciebant ſacra nomine expreſſo) euocaret genium & vinceret. Inde capitale erat nomen proprium ciuitatis euulgaſſe, quia ex nomine ciuitatis prouinciæue elicie-

bant nomen genii Angeliue cuſtodis, & elicitum euocare ſuis ſacerdotibus ſatagebant. Huius rei adhuc extat argumentũ in eo quod multi priſcorum obſeruatis quibuſdam Etruriæ Alfabetis, eaſdem ferme figuras in omnibus reperunt, tamen vnum recto ordine & Hebræis vſitato priſcoque qui à dextra in ſiniſtram aut verſus pectus tendit, alterum more Latino contra naturæ ordinem à ſiniſtra videlicet in dextram, vnde relinquitur cogitandum quod ſupra diximus.

Samaritanorum autem characteres ſic habent ordine nomineque Hebraico.

Maiuſculi.

Minuſculi.

Vide à tergo obuerſa charta & deme Vau à ſexto loco & ſerua pro y Y. tolle Iod & Zade cæteræ omnes recta aut quouis modo inuerſa magis quadrabũt cũ noſtris quàm ipſæmet noſtræ.

Quòd diutiſsime antequam ab ipſis Fœnicibus aut Punicis, vt etiamnum Syri legunt, Cadmus adferret literas Græcorum quas adinſtar Iani ipſis Græcis inuerteret, multis ſæculis iam in Gallia & in Hiſpania fuerant.

ET Iulius Cæſar & Strabo Coſmografus qui Auguſti ſcripſit temporibus vterque linguæ Græcæ peritiſsimus fidem facit quomodo iam à ſuprema hominum memoria illæ literæ quas omnes Græci in Cadmum referunt fuerant in occidē-
דיש te. Nam iam à Ditis vſque temporibus ait Cæſar ipſis Gallis erant in vſu. Dis autem ille ipſe eſt Quartogenitus ipſius Iapeti qui ob ingenii doctrinæque præſtantiam nomen Samauthi id eſt cœleſtis meruit, quem authorem ſui generis ſe habere gloriantur Galli. Quum itaque Druidæ indignum iudicarent vt ſacra eorum diſciplina vllis aliis literis quàm memoriæ viuæ auditorum committeretur, in totius reip. vſu & in priuatis contractibus Græcis vtebantur literis. Vnde neceſſe eſt vt illarum literarum vſum iam ab ipſius Gomeri Cel

tarum in Ombria parentis, temporibus illas accepiſſe ex prima Samaritanorum Characterum inuerſione facta ab vniuerſi parente Saturno. Quum enim ſæculum Aureum dictum ſit, quòd homines tam ſanctè curabant Naturæ præſcripta ſeruari, vt Legum principum iudicum & tyrannorum exactorumue opera ad homines in officio retinendos nullo modo egerent, nullum eſt dubium quin poſt patrem & matrem omnes filii & domeſtici ipſi Primogenito tantum deferrent quantum alteri parenti. Hoc enim natura duce vbiuis gentium ſemper æquiſsimum viſum eſt. Hinc factum eſt olim vt tota Europa authore Diodoro, Herodoto, Appiano, & Polybio ad Tanais vſque fontes nomine Celtarum diceretur, quod alio nomine contigiſſe non poteſt, quàm quia iam ab Aurei ſæculi temporibus ille Celtarum parens, quem Gomerum Iapeti primogenitum fuiſſe Ioſefus ſcribit, nominis ſui iuriſdictionem (de nomine enim latiſsime ſpargendo prima cura ratioque eſt) in totam Europam ſparſerat, vnde in ipſa etiam Græcia Homeri temporibus Gallorum Galatarumue Characteres vulgares erant, licet illis rudiores eſſent, quos poſtea & Homerus & Cadmus reformarunt, vt multi fide dignisſimi authores tradunt. Nam non alia de re attuliſſe legitur à Punicis li-

teras Cadmus ad Græcos, niſi quia tunc tempo ris adhuc fama erat conſtantiſsima, quod Galatarum Characteres eadem eſſent origine. Senſim enim res humanæ expoliuntur. Confirmat autem Strabo quum ait, ante ſex annorum millia fuiſſe ipſi Celtiberorum mixto videlicet ex Iberis & Celtis generi, vſum Græcorum literarum quibus verſus plurimorum temporum decantabant. Quadrimeſtres autem anni erant illi qui ad noſtros æſtimati faciunt bis mille annos. Sic teſtis eſt Xenofon. Quare nullum eſt dubium quin vatum Aſtronomorũ ſapientumque maximus Saturnus Noachusue aurei ſæculi dux dederit ſuis primogenitis vna cum ſacris diſciplinis etiam figuras illas literarũ, quæ Græcis eſſent affines, & aliquando ab occaſu in ortũ repedarent. Quando autem ad Latinã figuram cœpere accõmodari, nondũ quod ſciã memoriæ eſt proditũ. Carmẽtã enim in fabulis pono, Quod ad Latinarũ literarũ inuentionẽ attinet. Licet enim omnino non eleuẽ fidem eius hiſto riæ quæ ait, & Pelaſgos & Arcades veniſſe in Ita liam, eo quòd nulla eſt fabula quin ex aliqua ve ritatis vmbra nata ſit, tamen quod nũquam Italia ſit exculta ab Arcadio pecore, ne quid durius dicam, illud non crediderim. Magna quidẽ obſcuritas in rebus priſcis ideo verſatur, non quòd nullus eſſet vſus literarum, ſed quod rariſ

ſimus

ſimus ſemper fuerit, & in Ritualibus vt plurimum ſcriptus religionique coniunctus. Sicut autem ſi quis hodie inſigni quadam aut potentiæ aut ſapiẽtiæ aut bonitatis fama apud Syros & Arabes valeret, vt illi literarum ſuarum permutandarum & emendandarum curam committerẽt, ille autem diſsimulatis Originibus ad Hebraicarũ nihilominus vnde natæ ſunt, exemplar reformaret, inueniſſe omnino apud Originum imperitos diceretur, ſic facile crediderim fatidicam illam aut Sibyllam quæ ob prædictiones ſuas famam ſanctitatis eſſet conſequuta hoc feciſſe, vt illa communis characterum forma quæ prius eſſent in toto occidentis orbe communis Samaritani characteris beneficio reformaret. Quũ enim tantũ illi licuerit vt characteris reformandi cura ſit illi commiſſa, illam non fuiſſe literarum quarundam imperitam iudicandum eſt. Verſabantur enim ritualium priſcorum libri præcipue in eorum manus qui religioni veriori ſe addicerent, vnde poterant quum multa alia, tum potiſsimum ſacram diuinationem Aſtronomiam & auitas ſanctorum patrũ vatumue & Sibyllarũ prædictiones legiſſe. Babylonica enim ſeu Perſica Sibylla in Aſia temporibus fere Nimrodi fuit cuius innumeri fuere verſus ex Chaldæis conuerſi. Illa rituales patrum libros habuiſſe potuit. fuit enim inſigni

etiam authoritate vt ex fragmentis verſuum Sibyllinorum excuſorum patet. Porro id fuit olim durante vera Aſtrorum cognitione commune, vt in Italiæ vmbilico crederetur fore baſim ſummæ fœlicitatis mundi. Hinc aduentus Noachi & ſuorum. Hinc Aeneæ, hinc & Pythagoræ, hinc & Carmentæ etiam. Hinc & Erythrææ Sibyllæ quæ à Cumis Aſiæ libros ad tantorum ſucceſſuum regimen attulit authore Genio Italiæ. Certiſsimum hoc eſt quicquid de literarum Latinarum origine ſit traditum, ordine characterum & nomine adhuc à Græcis conſeruato, nil differre ab Hebraico Samaritanoue charactere, præter quàm in poſitione vau in cuius locum Latini f ſeu digamma Aeolicũ, Græci notam ϛ ſenarii numeri quæ pro σ & τ inter ſcribendum ponitur, tranſcripſere. Quum hodie adhuc cõueniant in maiuſculis Græci & Latini & videantur Græci Latinique in ordine fere nil differre, Carmenta nil aliud feciſſe poteſt quàm reformaſſe & ad priſcas Syras rurſus Latinos appendiſſe. Nam Latini in ordine Hebraico habent H adhuc pro aſpiratione, & non pro vocali inſtar Samaritanorum Hebræorumque quam Græci pro vocali H ponunt. præterea Q in loco cof, quem Græci omnino in literis perdidere, ſed in numeris pro nota 90. ſeruant. Q. aut maiuſculum Latinorum omnino ſolidũ

ſed inuerſum inuenitur eodem in loco in literis Syrorum. Quare vt iterum concludam, aut fabula fuit hiſtoria Carmentæ de literarum Latinarum inuentione, aut ſi verè fuit, formas characterum expoliuit, & ab vſu Græcorum, qui pridem in occidente fuerat, minuſculis ſeparauit figuris. Nam capitales adhuc eædem eſſe hodie videntur præter Ξ quæ omnino Samaritana eſt, & in ſuo loco apud Græcos, apud Latinos eſt loco & figura mutata, atque aliunde aſcita. Crediderim ſane deprauato ſono noſtros ab adiectitiis Græcorum accepiſſe. Nam χ ſequitur ypſilon apud illos & noſtrates.

Sicut Moſes ſuo ſæculo à Deo vocatus nil prius habuit quàm in literis Diuinitus ſcriptis legum omnium compendium in Decalogo poſitum exponere, ſic Aurei ſæculi dux Noachus nil prius curauit quàm in animis latiſſime, & in literis Samaritanis ne periret, Teſtamentum ſeu legem Aeternam expoſuiſſe & inter primogenitos & inter Razi Hinuos.

QVVM ſit res in tota hiſtoria Romana conſtantiſsima, quòd fœliciſsima aliquādo ſub Iano Saturnoue priſco, vita hominum fuit, adeo vt Aurea dici meruerit, inque votis toti fuerit poſteritati, nul

lum eſt dubium quin illa primo & maxime inter iam primogenitos floruerit. Clarum autem eſt totam Romanorum inſtitutionem ab Etruſcorum oraculis monitis & inſtitutis dependiſſe, quum etiam florente, & iam ambitione pleniſsima Roma, ſanctio ſit edita de mittēdis principum filiis ad ſingularum tribuum Etruſcarū inſtitutiones ſacras percipiendas, atq. demum in reip. Romanæ vſum transferendas, quòd ſi Romæ eædē Doctrinæ fuiſsēt, illuc mittere fuiſſet alienū. Mores autem & pietatē ſummumq. reip. neruū depēdere omnino à Religione conſtat. Quare nullū eſt dubiū, vnde & inſtitutio religioſa depēdet, inde mores Reip. depēdere & licet mores perierint vt hodie Romæ videmus, tamen doctrinā remanere cum authoritate certū eſt. Primogenitos duos habuit Noachus, primos & maxime dilectos illos qui à ſpiritu geniti erant, quiq. in tota Etruria ab ipſo ſunt inſtituti & myſtico Razi Hiuuorum nomine vocati, penes quos ſumma Diuinatio occidentis eſt commiſſa, vnde inſtitutionis humanæ ratio. Illi enim non tantum hominibus; Sed etiam ſpiritibus & Naturæ imparabant vt certiſsimis proditum eſt hiſtoriis. Quid autem mirum eſt potuiſſe optime inſtitutos & à ſanctiſsimo ſanctorum initiatos in ſummi Dei nomine & Angeli Etruſci poteſtate, quod olim in India Abrahma

nes nunc etiam & Brachmin adhuc ibidem poſſunt, cæterum vbiuis Chriſtianiſmi malefici & maleficæ accuſantur deprehenduntur que rei euocatæ excitatæque vbicunque voluerint per malos ſpiritus grandinis pluuiæ tempeſtatis, quod in eorum accuſationum libris vbiuis poteſt. Quis enim non putet illum ſanctiſsimum hominem tantũ potuiſſe in pactis bonorũ angelorum, quantum iſta fex hominum cum malis poteſt. Sic eliciebant & auerruncabant fulmina ne nocerent. Alii primogeniti erant carnis qui in Vmbria primo duce Gomero filio Iapeti vt dixi ſupra habitarunt, donec in Galliam ad Druidarum inſtitutiones Italia à Chameſenuis Aurei ſæculi perturbatorib. ſunt pulſi. De his nil nunc dicam. Hoc vnum quod ad Razi Hinuos attinet cõfirmatum volo. Non potuiſſe aut debuiſſe aliter inſtituiſſe Noachum ſuos ſpirituales primogenitos, quin quam doctrinam ſeu à Deo ſeu à cœlo ſeu à Geniis Angelisue habuiſſet, illam totam in eos ad poſteritatis lumen transfunderet. Quum autem non ſolum in ſigno arcus cœleſtis Teſtamentũ Aeternum à Deo accœperit, ſed ſit opus omnino vt illud Teſtamentum aut pactum quod legitur Deus iniiſſe feciſſeue cum ipſo Noacho & eius poſteris, ſit ſcriptum aut ſaltem verbis in animo conceptis tale vt eius obſeruatio reuera Aurei

Sæculi Baſis eſſet,faceretque vt quàm diu poſteritas illam obſeruaret nunquam Deus homines à facie terræ deleret. Fuit itaq. prima illa Aeternaq. lex quæ fuerit literis in Occaſum delatis expoſita,à cuius vnius præſcripti virtute quicquidvnquã aut fuerit aut eſt aut erit legũ diuinarũ aut humanarũ rationi naturali coniunctarũ dependeat eſt omnino neceſſe. Quum enim ratio officii à qua Aurei ſæculi virtus dependebat non tantum in hoc ſit poſita vt Nemini noceas, aut vt ius ſuum cuique tribuas,ſed vt multo maxime etiam cui nil iure debeas, aut qui etiam in te grauiſsime commiſerit,proſpicias, fratriſque fungaris officio, opus erat Teſtamentum æternum tanta eſſe virtute, vt & à malo inferendo omnino cohiberet, & maxime ne tibi in præſtantiſsima tui parte noceas proſpiceret, ſed vt tantopere ad Benignitatis vt vocat Cicero aut Charitatis vt Chriſtiani dicunt, officia concitaret, vt quicquid in te eſſet poſitũ illud omnino non tantũ amicis aut bene factoribus, ſed maxime immerentibus incogitantibus atque ipſis inimicis eſſet comparatum. Vbiuis enim gentium eſt vſu receptum, vt lege cohibeatur iniuria, & vt amicis beneficia largiamur. Nec tamen vſquam gentium Aurei ſæculi forma videtur. Pactum itaque ſempiternum neceſſario iſtud eſt.

Lex ſiue Teſtamentum æternum.

QVIDQVID aut actu aut potẽtia quouis modo ſuperior, vis aut ſecundum naturam, ordinis ſaltem gratia velle debes, vt ab illis qui tibi ſubordinati ſunt fiat aut non fiat, dũ tu quouis modo præfectus illos cupis in vtilitatẽ & non in damnũ, pro tua volũtate & nõ pro ſua, animo corpore & rebus externis, eſſe, ſocietatis aut reip. ſaltem nomine, tibi comparatos, ita vt intẽtione finali in te aut bono publico toti ſint, in ſe autẽ tanquam nulli: Hoc ipſum te cauſa & amore Dei numinisue quouis modo à te cogniti, & ſalutis quouis modo à te in ſummam diuturnitatem expetitæ, te facere æquum eſt, & facto ipſo perinde atque conſenſu verbiſque hoc confirmare: Quod quiſquis, ſiue priuatus ſiue magiſtratus fuerit, nomine Dei & libertatis Ararum in toto mundo ſacro ſanctiſsimarum cauſa hoc ipſum fecerit, vt illi fuerit poſſibile, ille præſtantiſsimus hominum aut ſtatuũ habendus ſit, & merito vniuerſis præferendus: e diuersò vero qui maxime contra fecerit, in cõtrario loco ponendus & habendus deturbanduſque eſt, maxime ſi Ararum domeſticus eſt.

Nullo vnquam alio legis generalis præſcripto aut fieri potuit, aut vnquam fiet Aurei ſæculi inſtitutio, & quanto magis ſæculum ab huius ſententiæ recedet præſcripto tãto magis ab aurea vita, quanto vero quiſque fuerit proprior tanto magis & Deo & naturæ & Rectæ rationi obediuerit. Hoc erat pactum ſempiternũ quod pepigit Deus cum Noacho, vt tandiu duraret quandiu in cœlo cœleſtis videbitur arcus.

Quòd poſita lege omnibus æquiualenti legibus, etiam ſui populi capita ad inſtar cœli & Diuini populi diuiſit Ianus in Eturia.

NISI tota antiquitatis doctrina funditus periiſſet, non eſſet hic mihi affirmandũ ſummam in numeris virtutẽ deliteſcere, ſed ſat fuerit ad Harmoniæ rationes omnino in ipſis numeris poſitas huc attuliſſe, quod in tota rerum natura ſi quid à ſuis numeris abfuerit omnino ruitura eſt creatura. Eſt enim non tam ſacrorum quàm filoſoforum ſententia hæc veriſsima. Quòd omnia in numero pondere & menſura modoue ſunt conſtituta. Non ſine ratione quaternario conſtant numero, cauſæ, elementa, Horizontis plagæ, cum aliis rebus in quaternario poſitis, non ſine ratione decem orbes cœli quorum vnus eſt vniformis

formis cæteri illo ſubnixi contra illum mouentur, non ſine ratione genera prima 10. vno con ſtante nouem accidentib. in illud obnixis, non ſine ratione duodecim & non plura ſigna cœleſtia. Profecto vt in verbis ſi illis attendas & credas conſenſuq. coopereris vt 28. notauit & faſſus eſt Plinius ſunt virtutes admirabiles, ſic ſunt in numeris, ſed tanto maiores quanto ſunt nominibus priores numeri. Nullum enim factũ vllo modo aut recitari aut intelligi poteſt quin numerus ante nomen præcedat. Hinc peritiſsimi rerum naturalium Pythagorici iudicabant ſanctiſsime Quaternarium diuinitus animæ noſtræ infuſum & impactum eſſe radicem & fontem æternæ naturæ. Quamuis enim vnica ſit in nobis forma & anima illa tamen non niſi quadruplici natura in vnum coaleſcente conſiſtere poteſt. In ea enim eſt Mens Spiritus Anima & materialis corporis forma, quæ partes elementis reſpondent. Sed de iis alibi. Nil prius obſeruarunt antiqui quàm numeros quod in idea politiæ expreſsit Plato dum ſuas diuiſiones præcipuas magiſtratuum duodenario numero ad inſtar cœli diuiſit. Quum enim quicquid beneficii cœleſtis capiamus, illud totius anni ſolaris curſu per duodecim ſignorum portas recipiamus perfectæ politiæ inſtauratores ſategerũt, vt magiſtratu duodecim capitũ corpus publicum

adinſtar cœli conſtituerẽt vt illi duodecim Genii aut angeli qui vario & differenti duodecim ſignorũ influxu curant orbẽ regi, curarent etiã in hoc euocati vt ſinguli ſingulis magiſtratibus præeſſent. Hac de re Chriſtus æterna veritas non potuit maius ſuis duodecim apoſtolis promiſiſſe munus, quàm vt in eius gloria ſuper ſedes duodecim ſederent in ſua loca reſtituti iudicando duodecim trib. Iſraël. Ideo quũ vnus ex numero periiſſet, neceſſe fuit vt ante omnia eligeretur denuo vnus ad complendum numerũ. Ea de re dixit Petrus oportet vnum eligi poſtquam Dominus aſcendit. Oportet inquam vnũ eligi quia orbis Oeconomia cœlo non reſponderet vt opus eſt niſi vnus eligeretur ad duodenarium numerum complendum. Huius rei gratia ſunt nati duodecim filii ipſi Iaacobo patriarchæ. Ea de re antequam diluuium in orbem immitteretur ſunt in linea bonorum nati viri duodecim & ea de re licet impius eſſet Chameſes quando illi maledicere voluit pater, ne Duodenarius ille numerus violaretur, noluit pater Ianus illi maledicere ſed eius quartogenito Canaan. Nam ſic in toto & naturæ & ſcripturæ curſu notatum eſt, aut malos in quarta generatione eſſe peſsimos, aut bonos eſſe in quarto loco præſtantiſsimos. Quum autem diuina prouidentia neceſſario præordinaſſet quod fuit hactenus

de Pſeudo Iudæorum aut Iſmaëlitarum Muhamedicorumue Regno in effectu poſitum, ideo ſacer Geneſeos liber duodecim duces & capita huic gēti Iſmaëliticæ tribuit. Sic ea de re ſapientum & profetarum princeps Noachus ſuos Razi hinuos Etruſcos duodecim magiſtratib. regi inſtituique procurauit, vt euocatis duodecim cœli geniis poſſent ſuum populum inſtituere, quibus inſtar Chriſti ſuper apoſtolos (Nam ſciebat omnia futura Noachus) vnum veluti omnium arbitrum, & adinſtar intellectus generalis ſupra cœlos & duodecim ſigna collocauit. Regionē etiam Eturiis ſuis aſsignatā in duodecim prouincias & municipia diuidi ea de re voluit, quæ omnia ſunt in totius Romanæ Hiſtoriæ curſu vbiuis fere expoſita. Vnde merito mihi adnotaſſe videtur Dionyſius Halicarnaſſeus mendacia cæterorum Græcorum quum ait, Ideo ſibi Lydos, nec eſſe Eturios Tyrrhenoſue, nec illis fuiſſe admixtos, quòd nec lingua, nec religione quæ res ſunt diuturniſsimæ abolituq. difficilimæ vllo modo Lydi cū Tyrrhenis conſentiant, Atqui diuiſionē hanc duodenariam apud Tyrrhenos fuiſſe Lydiis factā authoribus quàm plurimis vanitatem Græcam ſecutis videtur. Apparet autem ex eo ipſiſsimos Eturios Tuſciosue ab ipſo Iano fuiſſe in duodecim Tribus Lucumonum diuiſos quod illi eo

nomine Iano patri Aram Dodecabomûm ſiue duodecim altarium poſuerunt. Sicut enim olim in ſignum quod aperto Iordane Deus tranſmiſiſſet duodecim tribus Iſraël ſub Ioſue duodecim lapides magnos in fluminis medio poſuere & contra à medio fluminis qui ibi è regione Iericuntis vt vidi innatauique eſt profundiſsimus duodecim lapides ſubſtulere, quos in Galgalis ad primam Caſtrametationem in rei memoria poſuere. Vnde autem irrepſerit iſthæc Lydorum cum Tyrrhenis commercium, vno facile argumento coniicio. Vetuſti Moſis auditores qui ſeptuaginta duo fuere per continuas ſucceſſiones profeticas, nam nullus niſi ſpiritu clariſsimus olim in eum cœtum admittebatur. Ius ſcripturæ ſacræ per myſteria & viam Naturalẽ interpretandæ habebant, ſuaſque declarationes Cabalam quod auditu potiſsimum reciperetur vocabant. Quoties autem de rebus in ſummo myſterio poſitis agebãt, illi, vt frequentiſsimè in Zohare quod ex Chaldæis Latinum fecimus, videre licet, quoties ad ſumma myſteria dicenda pergebant ſe in לוד Lud hoc eſt in Lydiam proficiſci aſſerebant. Lud aut לוד tranſpoſitis literis ולד veled modo ſcribendi illis vſitatiſsimo. Eſt autem veled partus ſeu fœtura. Quum nil plane inueniam in doctrina Moſeos quin illud idem apud Razi hinuos clariſsimo

veſtigio oſtendere poſsim, facile ducor vt credam quum Noachus ſecundarium doctrinæ ſacræ genus in Italiam adduxerit, qui eſt primus diuinationis partus, vt etiam Razi hinui Lydii veri dicti ſint. Nam nec Lydi Arabiæ, nec Aſiæ minoris mihi alioqui huc aduenisse videntur. Ire in Lydiam apud patres erat ad contemplationem & ſacrarum cogitationũ partum edendum moueri, in qua re poſt ſummum pontificẽ Melchiſedecum filium ſuum quoniam Ianus cũ primis ritualibus in Syria ſancta reliquerat Tuſci ſuper omnes excelluere. Inde factum eſt reprobato in ſua proprietate Chriſto vt omnia reſtitueret, ipſe voluerit veram veteris Teſtamenti in nouo, Romæ edi interpretationem. Nouum enim Teſtamentum nil aliud eſt quàm veteris partus & elucidatio perfectioque. Hæc eſt coniectatio de Lydiæ nomine. Vt enim notauit Halicarnaſſeus qualicumq. nomine & quacunque de cauſa ſint nuncupati illos fuiſſe præſtantiſsimos rerum ſacrarum authores conſtat, (licet corruptiſsime ſuo sæculo iam ea doctrina tractaretur) ita vt nomine à ſacrificandi peritia meruerint.

Quòd ſicut ad inſtar ſacrorum, duodecim capita & populos in ſuis Eturiis inſtituit Ianus, ſic fecit vt prima populi ſubiecti Diuiſio in 72. capita eſſet ſacrorum inſtar.

IAM duo argumenta me puto abunde ſuaſiſſe. Primum quòd Ianus in Italiã veniens externas literas & inſtituta patrum orientalium vna ſecum aduexit, ſecundum quod tota Romanorum ſacrorum tractatio, ſit ab ipſis Etruſcis petita, quod poſtremum etſi ſim adhuc abunde confirmaturus, tamen nunc pro conceſſo & ſuppoſito capio. Qualis itaque erat Etruſca ſacrorum tractatio collata ad ſacros Syriacos ſanctoſque, talis erat Romana ad Etruſcos id eſt ſubiecta fœminea & inferior. Norunt fatenturque toto in orbe Aſtronomi ſingula duodecim ſignorũ in tria Decatemoria eſſe diuiſa, vnde ab ipſa linea ecliptica ad polos in ſingulis ſignis ſunt ſeni trianguli, tres ad Aquilones & tres ad Auſtrum, quod niſi quis in cœleſti, ſane vel crudiſsimus in materiali & typica intellexerit. Licet itaque ſint duodecim intelligentiæ 12. ſignis incumbentes tam vt moueant in finem, quàm vt moueant in locum & ipſi cœlo impactæ, quũ latiſsime ab æquatore ad polos videatur influxus cœli differre, opus eſt, vt etiam ſingulis de-

catemoriorū angulis præſint intelligētiæ diuerſæ quæ ſint duodecim ſignorum in ſui varietate miniſtræ. Vnde ſunt ſexies duodecim virtutes quæ ad numerū 72. aſſurgūt. Ea de re quū Deus ad hoc Naturæ hoc templum inſtituiſſet vt per creaturas cognoſceretur, maxime vero per ipſius cœli & eius partium aſpectum, præſtantiſſime autem per intelligentiarum orbi cœleſti præfectarum miniſteria & influxus, Chriſtus Naturæ inſtaurator voluit non ſolū vt ad inſtar duodecim ſignorum cœli eſſent duodecim primaria authoritate viri totius orbis illuſtratores, ſed vt illis ſubeſſent duo & ſeptuaginta diſcipuli, eorum quæ docerent miniſtri. Scimus autē adhoc myſterii collimaſſe vniuerſi ducem ſpiritum illum qui hanc alit molē vt ſic informaret Iacobū Iſraëlē Iudaicæ Religionis anteſignanū, vt illi non ſatis eſſent duodecim filii niſi etiam cum ſeptuaginta animabus in Aegyptum deſcenderet. Inde fecit Moſes vt poſt inſtructum in Leuitica Tribu ſacerdotium qui eſſet in capite & prima apud duodecim Tribus authoritate à Deo iuſſus eſt etiam duos & ſeptuaginta ſenes religionis interpretes inſtitueret. qui comuniter ſeptuaginta dicuntur, vt cœlo reſponderent. Vbi nos habemus ſeptuaginta tantum in Græcis & Latinis exemplaribus Euangelii, eſt error, Nam & Orientalium & meridionalium

exemplaribus contra venimus. Armeni enim & Aethiopes bene habent vt ipſi vidimus. Inde à ſpiritu factum eſt, vt poſt illos duodecim patres antediluuianos ſtatim a diluuio ſeptuaginta populi & linguæ in vniuerſi orbis poſſeſſionem ſunt aſsignatæ. Nil enim eſt aliud humanum genus quàm Mentes cœleſtium aſsidue huc vna cum ſuo ſpiritu demiſſæ vt mundũ informent de cognitione Dei. Horum myſteriorum gratia fecit Noachus non ſolum vt inter ſuos Razi hinuos eſſent duodecim capita quib. vnus ſupereſſet, ſed quia Roma(quam ſuo ſæculo Saturniam à Saturno Scytha nomine Sabbathio voluit vt ad Ianiculum erat Antipolis)erat ad inſtar fœminæ & receptricis inferiorisque naturæ ideo voluit vt ex primario nobilioriq. ſanguine (qui tunc virtute ſola nitebatur) viris Romanis duo & ſeptuaginta iuuenes mitterentur ad ſacra Eturiæ ediſcēda. Conſtat enim duodecim fuiſſe populos, ad quorum ſingulos ſex principes adoleſcentes mitti conſueuerant. eſt enim neceſſe ex Ciceronis ſententia vt ſeptuaginta & duo eſſent, quia ſic eſt ſcriptum. Senatus, ait, tum quum florebat imperium decreuit, vt de principum filiis ſex ſingulis Eturiæ populis in diſciplinam traderētur &c. Licet autem non colligat ſummam, tamen neceſſe eſt quum dicat ſex ſingulis dari, & ſint numero duodecim

ſurgere

ſurgere ſexies duodecim aut duodecies ſex qui ſunt duo & ſeptuaginta. Quod autem Valerius Maximus ait vt Decem & non tantum ſex ſingulis Eturiæ populis mitti ſolitos, crediderim facile vtrunque conſtare poſſe, vt priſca primaque inſtitutione ſex tantum mitterentur ſecundum numerum Decamoriorũ cœli, ſed quũ omnia fierent inuocatis & euocatis ſæpius geniis facile addidiſſe quatuor ad ſex crediderim, vt ſecundũ decem motores decẽ orbium cœleſtiũ in quib. neceſsario filoſofus fatetur, eſſe ſubſtantias ſeparatas, illi ſacram informarent iuuentutem, & centum decemque iuuenes Religionis miniſtri maxime quum populus auctus eſſet darentur. Supplicium autem M. Attilii fecit vt fere totius Religionis Romanæ ratio perierit. Quem alii & inter cæteros Halicarnaſſeus Attilium vocat, Valerius Tullium, ſed librariorum vitio vt credo nominat. Ait autem quod librũ ſacra ciuilia continente in cuſtodiæ ſuæ commiſſum corruptus Petronio Sabino deſcribendum dediſſet, Tarquinio Rege iubente equuleo inſutum in mari fuiſſe demerſum. Hic autem liber erat Sibyllæ vt ait Halicarnaſſeus. Hoc nomine fere vniuerſi authores religioſi periere, quod nullis aut perpaucis exſcribere licuit.

Quòd non tantum Religioſa Saturniæ Romæue inſtitutio omnino à diſciplina Etruſca dependeret, ſed quòd in fœmineæ partis loco eſſet repoſita.

FVIT vulgata in primis apud priſcos Theologos naturæ conſyderatio, vt in toto naturæ curſu ſic de maſculo & fœmina agerent, ſicut filoſofus de forma & materia. Quidquid itaque mere paſsiuum & receptiuum tantum cognoſcebant illud pro Fœminea, quidquid mere actiuũ vt eſt cauſa prima, illud pro Maſculina parte ponebãt. Quatenus autem omnia in aliud agunt nomine maſculi vt ab alio aliisue patiuntur nuncuparunt vocabulo fœminæ. Pura itaque fœmina eſt Materia prima, purus maſculus Cauſa prima. Purus item maſculus ſummus magiſtratus, quidquid autem illo vno inferius eſt pro fœmina habendum eſt. Hac conſyderatione quæ omnino vulgaris eſt, poſita, ſequitur vt ſicut occidua temporaliſque potentia reſpectu orientalis pontificiæ & ſpiritualis eſt fœminea cuius baſis in Eturia fuit, ſic Romana ad Etruſcam collata eſt pura fœmina. Hinc factum eſt, vt priſcis tẽporibus Veſta fœminarum ſanctiſsima vxorque Iani in parte Saturniæ Romæ tantum ſuas Veſtales inſtituerit, quæ religionis & ſupplica-

tionum Romanarum eſſent ſummum refugiū & apex, ſicut in Etruria ſoli Razi hinui & Ianuales erant. Sicut enim non legimus Veſtales vnquam in Eturia fuiſſe inſtitutas aut poſitis templis auctas, ſic nec Iani templa vlla leguntur in Saturniæ parte fuiſſe antequam Numa vtriuſq. genii conciliator poſuit illi templum ad Argiletum teſte Liuio, diuino ſane fretus ſpiritu. Vt enim totius veritatis puritas & præcipue ſanctioris religionis veritas ab Argiuorum fabulis periit, nec poteſt eorum peſtiferæ ſectæ occurri, niſi inſtauratis quæ olim Ianus inſtituerat ſacris, ſic in locum leti Argorum Numa inſtaurauit templum Iani à Græcis in fabulas traducti. Quum autem in eliciendis euocandiſq. geniis eſſet præſtantiſsimus nec vllo Etruſco inferior, vt omniū ſcriptorū teſtimonio conſtat ille reuera Romæ Genium ſpectro indutū fœmineo, nomineq. Aegeria ſibi euocabat quo duce tātæ molis vrbem ſtabiliuit. Ille enim idē Genuis Diuæ olim Veſtæ adfuerat. Licet autē Halicarnaſſeus vt inter Græcos ſcriptores rei Romanæ amantior vocet fabulā quæ de cōgreſſu huius ſubſtātiæ ſeparatæ feruntur; tamen ex iis quæ ſubiungit videtur res fuiſſe vera & nō ficta. Quis enim fidem ſibi haberi poſtulet ſi totius antiquitatis fidē eleuare conetur, & ſublatis memoriis cōfuſionē in orbem reducere? Ait vero vt probare-

tur an reuera congrederetur cum aliquo numine inuitaſſe domi multos optimoſque Romanorum, illisque oſtendiſſe quum cæterarum rerum tum imprimis ciborum & omnis lautioris apparatus opumque penuriam, & nihilominus illos poſt paucas horas adfuturos in cœnam inuitaſſe. Dicto citius tanta adfuit auleorum argenteæ aureæque ſuppellectilis, & imprimis ciborum omnium quæ ex toto vix potuiſſent orbe peti copia, vt in ſtuporem conuerſi plane faſsi ſint illa nullo modo viribus humanis potuiſſe parari. Hoc tanquam ſomnium ridebit noſtri ſæculi impietas, quæ tamen vix poterit ſine rubore negare quod in Maximo Tyrio Platonico leget huic facinori non abſimile Ait enim fuiſſe ſe vnum præſentem ad ſpectroſum conuiuium Achillis cum ipſis Heroibus ad Tauricos. Qui Apollonii Tyanei vitam nobis ſcriptam reliquerunt aiunt vidiſſe apud Gymnoſofiſtas Abrahmanes ſimilia conuiuia & apparatus, quum ſint omnium rerum nudi, fuiſſe vſitata quoties reges admitterēt. Putamus Aethiopica cōuiuia & Solis menſam eſſe omnino ex fabulis nata? Negabimus ne per vitæ familiaritatem minus poſſe bonos viros quàm quotidie poſſunt Malefici inuocatis malis ſpiritibus qui illos in conuiuia ſceleſta rapiant? Eone dementiæ putabimus veniſſe homines quum inter

Chriſtianorum doctiſsimorum ſubſellia quotidie condemnētur rei horum maleficiorum, putemus pro ſomniis necari homines? Apud Gallos, Anglos, Hiſpanos, Italos, Germanos, Polonos, Hungaros, hoc eſt in confeſſo. Fatentur & Iſmaëlitæ pœniſque perſequuntur. Legat ſi quis dubitet libellum Ioannis Franciſci Pici Mirandulani de ſtrigibus, aut ſumma fide vti & male Latine ſcriptum opus de Maleficis, Mallei maleficarum titulo. Hæc volui addere vt rei poſsibilitas probetur. Quum enim Deus rerũ humanarum curam habeat & maxime poſt ſuã eccleſiam, de Roma, committendum non eſt vt quicquid vſquam gentium & maxime Romæ de ſubſtantiis ſeparatis viſum eſt credamus malos fuiſſe Dæmones. Erat Aegeria reuera ſpiritus ſuo ſpectro fœmineo indutus ad informandam fœmineam partem Ianicæ Reipublicæ, per cuius ſolius memorias in Maſculæ & Etruſcæ antiquitates nos repedare oportet, quia res maſculorum non niſi per matrum vterum poſſunt manifeſtari. Hinc ſicut ex fœminea Romanaue parte politiæ Aureæ repeto origines Maſculæ Etruſcæ, ſic per iſtam inſtauratam ſum omnino confirmaturus Diuinam & priſcam Maſculam.

Cur Ianus Bifrons & Quadrifrons pingeretur diceretur que, & reuera haberetur eſſetque.

SCITE admodum eleganter Plato hoc ſcriptum reliquit οὐκ ἐστὶν ἄνθρωπος τὸ ὁρώμενον. Non eſt homo hoc quod in homine videtur, Quaſi diceret ſpectri inſtar eſt quod ſenſui ſe obiicit. Verus homo interior eſt in mente & ſpiritu poſitus, quique reuera per ſolam Mentem & ſpiritum poſsit videri. Hoc vero eſt à diuina Moſeos ſententia depromptum qua ait Maſculum & fœminam creauit eos, quum de ſolo tamen homine dixiſſet. Eſt enim vna eaque prima princeps & præſtantiſsima hominis pars cuius ſedes ſi vnquã in corpore eſt illiue adhærat, circa occiput & capitis poſteriores partes eſt poſita, eaq. reuera homo eſt nomineq. mẽtis dicitur aut ſpiritus. Quæ autẽ eſt in corpore, & pueris & ſenib. & inſanis & ſapientibus, & viuis & mortuis ne dicam multis hominibus & ſimiis eſt cõmunis, & in nulla aut perpauca veri hominis conſyderatione poſita, quantum ad veri hominis cognitionem attinet, niſi quatenus animi mores corporis ſequerentur temperamentum, vt eſt in placitis filoſoforum medicorumque probatum. Hæc eſt ergo Moſeos ſententia Quod in ſimplicisſimo homine, & in ſola mentis ſuæ conſyde

ratione ante Deum poſito, & imaginem & ſimi litudinem Dei vna, & mentem & ſpiritum vna, & Maſculum & Fœminam vna reperire licet. Imago quidem prior eſt & apud Deum notior, nobis autem ignotior: ſimilitudo autem contra nobis expreſsior, à Deo autem remotior. Hic enim eſt noſtræ ſciētiæ ordo, vt quæ nobis ſunt obſcuriora ſint Naturæ clariora, & contrà. Primus itaque & vltimus tam externæ quam diuinæ ſcripturæ ſenſus eſt, vt ante omnia Deus hominem generalem in ſua ſapientia aut vnitate creata condiderit, de cuius mente & ſpiritu extrinſecus olim & mens & ſpiritus in omnes adueniret homines, qui quidem homo generalis quem Intellectum Mentem aut Sapientiam generalem modo idem intelligas nil refert, nō potuit reuera eſſe conditus niſi vna & maſculus & fœmina eſſet, hoc eſt niſi vnam partem haberet vnde Forma & maſculinitas eius diceretur, & alteram vnde proprietas ſpecialis Materiaq. & veluti fœmininitas notaretur. Hic eſt ſpiritus intellectusue agens & humanus actu ſemper intelligens vt ait Plotinus de quo ſi diligentius ſua verba diſcutere voluiſſet Ariſtoteles qūn egit de ſubſtantiis orbis motricibus potuiſſet hanc naturam inueniſſe & tradidiſſe. Vt enim neceſſario faſſus eſt ſingulis sfæris cœleſtibus præeſſe ſuas intelligentias, ita fateatur oportet illas eſſe

duum generum. Superiores quidem ipſis orbibus, & omnino ſeparatas, quæ cœli motus vt in finem dirigerent, ad eam influxuum varietatem vnde varia homini vtilitas & diuinæ laudis varia (Quod finis mundi eſt) naſcantur argumenta, inferiores autem ipſi orbi impactas, quæ cœlum ipſum vt in locum mouerent, & veluti materialiter in Materia cœli & mundi agerent. Superiores ſunt Imago, Mẽs, Maſculus, Intellectus agens, & Homo verus interiorque, inferiores autem ſunt ſimilitudo, Spiritus, Fœmina, Intellectus poſsibilis & Homo exterior ſpectroſusq. Inde factum eſt vt ſummus ille vatum & ſapientum Noachus in huius doctrinæ quæ reuera ſumma eſt, memoriam, vt qui ſupra omnes homines tanti ſecreti videretur particeps & conſcius, donatus ſit Forma bifronti quod vtriuſque hominis frontem & faciem explicaſſet. Hæc autem ſtatua ipſius iuſſu eſt inſtituta conſeruãdæ ad poſteritates memoriæ tanti myſterii gratia. Quum enim ille Homo generalis cuius veri homines actu membra eſſe debent neceſſario ſummam ſui partem coniunctiſsimã habeat cum Motore primo Immoto immobilique ita vt & caput ſit omnium intelligentiarum ſicut primi mobilis intelligentia & ſit etiã fons vitæque principium omnibus intelligentiis & hominibus duorum & ſeptuaginta Moſis auditorum

torum ſentētia conſtitutum erat vt in ſacris interpretationibus vocaretur Diu Proſopin, hoc eſt Bifrons aut duarum facierum ſuppoſitum. Hoc nomine intelligebant priſci patres Meſsiæ Mentem & naturam non ſolum eo quod Mente ſpirituque conſtaret, ſed quia & Deus & creatura eſſet. Inde iſthæc ipſa natura qua duce omnes particulares motus mundi fiunt Moſi dixit. Poſteriora quidem mea videbis, Faciem autem meam videre non poteris, Quia Deum nemo vidit vnquā ſed nec videre poteſt. Locus ille ſcripturæ indicat Cabalæ ſanctæ myſteriū. Hinc Meſſaias etiam ſecreto vocabulo Sar Hapanim, id eſt facierum omnium, & ſingularum, tam anterioris quàm poſterioris princeps author & formator, quique ſolus reuera præſit toti naturæ, illique tanquam vniuerſi authori inſtrumentario dominiū vniuerſorum datum eſt. Illi proximus in hac potentia Noachus fuit, qui in ſuam arcam vniuerſum animantium genus colligere in ſalutem eorum fuit potens. Sed de quadruplici fronte nobis eſt dicendum.

דופ־צופין

שרהפנים

Cur Ianus Quadrifrons.

IAM ſupra notaui eſſe omnino opus vt Etruſcæ hiſtoriæ tenor à Romana petatur, vt tandem per ſacra vſitata, quæ aut neglectu aut nimia diſ-

cuſsione in nauſeam abiiſſe videntur, ex ipſius ſacræ Etruſcorũ traditionis viuiradicibus excitentur homines, adque veram priſcæ Hebræorum ſcripturæ intelligentiam reuocentur antiquitatis amatores. Nam præter pauca loca admodum quæ Chriſto egregie aptauimus, nec nos, nec ipſi Hebræi qui nunc ſunt, vmbram ſacræ attigimus intelligentiæ, eo quòd à noſtris ſint neglecti priſci ſcriptores ſecretique ab ipſis autem Hebræis aut religioſa ſint obſeruatione ſuppreſsi, aut eo quòd palam ſuos neglectæ arguant veritatis, deprauati. Authores fide digni tradunt quod in Faliſcis vrbe Tuſciæ quum eſt deuicta à Romanis ciuitas, inuentum eſt ſimulachrum Iani cum frontibus quatuor, in cuius memoriã Romæ eſt illi poſitum Templum quadriportium, aut quod quatuor portas haberet ſicut & ſimulachrũ facies. Facile vero quiſquis ſacramenti Pythagorici rationes caperet huius etiam ſtatuæ rationes conciperet. Aiebant enim ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν, πηγὴν ἀενάου φύσεως ῥίζωμα τ᾽ ἔχουσαν. Per illum videlicet qui animæ noſtræ Quaternariũ dediſſet, quod quidem & fontem & vitæ uiuiradices in ſe contineat. Velim autem mihi ſemper concedi quod negare meritò nullus poſſet, Ianum fuiſſe tanta ſapientia hominem, vt nulli fuerit hominum, aut probitate aut ſapientia in-

ferior, ſuos autem & potiſsimum Etruſcos Razi hinuos ita inſtituiſſe, vt ne latum quidem vnguem ab eius inſtitutis receſſerint. Quare & ipſo doctore fuiſſe illam ſtatuam affabre factam dubium non eſt. In memoriã enim illa fiebant non in honores, quia ſoli Deo, & patriæ Geniis, generalique Menti ſupplicare docuerat per memorias eorum beneficiorum quæ ſanctis viris collata fuiſſent. Pythagorici autem Quaternarium animæ conceſſum fuiſſe, non tam ratione Quatuor elementorum quorum ex qualitatib. primis ſurgit temperamentum inde elicitum et à ſingulis differens cui demum inſidet anima, nec tam ratione cœleſtis influxus qui à quatuor elementis defecatis & à corruptione repurgatis qui reuera ex hac elementorum mole ſunt illuc delibrati, vnde animæ virtus, quæ quia in omnibus hominibus adſunt Mens Spiritus Anima & Temperamentum affirmabant. Mens à fonte mentium, Spiritus à fonte ſpirituum, & Anima ex animorum virtute, Temperamentũ autem ab elementis. Homo quidem ſuperior eſt Bifrons ſaluo generali, qui quum Deus ſit eſt Trifrons Diuinitates Mẽtis & Spiritus facie conſtans. Inferior autem eſt quadrifrons, ſupremus autem poſt incarnationẽ quinquefrons eſt. Vt itaque ſummopere in conſyderationem cognitionemq. & laudem Dei ſummi raperent,

qui finis naturæ eſt (erant enim Iudæi ſecreti, ipſi Pythagorici, quod facile ex Ioſefo probes) ſingulos homines volebant aſsidue hoc quaternarium vnde ſinguli compoſiti eſſent, in animo voluere, & reuera per cauſam ſuam tantam rem cognoſcere. Sed alia fuit ratio multo ſecretior: Certiſsima enim traditione ab omnibus Abrahmanum, Indorum, Chaldæorum, Hebræorumque ſapientibus cognouerant, (Hoc enim priſcis Hebræis in fidei articulis fuit) quòd ſicut aſsidue per quatuor anni tempora eadem virtus cœleſtis donec vnus compleatur annus, aſsidue eadem elementa in quatuor hominum ſingulorum ætatibus donec conſumetur vnus homo ſuas reuoluunt vires & qualitates, ſic etiam in vniuerſam humani generis maſſam contingere, vt per quatuor Mundi ætates aſsidue reuoluantur, Mẽtes Spiritus Animæ & Temperamẽta, & ſic eſſe vniuerſalis hominis eſt quatuor facies in vna ſtatua. Rationem autem pœnæ & præmii per alligationes animarum diuerſis corporibus, aut cœleſtibus aut terrenis aut etiam inferis ſuſtentabant. Spiritus enim quum loco non egeat, vbiuis aut in pœna, ſi Deo non fidit, aut in præmio ſi in eum ſperat ſubſiſtere poteſt. Omnis autẽ reuolutio in quarto locoeſt ceſſatura, quod , quum variis authoritatibus exẽpliſq. in Declaratione Candelabri Moſeos ex ſacris,

eorumque vetuſtis interpretibus expoſuerim, non eſt quòd hic repetam:ſatis nunc fuerit expo nere, quomodo hæc quadrifrõs ſtatua fuerit & eſſe debeat in ſummo apud Hebræos Doctrinæ loco. Animal vnum pro conſyderatione quaternarii habebant cuius nomen vocabant Mercaba, ſcientiam autem illam de Mercaua nuncupabãt. Baſis autem eius Doctrinæ de quaternario & ſi eſt in toto ſcripturæ corpore reſperſa, tamen præcipue poſita eſt palam in IechezKelis principio cuius profetiæ nõ ſine cauſa ſunt ſcriptæ extra terram ſanctam in Babylons, vt doctrina tradit ſecretior, eo quòd ad ipſiue Babylonis id eſt gentium exterarum ſacra, vti ad populi electi religionem ſpectat. Nam ea de re ad flumen Cobar, ideſt magnũ eſt ſcripta viſaque viſio, quòd & res externas vna & internas, naturales videlicet & ſupernaturales in hoc typo aſſumat. Sic autem ſcribit. Ex medio ipſius ignis (id eſt Spiritus naturam confouentis) procedebat Similitudo quatuor animalium, & hic aſpectus eorum, ſimilitudo hominis in eis. quaſi dicat licet in eo ſpectro ſit facies vna Leonis, altera Bouis, tertia Hominis, & quarta Aquilæ, tamen hoc totum ſpectrum non eſt niſi ſimilitudo ipſius hominis magni & generalis. Ex totius enim generis humani Maſſa & Tempore ſeu duratione fecere Quatuor facies, vnam à Meri

die, alteram à ſeptentrione, tertiam ab ortu,& quartam ab occaſu,primam Leonis,alteram vituli, tertiam hominis,quartam Aquilæaltiſsime animalium à terra volantis. Primum typum dedere Infantiæ mundi & legi Naturali inuiolabili animaliumque omnium fortiſsimo inſtar Leonis quem à luce vocat lingua ſancta
ארי Ari. Altera bouis videlicet figura fuit inſtar iuuentutis, Quum ſub tempore legis ſcriptæ laboriosiſsimæ & ſacrificiis pleniſsimæ vixit mũdus, & quicquid Gratiarum habuit à Deo primo Moſaicæ genti & profetis fuit nomine vniuerſi conceſſum. Romanis etiam pro laboris & agri culturæ ſigno fuit vſitata bouis effigies. Tertia facies virilis videlicet ætatis completique corporis eſt ſub hominis typo pro lege Gratiæ, quæ tres ætates æqualibus adinuicem periodis mille & quingentorum annorum à ſuis æqualiter durauere principiis. Octingentos enim annos qui fuere à diluuio ad Moſem pro Mundi & legis rudimento pono, ſicut & centum annos quibus in vniuerſum ob editam diuinitus de diluuio ſententiam Deus per Noachum prædicari voluit. Nunc ſupereſt Aquilæ & Quartum tempus ſenii videlicet huius Maſſæ in quo maxime Animi menteſque hominum ſunt excitandi vt altiſsimè inſtar Aquilarum volando, in poſterum reſtitutis omnibus & ad Naturæ legem

reductis, reuera omnes & ſinguli ſciẽt, ideſt per cauſam & propter cauſam omniũ Deũ omnia cognoſcẽt. Ea de re hactenus aut moribus tãtum aut morib. & ſenili ætate ſimul, vniuerſus orbis voluit ſenatoribus ſenibuſq; magiſtratibus regi, vt virib. animorũ, qui rerum vſu in hoc carcere corporis magis valent, quum corpus animam aggrauans eſt iam affectum. Hoc eſt quadrifrontis ſtatuæ totius generis humani maſſæ videlicet ſtatua, quam ea de ré princeps profetarum ſculpendam curauerat, vt veſtigium prouidentiæ, noſtrum genus per varias ætates regẽtis, ſuis in ea ſtatua proponeret Ianus Razi hinuis, ad quod argumentum totius Naturæ & ſupracœleſtis, & cœleſtis & terrenæ contemplatio & ſcientia poteſt reduci. Sic enim & Fyſica & Mores ſuis Eturiis tradidiſſe legitur, vt meritò ob ſuas inſtitutiones diuinitatis nomen meruerit, habueritque. Nec vero in ſingulorum ætatibus tãtum eſt à maioribus vſitatum, vt res in quarta ſenilique ætate eſſent aut ex bonis optimæ præſtantiſsimæque aut ex perditis peſsimæ, ſed in cæteris etiam rebus ad quaternarium vſque repetitis id moris fuit. vnde, vt notauit in ſuis locorum communium hiſtoriis Valerius Maximus de Antiquis inſtitutis, Maſsilienſes Galliæ populi ſumma cum populo Rom. charitate vt priſci moris obſeruantia conſpicui tres

in eodem manumiſsiones inreſcindi permittebant, ſi ter ab eodem Dominum deceptum cognouiſſent, Quarto autem errori ſubueniendū non putabant, quia ſua iam culpa iniuriam cœpit qui ei ſe toties obiecit. Hæc ille. In ſacris autem eſt vſitata eadem ſententia. Ait enim dominum, profeta, parciturū ſuper Tria ſcelera Damaſci, Gazæ. Tyri, Aedomi, Ammonis, moabi quo nomine intelligit vniuerſi populos, & ſimiliter ſuper Tria ſcelera Iudæ & Iſraëlis quo nomine omnes in eccleſia fideli poſitos, ſe vſurum miſericordia, at ſuper quartum ſcelus non conuerſurum, eo quòd ſenium impium eſt deploratum. Hoc eſt cur in Iobo ethnico quidē authore ſacrorum, ſed tamen ſanctiſsimo veriſſimoque notarunt patres Moſis auditores eſſe ſcriptum. Hoc certe cum ſingulis hominibus Tribus vicibus operatur Deus, vt reuocatis eorum animabus à corruptione, illas in lucem viuentium reducat. Ille enim ex mēte filoſofi agit, vbi ait Mēs autem ſola immortalis extrinſecus accedit. Nullus enim mihi negauerit, quin ſicut illi cœli influxus qui iam ex quo intellectus numerator tempus menſurat, incœperunt in inferiora defluere, aſsidue in ſua reuoluti principia denuo ad nos reuoluuntur, ſtatis fixiſque & notis Naturæ & Deo tēporibus, & ſicut Quatuor elementa inferiora non tantum per vnius eiuſdemq.

demque ætates,ſed etiam eadem omnino in variorũ indiuiduorũ (quod enim reſurgit ſpirituale& immortale eſt)compoſitione, naturæ ſcitu redeũt,ſic etiã ſpiritus & virtus ſiue mens vt ſecuris verbis vtar,redeant ab vno in alium neceſſe eſt,quod omnino in ſacris verum & in confeſſo eſt. Et hæc eſt Quadrifrontis eiuſdem Naturæ humanæ ſumma ratio, quæ infra ſe alias innumerabiles habet. Nam & Lunæ curſus eſt Quadrifrons ſingulis menſibus.Sol etiam Quadrifrons vt & annus ſingulis anni reuolutionib. Sic plagæ mundi. Sic generales Naturæ in Vnitate, Veritate, Bonitate & Eſſentia poſitæ,Termini. Sic cauſæ Quatuor. Prima Ortũ vti agẽs altera Auſtrum vti formalis ſuperiorque, tertia Brumam & materialia vt quæ eſt materialis (antiqui enim auſtrum pro ſuperiori & dextra poſuere, Aquilones pro inferiori & materiæ impacto loco) Quartam autem in Occaſu quæ finalis eſt, Sic à coniunctione planetarum ſunt Quaterni aſpectus. Sed quid non hanc ſtatuam & naturæ typum repræſentat? faciant finem Quatuor facies eiuſdem hominis, Quatuor eccleſiæ tempora & Quatuor Monarchiæ Babylonicæ Aſſyria,Media,Græcia, Rhoma.

De inaugurandi ratione, Quodque eiuſdem inaugurationis ratione Roma ipſa ab Etruſco iure in ſacris dependeret.

MAXIMVM validiſsimumque rerum arte aut conſenſu hominum conſtantium principium ille qui reuera omnium quæ ſunt principium eſt, poſuiſſe videtur, quum ait: vbicunque duo vel tres conuenerint de quacunque re apud Deum aut apud me impetranda, ipſa fiet illis à patre meo. Sicut enim res natura conſtantes ideo in ſuis naturis perſeuerãt, quòd à numinib. aut Geniis illis naturis iuſſu diuino incũbentib. conſeruentur, propterea quòd pertinaciter cõſeruationi inſtent, ſic res humano arbitrio cõſurgentes, vt ſunt imperia, Regna, magiſtratus, ciuitates, & loca ad quiduis agẽdum delecta, pertinacib. hominũ votis aut in ſummũ Deum aut in ſummã mentẽ aut in loci Geniũ angelumue cuſtodem vt vocant contendentibus & mutuo conſenſu conſpirantibus conſtat, ſicut quum diſsipantur animorum vota & concordia à propriis cuiuſuis ſtatus membris nedum à Genio res deſtruuntur. Falluntur vero omnino inter noſtræ tẽpeſtatis Theologos qui putant vſqueadeo in toto orbe terrarũ vbi eſſet oraculum aut ſeparatæ intelligentiæ actio ob quandam euocationẽ

fidem aut preces incitata, illam ſemper à malo Dæmone fuiſſe factam. Quæ enim eſſet Deo de rebus humanis cura, ſi ſolus malus ſpiritus abſolute imperio orbis terrarũ potiretur? Vbi eſſent Cuſtodes prouinciarum Angeli? Nonne Perſarum Angelus pro Perſis ipſis à Deo vero alienis potuit obſiſtere Hebræorum in captiuitatem adductorum angelo primario? Verum quidem certe eſſe non negauerim, vt ſenſim ob ſceleſta hominum vota facinoraque, eo quòd vbiuis gẽtium ſuos reliquere Genios, ita malus Dæmon inualuerit, vt ſenſim ſit factus huius Mundi princeps, bonoſque Genios ſuis locis depulerit & ſenſim frigeſcentibus hominum votis eorum loca occuparit, ſed abſit hæc à prouidentia Dei impietas vt defuerint vnquam boni genii ſingulis ſuis in locis reponendi quum intelligentiarum omnium princeps deturbato malorum Geniorũ principe ſuam ſingulis locis reddiderit libertatem. Doctrinæ geniorum peritiſſima antiquitas, eo quòd per vitæ innocentiam illis erat conformis nil plane inaugurato aut inauſpicato agere voluiſſet, maxime autem in deligẽdo aut templo aut Altari aut vrbi loco. Ideo ſancti patres priſci moris inſtauratores in terra ſancta, ſua altaria & vrbium futurarum certa fundamenta non ponebant niſi vbi Dei ſpectrũ viſum fuiſſet. Vbiuis itaque gentium & locorũ

erant Sacrifices qui præconceptis ſeu vt noſtri dicunt formalibus verbis loca ipſa euocato in loci conſeruationem loci Genio inaugurarent. Multo vero maxime Romæ aut Saturniæ etiã fuiſſe credendum eſt qui inaugurandi pollerent ſcientia. Sed à principio habitationis pater Ianus humani generis author, conceſsit loca ipſi vrbi Ianiculo quæ & Antipolis oppoſita Saturno priſco à ſua orientis ſede deturbato, hac lege, vt illa pars vrbis ſolo flumine diuiſæ & inſtar Fœmineæ partis ſacrorum Etruſcorum eſſet, & omnia ſacra ab ipſis Eturiis quum opus eſſet peteret, non proprio ſed Etruſco iure uſura. Niſi enim à principio in hæc verba iuraſſet Saturnia, quũ inueniſſet ſuæ inaugurationis baſim, putaſne ad illos vates detuliſſet qui totius naturæ potentiam eliciebant, ſeque in ſummum diſcrimen adduxiſſet? Apud multos authores eſt deſcripta inauguratio Romæ, ſed ita fabulis locupletata vt ſententia Plinii mihi ſit inſtar omnium. Sic autem ait quum proponit cæteris credenda quæ ipſe licet eſſent veriſsima credere nollet, in lib. 28. initio quòd in verbis ſit virtus, & quædam quæ Deos aut ſubſtantias ſeparatas cogat poteſtas. Inuenerunt, ait, Romani in fundamentis eius templi quod in Tarpeio conſtruebant humanum caput. Quare legatos miſere in Etruriam, ad Olenum Calenum Va-

tem diuinum peritiſsimumque. Hic videns eſſe optimum Augurium tentauit in ſuos transferre, & baculo ſignata templi in quo inuenerant forma in terra ante ſe dixit. O Romani, dicitis hic debere eſſe templum Iouis Optimi Max? & dicitis hic inuenimus caput? Pro certo tradunt Annales quod hoc facto (hoc eſt ſi reſpondiſſent hic) Traslatum fuiſſet numen ad Etruſcos, niſi legati à filio vatis præmoniti ſic reſpondiſſent, Non hic ſed Romæ dicimus inuētum fuiſſe caput. Præconcepta verba inaugurationis non addit Plinius eo quòd inſtar ſacramentorum noſtrorum habebantur. Nullum tamen eſt dubium quin in hanc proferrētur ſententiam. Numen quiſquis es Deorum qui tuæ præſentiæ ſignum in tali. N. aut tali. N. loco manifeſtari populo Romano voluiſti, fac vt Fœlix Fauſtaq. ſit diutiſsime huius loci habitatio, eamque alterius gentis aut populi precibus inuitatus tractus illectus elicitus nunquam velis relinquere. Sunt autem valde notanda ea verba Annalium quibus certo traditur Quod licet incogitantes Romani etiam contra votum & à Vate decepti faſſi fuiſſent. Hic inuenimus, eo quòd legati habebant totius populi authoritatem & vota, ſollicitatum maioribus precibus numen defeciſſet. Sicut enim in contractibus humanis verba ipſa ligant, ſic in diuinis. Vnde Tullus Hoſtilius ad

inſtar Numæ volens elicere fulmen, eo quòd non rite nec obſeruatis præconceptis ritibus & verbis id feciſſet, in ſuum caput fulmen elicitum attraxit. Vnde & Feciales ex hac diſciplina Etruſca deducti quum de bello populis priuſquam fieret denunciando mitterentur prius religioſiſsime de æquitate apud loci Genios pro populo Rhomano agebant, & demum illos ad potiorem cultum & honores multo maiores ab ipſis Romanis recipiendos dum à ſuis deficerēt inuocare ſolebant. Non abſimile Daniel pro Hebræorum populo in Captiuitate fecit, licet in omnipotētis Dei & Chriſti eius, qui mens mē tium eſt, impetrauit magis contra voluntatem quàm conſenſu angeli Perſarū vt vt res habeat antequam omnino ieiuniis & oratione & peccatorum ſui populi confeſsione, concurrenteque populi pœnitentia & votis victus ſit à Michaële & Gabriele Perſarum angelus, non potuit reſpō ſum de vera liberatione populi ſui accœpiſſe. Quum itaq. Capitolii vbi Baſis Romæ florentis fuit conſtituta, inauguratio ſit ab Etruriæ vate petita quin etiam totius Rei ſacræ apud Romanos authoritas, ſit inde petita dubium non eſt. Maxime hoc monemur exemplo vt cōſpiratione ſacra tam erga Deum & Chriſtum quàm erga Angelum loci cuſtodem in preces & ſacra verba rumpamus, quod poſtquam in Chriſtia-

niſmo reuera fieri ceſſatum eſt non ſolum ſumus omnino inter nos diſsipati ſed Angelus Iſmaëlitarum noſtrum cohibet. Nil enim plane in hoc orbe mutationis fit, niſi Geniorum Angelorumue cuiuslibet probi hominum conſeſſus cuſtodum opera aut remiſsione curetur, quod peſſimi impiique homines potius in fortunam & ſortem, quàm in Genii curam aut Dei prouidẽtiam referre malunt. Hoc autem vnum docuerat in ſuis Fyſicis Noachus, nil aliud Genios locorum miniſtros & cuſtodes eſſe quàm virtutes elicitas, & veluti partes membraque illius Mentis & Spiritus generalis quo Duce Deus hoc naturæ templum particulari nouoq. motu aſsidue condit, reficit, mouet, inſtaurat & conſeruat. Vt autem ad rem redeuntes magis confirmatũ relinquamus quod propoſuimus argumentum, Quod Romani haberẽt ab Etruſco vate in ipſa Etruria inaugurari inde patet, Quia tunc temporis erat Romæ Augurum clariſsimus Actius Neuius cuius ipſe princeps Tarquinius Templi Tarpeii fundator, parum alioqui huic arti tribuens maximum ſciſſa per vim prædictionũ cum nouacula cote ſumpſerat experimentum, Nec ab ipſo tamen populo, nec à principe vocatus eſt ad inaugurandum.

Quòd Idæa mnater Deorum non eſt ab Ida mōte primū à Troianis Romam delata ſed illa eadem ſit quæ Veſta ab ipſis Razi hinuis conſecrata.

TRIPLEX cauſa maximam priſcæ Religionis origini peperit obſcuritatem, adeo vt quid de quo dicatur vix poſsis coniicere quarum prima eſt ſumma ſapientia Iani & ſuorum, in repræſentanda eadem ſub vario appellationum genere perſona: Secunda ſumma Græcorum in his imitandis & ſuis aliorumue populorum originibus religionibusue aſſcribendis licentia: Tertia ſumma hiſtoriæ veteris & maxime quæ Deorum origines traderet, penuria. Licet itaque & Peſſinunte & Troia oriunda tanta dea credatur, (ſicut hodie qui honos vbiuis gentium iam ab ipſo religionis exortu diuæ virgini & Matri fuit habitus, videtur ad Lauretanam edem fuiſſe inſtitutum,) tamen ex Duplici nomine mihi illam eādem eſſe quæ & Veſta perſuadeo. Sicut enim vidimus noſtra memoria diuinorum Chriſti membrorum quos ſanctos nūcupamus, aſsidue innouatos fuiſſe cultus, quod hiſtoriarum beneficio certo ſcimus, ſic apud Antiquos de priſcis ſanctis factum fuiſſe non eſt dubium. Licet itaque Romulus Romæ inſtaurator voluit videri

vt &

vt & vrbis ſic & eius religionis author, eoq. nomine ipſi Veſtæ viſus ſit prima poſuiſſe templa tamen certiſsimū eſt ſicut antea & Veſtæ templa & Veſtales ex quarum vnius ſacrilegio naſceretur erant Romæ antequam naſceretur, ſic & Roma iam ante quàm ſibi illam adſcriberet ter vt minimum fundata & inſtaurata fuerat, à Saturnitis, ab Euandri gente & Aeneadibus. Omnia autem ſunt ad primas origines expendenda. Nulla reuera fœmina Mater Deûm in tota antiquitate eſt merito habita, inter innumeras quas finxit illoque nomine donauit antiquitas, præter illam vnam de qua iam diximus. Quòd autem illa Idæa eſt vocata ſignificatione ידיה eſt præſtantiſsimum aptiſsimum & non à Græcis ſed à lingua ſancta petitum vocabulum. Diſciplina enim illa quam Plato de Ideis ſuam fecit, tota eſt à ſecretioribus Moſis auditoribus profecta. Aiunt enim communi axiomate. Nil fit omnino in mundo inferiori quin prius fiat in ſuperiori, in eius Idea, ideſt notione cognitione & ſpecie. Quum autē ſupra iam expoſuerimus ſubſtantias ſeparatas in quarum mentibus reſident veræ rerum ſpecies, eſſe duum generum, (aut enim in finē mouent, aut vt in locum) ſuperioreſque eſſe maſculas, inferiores autem eſſe fœmininas, ſummas earum ſumma ſanctitate viris & fœminis vniri diximus. Nam & Mens

& Spiritus generalis vt extrinſecus in omnes homines aueniant cōparati ſunt. Idæa itaq. mater Deûm ſummus ille Spiritus eſt Matri vniuerſi vnitus qui inſtar omnium eſt, vnde velut à præſtantiſsima ſui parte meruit IDEAE appellatio, quia mouet vt in locum. Eius enim inſtitutione vbiuis delata gentium, factum eſt, vt rerū Domi coactarum inq. finem ſuum à viris conquiſitarum diſpenſatio conſeruatioque ſit concredita fœminis, vt ſicut authore Deo noſtræ omnium vitæ principium & corpus à patribus motum vt in finem ad hoc vt ſimus, in ipſis matribus vt in locū mouetur donec ſimus, ſic idem in rerum conquiſitarum arteque partarum ratione obſeruaretur. Licet autem Veſta priſco cultu & Romano, Idea autem ab vno Frygio & vna Frygia coleretur. tamen ex eo quod ſcriptum reliquit Dionyſ. Halicarnaſ. videtur vna eademque cum Veſta fuiſſe. Sic enim ait in ſecundo de Veſtaliū agens hiſtoria. Quum enim primo bello Carthaginenſi conflagraret Templum, & virgines ignem fugerent incendii Lucius Cæcilius Metellus Pontifex Maximus vir Conſularis & qui Sicilienſi contra Chartaginenſes bello triumfum illum Rhomanis memorabilem parauerat in quo centum & triginta octo elefantes adduxit, ipſe contempto proprio periculo ob publicam vtilitatem ſummo diſcrimi

ne vitæ inſiliit in ardentem ignem, & res ſacras ab ipſis Virginibus relictas ab igne eripuit, qua de re ſummos à ciuitate honores eſt conſequutus. Aiunt autem res illas ſacras partem eſſe earum rerum quæ erant conſecratæ in Samothracia quæ illic aſſeruabantur quaſque Dardanus illuc detulerat in ciuitatem ab eo in ea inſula factam, quaſque Aeneas in Italiam veniens attulerat. Alii dicunt eſſe Palladion à Ioue datum. Hæc ille. Ex quib. verbis videtur ſeu Palladion ſeu res matris Ideæ eſſent quum eſſent in templo Veſtæ ad Veſtam quæ & Pallas, & Minerua & Fœmina dea Samothracũ eſt, ſpectare, quæ ipſa primas origines ab Etruria authore Iano eius marito habuit.

Quod ex Ciceronis ſententia uidetur ſummam Romanæ religionis authoritatem, ſemper ab ipſis Etruſcis veniſſe.

NVLLVM eſt dubiũ, quin illud quod in omnium nunc vſu gentium eſſe videtur in eorundem conſenſu ſemper fuerit. Certiſsimum eſt vbiuis gentium, illam haberi ſummam authoritatem à qua inſtitutiones & præcepta cuiuſcunque artis ſeu authoritatis ſint, petuntur, & in dubiis reipub. occurrentibus recurritur, eiuſque ſenten-

tiæ ſtatur. Quum autem Romani ex illis iuueni bus principibus quos ad Hetruriæ populos de Religione informandos mitterent, aut etiam ex infimis conditione hominib. qualis Actius Næ uius fuiſſe legitur potuiſſent ſalubrius Domi Rhomæque inſtituiſſe doctrinæ Etruſcæ optime illic ſemel conceptæ ſcholam, quàm quotannis à ſe ſuos ablegaſſe iuuenes, niſi ſumma obſtitiſſet quædam authoritas, nullum eſt dubium quin ſumma Doctrinæ Etruſcæ authoritas ſemper apud ſuos ſeruaretur & ſumma tantum illuc eſſet. Quum autem ſumma reip. diſcri mina in prodigiis & portentis oſtentiſque verſentur, adeo vt ſit Res periculoſiſsima quũ portenta omnium mentes concuſſerint ſtare verbis iuratis in alicuius externæ authoritatis ſentẽtia, opus erat Etruſcos ſumma integritate & eſſe & haberi à Romanis, & eorum in effando ſententiam tanta eſſe authoritate vt à qua recedere po pulo Romano ſine piaculo non liceret. Cicero autem etſi more Academiæ in libris de Legib. vt & in tota filoſofiæ tractatione diſputat, eſt tamen vbiuis in rebus facti recitandis ſumma fide author, hic autem profeſſus eſt libro de Legibus ſecundo poſtquam iuris Religioſi capita tractauit, ſe ea tradidiſſe quæ nec à religioſis Numæ conſtitutionib. nec à ſui ſæculi moribus admodum differrent, nullum eſt dubium quin

ſit fide digniſsimus, in iis referendis quæ ſuo etiam ſæculo erant, ſic fuerit inter Romanos & Etruſcos couerſatio, ſicut & ſcripſit. Licet enim pridem & iam à Porſenæ regis temporibus im perata ciuilia Romanorum facerent Etruſci, tamen ſacra illorum authoritas nunquam fuit diminuta. Sic habent verba conſuetudinis Romanæ. Bella, Diſceptatio, Prodigia, Portenta, ad Etruſcos & Aruſpices ſi Senatus iuſſerit, deferunto, Etruriæq. principes diſciplinam docento. Quibus Diuis creuerint procuranto. Iidemque Fulgura atque Oſcina pianto. Hæc lex. Quod autem ait, ſi Senatus iuſſerit videtur in arbitrio ſummo ſenatus res eſſe. Sed ſi quis ita cogitet illi diligenter eſt attendendum Quod ſumma authoritas ſiue ſit in lege ſiue ſit in perſona aut dignitate duobus modis conſiſtit. primo enim Patiendo dum conſenſu eorum qui in eius verba iurant illaque conſtituũt ponitur: ſecundo autẽ Agendo, dum illis qui eam conſtituerunt imperat, ſolet vbiuis gentiũ conſiſtere. Vnde primo opus erat ſenatum illos elegiſſe cõſtituiſſeq. cõmuni conſenſu in ſummã authoritatem vti mulier virum, ſecundo eorum ſtare decretis, ita vt ſi ambigeretur de Belli æquitate ſumendumne eſſet, ſi de ſumma quadam re eſſet diſceptatio inter authoritate aut iure pares quæ omnia cum ſequentibus ad eam ſolam

erant referenda authoritatem quæ reuera eſſet inſtar noſtri ſummi Pontificatus, aut Concilii, aut ſcholæ Theologicæ Pariſienſis quæ altercante Concilio & Pontifice de ſumma authoritate cenſuit, vbi locum tempus & homines illi dedit Pontifex Concilium reuera eſſe ſuper ſummum Pontificem. Eſt autem illa præſtantiſsima totius mundi authoritas nõ quæ dignitate nititur, ſed cuius ob ſingularem rerum peritiã ſumma ſemper fides in admiratione & ſummæ authoritatis loco eſt, Licet autem Dionyſ. Halicarnaſ.ſcribat ſuo ſeculo omnino fere euanuiſſe doctrinam Etruſcorum, (quòd contigit vbiuis gentium & religionum & maxime hodie videtur in noſtra quæ omnino à ſpiritu illo per quem creuit eſt deſtituta, & tanto in malis nocentior quanto olim ſpiritu fuit præſtantior) tamen ille idem teſtatur ſummæ & Diuinarum & humanarum ſapientiæ fuiſſe coniunctam olim apud eos religionem, quam conſenuiſſe poſt duorum annorum millia à quo fuerat inſtituta quid mirum? Noſtra non tamdiu durauit. Illa multo maiori tempore ideo ſtetit quòd ſummã authoritatem dignitatibus nunquàm macularet. Vltimi tantum ob ignorantiam ſcientiæ fefellere. Qui autem authoritate ſine ſcientia pollent, armis ſuam tutari ignorantiam ſolent.

Quod Ianiculum arx Etruriæ, erat perſugium ſummum rerum ſacrarum quæ Romæ erant.

LICET ſupra ex Plinii ſententia docuerim quomodo ad occiduā Tyberis partem erat vrbs Antipolis, ad orientalem Saturnia, vnde multo ante quàm Remus & Romulus eſſent, & religio & ciuitas Romana fuiſſe videtur, tamen quia maxime ad rem facit origines priſcas tantæ vrbis ſtabiliuiſſe, ex Virgilii ſententia aliud nomē vrbis Antipoleos ad quam erat Romanorum rerum perfugium, ſubiungere viſum eſt. Sic autem in octauo Aeneidos ait ex Carmentæ Sibyllæ ſententia. Hæc duo præterea diſiectis oppida muris, Relliquias veterumq. vides monimenta virorum. Hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit vrbem Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen. Iſta confirmatiſsimam Iani vniuerſi parentis veri & non fabuloſi reddūt hiſtoriam, & tanto magis quanto à gentis ambitioſiſsimæ, omniaque ad ſuos retrahentis opinione ſunt profecta. Confirmat hanc ſentētiam Ouidius in Faſtorum libro primo, & oſtendit quod licet vtrunque oppidum pridem ante Romulum fuerat, imo antè Aeneadas, tamen ætate prius Iâniculum. Sic enim ait Ianus. Hac ego

Saturnum (memini) Tellure recepi, Cœlitib. regnis à Ioue pulſus erat.& paulo poſt.Inde diu genti manſit Saturnia nomen, Et dicta eſt Latiũ terra latente Deo. Paulo poſt vero Ianus de ſeipſo.Ipſe ſolum colui cuius placidiſsima læuum Radit arenoſi Tybridis vnda latus: Ara mea eſt colli quem vulgus nomine noſtro Nuncupat hæc ætas ianiculumque vocat. Et vrbem itaque & Aram & Montem Ianiculum à Iano vocari videmus antequã ſuo dignitatis Aſiaticæ cœlo pulſus Saturnus cogeretur in Italiam aduentare, tunc quum iam res humanæ in Aſia Dominandi libidine erant concuſſæ. Vnde videtur hoc à Romanis fuiſſe factum, vt Aurei ſæculi tempus in Saturnum tantum referant, quum duce Iano pridem ante fuiſſet exactum, imò iam erat admodum affectum quum Saturnus fuit à Iano receptus. Quod autem Arx illa Ianiculi eſſet perfugium rerum ſacrarũ (quæ reuera quicquid ſit nugata antiquitas, erat ſanctæ Naomæ Veſtæue vxoris Noachi reliquiæ vt nunc vocant) maxime in templo Veſtæ commiſſarum apud Romanos, inde patet, quod ipſa vrbe à Gallis capta vna cum ſacris templis, Veſtales in ipſa hoſtium ora ad occiduam fluminis partem tranſmiſſo ponte ſublicio fugiendo, res ſacras à præda & incẽdio raptas in Ianiculum ferebant, quas miſeratus quidam exonerauit eaſque res

ſacras

ſacras plauſtro cū virginib. Cerete vt volūt, ad ſi nes Vmbriæ trāſuexit, donec reb. cōpoſitis ſunt Romā relatæ. Et reuera ſi noſtra liceat, & cur nō liceat? cū antiquis cōponere, videbimus & nūc & olim eandē genii angeliue Romani curā fuiſſe (ſunt. n. angeli volūtatū Chriſti diſpēſatores) in ſumma poteſtate mundi vltro & citro ad ripas Tyberis traducēda cōſeruandaq. Fuerunt .n. res Chriſtianorū in augmento cōtinuo quan diu ſumma mūdi authoritas ſedē ad Petri templū habuit veluti in ſuo Occidētis angulo. Quū autē reb. ſecūdis à Conſtantino inuitati tranſtulere ſedē ad Imperatoris regiā in Lateranēſi palatio vltra Tyberim poſitā, tūc res omnino collabi cœpit, nec prius potuit quies vlla in Italia atq. Romæ haberi, quàm Duce Carolo Magno reb. cōpoſitis Leonina ciuitas eſt ad Ianiculū in Vaticano inſtaurata. Quiſquis mundū regi prouidētia nō negabit, hæc nō eſſe ſine diuino nutu facta fatebitur. Quod. n. ſemel elegerat ille ſanctorū ſanctiſsimus Ianus Noachusue quū nulla diuinationis parte careret ſtabilia eſſent donec omnia reſtituantur neceſſe eſt. Omnia autem prius reſtitui non poterunt quàm cōpoſita ſub vna potentia temporali quæ toti orbi imperet, Roma, ſummus etiam generaliſq. totius orbis Pontifex in Syria ad Buſta Adami reponatur, & ab imperatore Romano ibidem conſeruetur. Ea enim de re Etruſci licet eſſent maiori

authoritate quàm Maximi Romanorum ponti fices,tamen ſibi eam authoritatē nunquam vendicare debuere, donec expulſo à ſua ſede Syriaca Melchiſedeco ſecundogenito ipſius Noachi, qui reprobatus eſt in Chriſto eius ordinis Antiſtite, tandem ipſa ſacra ſedes conſtitueretur cū manifeſta authoritate ad Ianiculum vrbem, & non ad Saturniam, donec rurſus reſtitutis omnibus in ea loca in quæ Chriſtus Homodeus venerat IN PROPRIA, alioqui vniuerſi dominus, ſummus eius Pontificatus reducatur. Hæc erat cauſa cur eſſet Etruria ſacrorum Romanorum perfugium, & cur vtraque vrbs,ſublicio & non ſolido ponte coniungeretur, à quo in ſua creatione faciendo nomen habebant Romani pontifices.

Quid ſibi voluerit olim pontis inter Rhomanos & Etruſcos refectio aut factio ſi dici poſſet,vnde pontificum vocabulum tractum eſt.

QVOD penes illum ſumma totius religionis authoritas eſſet apud Romanos qui Pontificis Maximi nomine diceretur, quodque illa vox pontifex à ponte faciendo deducta eſſet nemini Latinorum ignotum eſt. Cur autem pons fieret quiſnam ille pons eſſet me legiſſe certe non

memini. De induſtria vero antiquitas ea omnia quæ erant in maximis myſteriis & originibus religionis poſita ita abſcondere voluit, vt vix poſteritas coniicere illa potuerit, ne videlicet illa vileſcerēt ſi cōmunia ſemel fierent, & vt à vulgi ſenſu remota in maiori verſarētur æſtimatione. & admiratione. Vnde cōiectura aſſequi neceſſe eſt quod hiſtoria reticet, aut ſi alicubi eſt traditū nunc non ſuccurrit donec aut alii recentiori humanitatis memoria imbuti (iam enim fere decennio ab humanarū diſciplinarū lectione abſumus) hoc prodāt. Quòd autē ille pons ſublicius eſſet à quo faciendo dicti ſunt pontifices ideo mihi perſuadeo, quòd vſqueadeo in religione fuerit poſitum vt ligno compactum eſſet, vt quū Roma fuerit è regione illius vtrinque antiquiſſima tam ad Ianiculum videlicet quàm ad Auentinum montem tamen ad Flumentanam vſque portam ſecundum fluuium aucta, & lapideis pulcherrimiſque pontibus ornata ſemper ſublicium vt trabibus conficeretur dimiſit. Merebatur autem ante omnes marmoreus vel ob vnum Coclitis facinus fieri. Ridenda autē ſunt ſomnia quorundam qui dicunt eo quòd curam habent pontium reficiendorum nomen habuiſſe. Alii autem ſed Theologice magis quòd inſtar pontis per mundi pericula homines transuehant, quaſi belli duces conſules & imperatores mili-

tiæ nomine populi ſuſceptæ algoribus fracti o-nuſtique non eſſent veriores pontifices. Vnus inſtar omnium Dionyſ. Halic. lib. Rom. hiſt. ſecundo ſatis indicat ab vno ponte ligneo reficiēdo tantum vocatos fuiſſe, vnde quum vnus tantum pons illeque proximus & religione ſacer, eque ligno ſemper conſtans eſſet Romæ, deduxi meæ ſententiæ originem. Vt ut res habeat, nemo mihi negabit Saturnum Romanorū oriētalium parentem à Iano religionis authore & hominum Deorumque parente (ſanctos enim & deos in eodē loco pono) hoc beneficii accepiſſe vt profugo deliteſcentiq. ſint datæ ſedes. Quare quū teſte Cicerone, Macrobio, Seruio, Ouidio, Virgilio & quotquot vnquam de ipſo tractarunt, eſſet religionis primariæ veriorifq. author, nullum eſt dubium quin ſicut authoritatem ciuilem ſeu temporalem dedit Saturno, qui eidem ea lege etiam ipſam ſacram ſeu pontificiam tradiderit, vt quæ ſemper eſſet ſuæ origini Etruſcæ obnoxia. Hoc enim ex vſu & ordine rerum humanarum eſt. Inde factum eſt vt licet Romani ius ſui pontificis eligendi haberēt, non niſi Etruſca doctrina apud ipſos Etruſcos imbutum egregie, eligere poterant. Nullum autem dubium eſt, quum pontificis ſummi dignitas vbiuis gentium (hoc enim ex vſu naturæ eſt) ſemper fuerit tanto maior omnibuſque ciuilibus

excellentior, quanto maior eſt digniorque animus corpore, quin etiam in ſuæ electionis aut initiationis ritu ſummum quoddam Dei erga homines beneficium repræſentaret. Quum autem nullum vnquam maius aut memorabilius beneficium acceperint, quàm quum ratis arcæue ligneæ beneficio conſeruata eſt humana natura, Pontifex vero ille ſit præſtantiſsimus cui hoc diuina conceſsit prouidentia, vt ſuperſtites reliquias ligni beneficio conſeruaret, crediderim ſane hunc ſacri ritus fuiſſe rationem, vt quiſquis fieret pontifex hoc ſigno reficiendi ſuper aquas lignei pontis oſtenderet ſe ab eius authoritate pendere qui vniuerſum ſeruaſſet. Huius rei ſane etſi cultus rituſque omnino defuiſſet, certe memoria poſteritati commendatiſsima deeſſe non poterat. Præterea quum flumina ſint vbiuis inſtar limitum à natura poſita, Pontifices autem in primis vt qui prima erant authoritate ſatagere deberent, vt in maxima concordia vna verſarentur & Ianitæ Etruſciue & Saturnitæ Romaniue veluti vna domus, ad hoc tanquam primogeniti, ſe paratos eſſe ad pacem ex ſui populi parte oſtenderent viamque communem in ponte ſternerent, veluti in interregno pontificio pax deceſsiſſet, quam nouus ſe inſtaurare ponte refecto teſtaretur. Quod autem eſſent ſumma authoritate, & à quibus prima pacis

ratio peteretur: hoc vero licet omniũ gentium vſu probatiſsimum eſt, tamen etiam teſtatur Halicarnaſſei ſententia quum ait in ſecundo. Cogunt quidem vniuerſum ſacerdotum ordinem eorumque familias ne quid in rebus ſacris erroris committant. Priuatis aut ignorantibus quo cultu & Dii & Genii coli deberent, erant inſtitutores & profetæ. Et ſi quiſquam inueniretur eorum ſententiæ non paruiſſe ipſum puniebant. Ad omnia autem attendebant, nec poterant ab vllo accuſari vel puniri, nec populo nec ſenatui vllam reddebant rerum à ſe geſtarum rationem. Hæc Dionyſius: cuius ſententiæ veritas omnino in Chriſtianiſmi pontificatu ſummo videtur translata. De Diis tantum & Geniis colendis ratio diuerſa eſt, qua de re nobis inquiſitio ſubiũgenda videtur, & ante omnia de Geniorum originibus & natura. Hoc enim erat totius priſcæ religionis origo & finis vt certis ſtatisque rebus diebus & locis colerentur, & ante omnia ſummus ille crederetur habereturque & ritu æterno omniumque nomine, cultu diuino deoque æquali honoraretur cuius iuſſu & cura genus humanum à clade diluuii liberatum eſt.

Cæteri enim omnes vna cum ſuis
populis victi
ſunt.

De Geniorum natura & origine cultuque.

QVVM ſit mihi finis propoſitus ad hoc de Etruſca & Antiquiſsima primaque & humani generis, & Religionis origine tractare, vt cognitis ratione cœli geniis huius orbis inferioris cuſtodib. tandē ſummus inſtar omnium colatur, quumq. ſit æquum religionem erga Deũ ſtabiliri, ob ea miracula inſignia quæ in humani generis ſalutem ſunt diuinitus facta, ſumma autē memoria fiat à Chriſtianis de Chriſti paſsione reſurrectioneque, à Iudæis de Maris rubri tranſitu, mihi eſt etiam hoc propoſitũ, vt nomine liberationis vniuerſi mundi ab aquis diluuii, ſumma gratiarum actio ipſi repurgatori ſeruatorique mundi conſtituatur, quamdiu mundus durabit duratura eo quòd iam totis fere quatuor annorum milib. eſt debita ob ceſſationem eius vſura. Licet autem ſciam in ipſius Aſſyriæ & Armeniæ finibus primum poſt diluuium incœpiſſe creſcere genus humanum ex Noachi domo ſanguineq. ſimiliter mihi ſit notum primam ſedem ſummi pontificatus Semo ſecundogenito Noachi in terra Syriæ ſanctæ ubi Melchiſedec uocatus eſt, fuiſſe conſtitutam, tamen eo quòd pater mundi Noachus in Aſia

ſedem non fixit ſedes autem Melchiſedeci habet ſuas inſtitutiones originesque in ſacris vbi nec pater nec mater eius legitur, voco humani generis principium vbi author eius voluit palã primas poſuiſſe ſedes. Quum itaque primum eius inſtitutionis ſacræ præſcriptũ eſſet, de Geniis inuocandis cultuque captandis, iure mihi de eorum natura dicendum eſt, eo quòd prima ſacrorum Etruſcorum inſtitutio in hoc eſſet poſita, vt ait ille frondenti tempora ramo Implicat, & Geniumque loci primamque Deorum Tellurem Nymfasq. & ignota precatur Flumina &c. Quum principem in ſuo opere virum Aeneam deſcribat, non eſt dubium quin illi etiam vetuſtiſsimum optimumque & vſitatiſsimum colendi ritum tribuat. Iam à Filoſoforũ proceribus eſt conceſſum vniuerſi cauſſam omnino primam, eſſe omnino immotã & omnino immobilem Deum optimum Maximum cuius imperio æterno ſtat præſens mundi Theatrum, & naturæ templum. Si autem repentino eius imperio cogitur ſimpliciter mundus vt ſit, quum omnia ab æterno præuideat, neceſſe eſt, vt ab æterno & in inſtanti momentoue, omnia quæ ſemel præuidit & eſſe voluit quum ſemper eadem voluntate & nunquã mutabili aut noua illa eſſe velit, eſt inquam neceſſe, vt omnia vna nata ſint, & æterna ſint, Quod quidem quum

omnino

omnino falſum eſſe in hoc ſenſibili mũdo videa tur in quo omnia quæ naſcũtur nunquã reuera ſunt, ſed aſsiduis generatiõib. corruptionibuſq. alterãtur, falſus eſt omnino conatus Ariſtotelis & eorũ qui originẽ mundo nolunt tribuere, eo quod dicant Deum neceſſario exiſtentẽ quũ ſit actus purus & nullo modo mutabilis, etiam ne ceſſario ſemper habuiſſe mundum in quo eius actus exerceretur. Sicut enim ea quæ ſub tempore fiunt & antequam eſſent non fuerunt, eo quòd antea non fuerint nihil eius derogant potentiæ per quam fiunt, ſic nec Materia prima, nec elementa nec cœlum ipſum eſt neceſſarium ideo fuiſſe, quod ab æterno Deus ſit, & eſſe illa voluerit. Sicut itaque accõmodata ad res creandas eius potentia videmus totius naturæ aſsiduas mutationes fieri, & naſci eſſeque ea quæ non erant, ſic & prima rerum materialium principia vti materia primaquæ eſt inſtar omnium, non habuit ſuum principium niſi accommodata creatoris ad eius eſſentiam potentia. Et ſicut videmus eſſe longe magis rationi per quàm omnia ſunt examinãda, conſentaneum, vt prima potentia cauſaq. ſit libera & perſe potens, quàm vt ſit agere coacta, & non niſi cum alio poſsit ſua potentia frui, ſic eſt opinio imò veritas Platonis & eorum qui dant principium mũdo multo præſtantior opinione eius diſcipuli Ariſtote

lis per quem reuera orbis fere totus in impietatem abiit. Vult enim Plato Deum vti eſt, eſſe liberrimum qui nil agat coactus, & fœliciſsimum qui nullo ſubiecto egeat in hoc inferiori mundo in quod ſuum actum purum exerceat: Contra Ariſtoteles & eius alumni volunt vt coactus ſit ab æterno in materiam primam egiſſe, & non potuiſſe ſuum actum purum exercuiſſe, niſi adeſſet neceſſario ipſi acturo Materia prima & quæ ex ipſa naſcuntur. Sed reuera niſi impietate laboraſſet Ariſtoteles, fugeretque ne vnquam de ſubſtantiis ſeparatis ageret, idem plane cum præceptore dixiſſet. Sed à ſuo præceptore multa turbans, vt ait Cicero, diſceſsit. Ab æterno itaque Deus mundum æternum cõdidit, ſed in ea ſpecie in qua reuera eſt Aeternus Immortaliſque. Quum enim æterna illa Potẽtia Sapientia & Bonitas Beneuolentiaue à qua neceſſario ſunt omnia quæ ſunt, ſit infinita, ad hoc vt mundum ſenſibilem olim in eſſe deduceret ante omnia ſategit vt crearet ſibique vniret Mentem vnam generalem, quam alii Intellectum generalem dicunt, naturam tanta potentiæ ſapientiæ & bonitatis capacitate, vt cuius apex ſummus ipſi immobili diuinitati vniretur, & cuius opera mobili & ad indiuidua per varia tempora applicabili, tota formarum ratio in vniuerſo diſpenſaretur. Eſt enim facies illa ſpeciesue aut Idæa

generaliſue forma omnium facierum, ſpecierũ idearum aut formarum. Illa ſanctiori vocabulo Sapientia creata dicitur. Quum autem forma nulla ſit ſine ſua Materia aut fœminea parte cõprehenſibilis, illi eſt addita ſua pars inferior in qua omnia habituentur tanquam in intellectu poſsibili generali, quæcunque ſunt in materia indiuiduanda formandaue. Ab his duabus intelligentiis vna iunctis (nam iſta non tranſcendit extremam cœleſtium orbium materiam eſtque coniuncta per ſuam ſummam partem ſuperiori, ſicuti ſuperior eſt vnita Deo) totius naturæ moles eſt ſenſim & de nihilo in hanc formã ad conuexum vſque cœlorum longiſsimis interuallis deducta. Pars accidentibus ſpoliata eſt cœlo aſſignata. Quum autem ſingulæ tantæ mentis & tanti ſpiritus partes à centro cœperint mundi maſſam in ſublime attollere, tunc ſicuti à ſpiritu noſtra corpora inhabitante videmus, cœperunt quadam familiaritate diuerſas elementorum & cœli partes ſibi vendicare. Tertiæ autẽ diei creationis & diluuii viciſsitudo omnia in orbe terrarum mutauit, ita vt ſola integritas in cœlo remanſerit. Sicut autem à corporis paſsionibus videmus animam affici & quaſi tingi & lædi, & contra corpus ipſum ab impetu ſpiritus frangi debilitariue, ſic partes variæ illarum duarum naturarum in Molis huius mundanæ maſ-

ſam ſuarum naturarū odores reliquerunt. ſicut enim in homine paruoque mundo videmus, ſic in magno mundo eſt. Vna enim anima tantum in nobis agens totaq. in toto, & tota in qualibet parte reſidens licet vna vnica & ſimpliciſsima ſit, tamen ſuis partib. ita differenter agit vt qua agit in vita cordi miniſtranda non agat in cerebro viuificando aut contrà, ſic nec à qualibet parte poſſunt officia eius in quamlibet alteram tranſmutari: ſic in corpore mundi licet ſit vna Mens aut Intellectus agens tantum & vnus ſpiritus Intellectusue poſsibilis tantum, tamen ſuarū partium veſtigia vbiuis pro partium mundi diuerſitate reliquit, ſibique eas potiſsimum partes vendicauit quibus de potentia in actum educendis & hactenus conſeruandis præfuit. Materialis autem ſpiritus partes ſunt veluti ſopitæ inque terræ & aquæ natura reſperſæ dormientesque vnde priſcorum preces, nec vegetari ſolent niſi concurrente in vota Mente generali quatenus eſt nobis impacta & extrinſecus in nos aduenit. ſunt itaque illi duo fontes Geniorum bonorum vbiuis in natura ad noſtrum ſubſidium comparatorum, quæ tamen rariſsime niſi inuocentur cœlitus adſunt. Quum autem vniuerſitas naturæ, miniſtret primæ, & Deo vnitæ Intelligentiæ, inſignis pars earum intelligentiarum quæ diſpoſitioni materiali mundi præerãt conata eſt arri-

pere ſibi imperium, & ſibi in hoc mundo tenebricoſo ſedem poſuit, malorumque & inferiorum Dæmonum nomine vocata vbiuis gentiũ & religionum in confeſſo, & notiſsima eſt. Hãc olim ne noceret ſyncerioris perſuaſionis antiſtites quibuſdam ſacris auerruncabant. Qui in hoc ſuperborum genere ſunt maxime impacti materiæ Incubi & Succubi vocantur. Incubi à mentibus: Succubi à ſpiritib. vti fœminæ deflexere, cuius vtriuſque generis noſtra etiam ætate inter Striges & Maleficos ſunt notiſsima cõmercia congreſſus, Manifeſtiſsimum autem ſignum ſpirituum olim per totam terræ maſſam ſparſorum videmus, quia in mediis denſiſsimis maximiſque ſaxorum duriſsimorum molibus, videmus non tantum animalium, arborum, piſciumq. & rerum omnium naturalium figuras in materia impreſſas, ſed etiam artificialium mutas figuras, quæ illic non potuere aliter inſculpi, quam ab intelligentia omnia cognoſcente, & ſaxa condenſante. Inde quum vota erga bonos ſunt ſumma fide directa, ſtatim ſummæ mentis miniſtri membraque adfuere inuocantibus, vti ſacris precibus elicita. Contrà quum perditi homines religione ad ſolam hypocriſim abutẽtes ſeſe ſponte conformes fecere perditis & per ſuperbiam deprauatis Dæmonibus inque generis humani ruinam armatis, illi in locum bonorum

cœpere dare Reſponſa oracula ſomnia verba donec ex veriſsimo cultu in falſiſsimum traduxerint, adeo vt palam in India horrenda vt pingi ſolet poteſtque figura, Dæmon hodie adhuc colatur. Credidit autem antiquitas originum ignara ex Terræ vaporibus hos ſpiritus naſci, & quoſdā Deos Dæmonesue naſci & interire, eo quòd votis humanis videbantur vno tempore poſſe elici, & alio minimè. Sed non animaduerterunt, quòd ſicut impii homines relictis bonis ſæculi aurei ducibus vbiuis gentium tunc euocari & adeſſe ſolitis, in ſummam malorum impoſtorumque familiaritatem deuenere, ſic vbi viſum eſt intelligentiarum omnium parenti, omnino ſunt exibilati expulſique mali ſpiritus, & Dii ſanctiue homines Mente reformati veraque Chriſti membra in eorum loca ſucceſſere, quorum miracula ideo iampridem inter nos ceſſarunt, quòd nulli aut perpauci ſint qui illis aut omnium capiti Chriſto conformari ſe ſtudeant. Ab illis & qui ſupra cœlū & qui in cœlo & qui inter elemēta, & qui ad centrum terræ verſus aquilones adacti ſunt, aſsidue aut ſpectra verorum elementis veſtita aut temporaria fantaſmata ſuſcitantur, ad tredecim genera ex Mētibus aut totidem ex ſpiritibus, aut ex Pſeudonois falſiſue Mentibus ex pſeudopneumatis falſiſue ſpiritibus totidem. Sunt enim decem ge-

nera mouentiũ vt in finẽ, qui mentes ſunt, ſunt totidem genera mouentium vt in locũ qui ſpiritus ſunt. Totidem illis in vtroque genere aduerſantur. Quandoque autem aut vno ſimplicique elemẽto induuntur & fiunt ſpectra quatuor generũ. Inde ex binis elemẽtis fiunt ſena: ex ternis duo & ex quatuorũ vn̲ ſolũ, quæ ſunt tredecim, ex quorum genere erant illi qui tantum oblectabantur temperamento humano, vt quum illos eiiceret illorum omnium imperator Chriſtus ab eo rogando impetrauerint vt in temperamẽtum porcorum humano proximũ non ſine magno mitterentur myſterio. fatentur vero medici ſuillam eſſe temperamẽto humano proximã. Deinde inter has peſtes bonis oppoſitas ſunt qui ſe opponant duodecim ſignorũ aut ſeptem planetarum aut ſeptuaginta duorum decamoriorum angulorumue mundi & in ſumma omnium prouinciarum vrbium regnorumque & imperiorũ, imò etiam ipſorum hominum cuſtodibus. Sunt tamen omnino ex vno decem motorum ordine deturbati. Hac de re antiqui inuocabãt virtutes Terræ & Aquæ dominatrices, vt nocturnis obſtarent. nocturnos autem etiam ne nocerent placabant. Illis enim Hircus in deſertum ad Azazel deſtinatus populi peccatis onuſtus immundusque & ipſum ſummum pontificem tactu inficiens, viuusque mittebatur

donec vngeretur ſanctus ſanctorum, quique imperio mero illos confringeret Chriſtus. Genii autem ſunt virtutes inferius locis incumbentes precibus votisque excitabiles cœlitusq. ibi addictæ quarum maſculæ ſuperioresq. partes ſunt angeli, ita vt illi ſint purus ſub deo actus naturæ arbiter, hi autẽ ſint inſtar potentiæ, & intellectus poſsibilis: ſicut enim videmus nõ excitari actualem formam niſi prius diſpoſita materia de eius potentia educatur, ſic in votis humanis eſt: Niſi enim materialem ſuſcitaueris, inferioribusque votis ſatisfacere in loco curaueris, ſuperior non eſt adfuturus, niſi abſolute in nomine Mentium & ſpirituum omnium principis per vitæ diuinæ ſimilem cum intelligentiis habitum, vt fecere poſſuntque facere veri Chriſti imitatores, quæ eſt via ad cœleſtia omnia euocanda certiſsima, quaque duce Noachus non tantum cœleſtia ſibi numina conciliauit, ſed illa etiam quæ rationis ſunt expertia in ſuum coëgit imperium. Sed vt ad rationes redeam antiquitatis, verba Plinii pro fine huius capitis ponam. Flaccus Verrius ponit authores quibus credat, quos ait aſſerere, Sacerdotes Romanos in expiatione vrbiũ quæ oppugnarentur ſolitos eſſe Genios illos deosue illius ciuitatis euocare pollicerique illis & loca magis auguſta & cultum ampliorem apud Romanos. Durat etiamnum hoc ſacrificium in diſciplinã

ſciplina pontificum. Et ea de re occultum erat nomen illius genii in cuius tutela Roma erat, ne quiſquam hoſtium poſſet illum ſacrificiis ad ſe allicere. Ex quibus Plinii verbis videtur ſummam primamque originem Romani & multo maxime Etruſci cultus ingeniorum nomine origine euocatione & cultu eſſe poſitam, ita vt ob genii cuſtodiam & Genio & vrbi commune nomen imponeretur. Nam vtrumque ſcriptum reperitur & occultum fuiſſe Genii, & vrbis nomen, ne euocatus Genius vrbem relinqueret deſtruendam.

Quòd Etruſci tanta erant Geniorum angelorumue cognitione vt ſcirent qui cultus & quæ ſacra quos decerent.

BREVISSIMA eſt ſententia Ciceronis quam ſupra vna cum aliis citauimus de Etruſcis, ſed ſenſu longiſsima. Ait enim Etruriæ principes diſciplinam ſacrorum docento. Quibus diuis creuerint procuranto. Vltima iſthæc periodus diſcutienda mihi eſt. Totus orbis poſt diluuiũ omnino inhabitatus ſenſim fuit ex vna domo ſenſim auctis familiis miſsisq. coloniis in ſuam habitationem reducendus, ita vt ſicut herbæ, arbores, fruges, animantia ſenſim fuere in ſua in-

crementa reducenda,ſic & conſortia hominum & vrbes prouinciæ imperia regna fuere à ſuis principiis in ſua augmenta creſcendo traducenda. Quum autem ſingulis locis & conuentibus ſua præſint numina cœlique virtutes adhoc vt rite inſtitutis creſcentibus & confirmatis populis Genii ſeruarentur propitii, opus erat vt duplici ſciētia & ſingulari bonitate ſanctitateue primi valerent Razi hinui. Ad hoc enim vt nomē naturaque Genii vbiuis innoteſceret, opus erat ſumma Syderum virtutumq. cœleſtium cognitione & ſcientia valerent, & vbi influxum cœli in loca ipſa decumbere noſſent, Genium ipſius & non alterius partis cœli dominum cognoſcere dato ex cœlo nomine poſſent, perque vitæ conformitatem euocatum reſpondentemque compellarent. Quum autem vetuſta Chaldæorum doctrina ſint ita diſpoſitæ omnes creaturæ ipſo homine inferiores vt ſint per ſuas claſſes cœli virtutibus addictæ,opus erat Etruſcos ſumma Magiæ veræ ſanctæque ſapientia pollere, vt illo rituoſo infantiliq. aut iuuenili ſæculo aptiſſime quid quibuſque diuis creuiſſet procurarēt, non & loca resue Geniis & Genios locis, ſed vt ſibi gratas & addictas res curarent in cultu adeſſe offerrique, quam ad rem & cœleſtium & elementariarum doctrinarum rerumque cognitione opus erat. Ideo merito ſummi ſapientiæ

Antiſtites crediti ſunt. Sic autem per eorum diſciplinas vſu ſapientum olim tam probatas, quàm vbi conſenuiſſent & ad imperitorum impoſtorumque manus peruenere, fuere odioſæ neglectæque tanquam quæ nil vnquam veritatis habuiſſent, factum illud olim fuit, quod facere nos vnus Chriſtus per ſua ſacra docuit, Filoſofus autem per demonſtrabiles diſciplinas. Didicimus enim ſumma authoritate & ratione multas eſſe Intelligentias ſeparatas, vnde ſequitur vt inter multa eiuſdẽ generis ſit aliquod primum, quod ſit inſtar cæterorum, cuiuſque ſolius imperiis cætera omnia & ſint & moueantur & conſeruentur, ad cuius cognitionem Etruſci quum deligerent quæ quibus diuis creuiſſent, ſi diſcuſsiſſent omnia, venire opus erat, vt reuera venerant. Ideo Iouis nomine illum appellabant ſpiritum qui in ſummo gradu comprehendi poteſt. Nec eſt putãdum quum Iouem Optimum Maximum colerent, vt ſacra perditiſsimis hominibus Nimrodo Aſiatico Tyranno aliisue eius Tyrannidis & ambitioſæ ſuperbiæ ſucceſſorib. qui Saturnũ priſcum à ſua ſede depulerant exulareque Aſia coëgerant, aut ipſi Ioui pæderaſtæ Cretenſi, ſacra facerent, quum illi in nomen ſacroſanctum primæ mentis inuolaſſent, non tantum gloriæ inferioris mundi auidi raptores, ſed cœleſtis & ſummæ in ſummo nomine occupa-

tores. Illud enim ſacroſanctum & Tetragrammatum nomen quod priſci Hebræi in ſummis habuere ſecretis, quoque ex æquo & Deum immotum immobilemque,& ſapientiam creatam increatæ conſubſtantialiter vnitam ſignificabāt profetæ , perditiſsimus Babyloniæ fundator Nimrodus vna cum ſacris ritualibusue libris furatus fuerat, ſibique tanquam qui ſummum ſapientiæ attigiſſet aut in quem ſumma mens cœlitus extrinſecusue aduenißet attribuens nomine Iouis dici volebat, vt & Græciæ impoſtores qui ζεὺς pro Iouis dixere.Hanc impietatem nouerat & pater Ianus & Etruſci doctores, quare primæ Intelligentiæ Mentiue mobili ſub nomine Iouis ſacra faciebant vbiuis gentium . Licet enim ex vi Cœli & Aſtronomiæ cognoſcerent Genios , tamen quia raras Prouincias in Terrarum orbe priſca deſignarat Antiquitas cui parti cœli ſubeſſent , ideo ille Intellectus qui inſtar omnium eſſet Iouis nomine vbiuis gentium colebatur tanquam vniuerſi dominus cuiuſque cæteri membra,& partes eſſent . Verum quidem certe eſt licet primus ille Genius, Angelus, Intellectus, Mens aut ſpiritus curam vniuerſi habeat, & vbiuis terrarum dominetur , tamen ille ipſe Iehouas diligit portas Zionis arcis Ieroſolymitanæ pluſquam omnia duodecim Tabernacula duodecim filiorum Iacob & gentis Iudaicæ ele

ctionem, eo quòd ab æterno erat ita conſtitutũ, etiam ſi homo nunquam ſeipſum deſtruxiſſet vt ad illas Portas Zion in propria veniret, nomine imperfectionis humanæ ſummo Deo ſatisfacturus, cuius ea de re Iudæi adhuc expectant ibidem futurum aduentum ante 1550. annos elapſum.

De Geniorum, ſpectrorum, Heroum & Mentium natura & quomodo per cæleſtium rerum cognitionem etiam prima Mens Geniusue potuerit cognoſci.

VT impiiſsime ita veriſsime duas Plinius protulit in eodem loco ſententias conſyderatu digniſsimas. Summa enim impietate Cap.2.lib.28.ſcriptum reliquit diuinam clementiam non potuiſſe hominibus dediſſe maius donum quàm vt Nulla diuina miracula credãtur, quod quidem axioma ſi ad Aruſpiciorũ & extiſpiciorum dubiorumque reſponſorum quæ ex religione corrupta referuntur rationes velles æſtimare & nõ vltra, bene quidem haberet, Quum autem de illis omnibus dicat miraculis, quæ olim contigere Annalibusque ſunt mandata vt omnino tollat curam diuinæ prouidentiæ à mundo impietatis pleniſsima eſt opinio. Veriſsima autem

illa eſt qua ſupra hanc dixit Nil attinere res diuinas illis qui animum non adhibuerint. Animi itaque adhibitio credulitas curaq.facit, vt vnus innumera videre & pati poſsit diuinitus, quæ alius quidem acutiore forſan ſenſu non videat. Hinc vidimus hactenus profetas eo quòd aſsidue circa diuinæ naturæ conſyderationem tanquam circa ſummum ſcire,ſint occupati, quoq. modo curam rerum humanarum habeat aſsidue cogitent fiunt eiuſdem naturæ particeps & diuinatione præditi. Per impietatem quidem ſententiæ Plinianæ affinem factum eſt,eo quòd nullus amplius credat Deum humanas res curare, vt nil plane rerum ſupernaturalium credamus aut ſi maxime ſint aut fiant fateri animumque illis adhibere velimus,quare ab ipſa ſententia tanquam à ſumma peſte mundi fugiendum eſt. Deus aut Natura communiter non agunt niſi in Materia diſpoſita.Non tantum itaque viro bono eſt fugiendum ab hac impia opinione, ſed contendendum illi eſt,vt maxime amando quærendoque quod nouit in cauſis præſtantiſsimum, adhibeat rebus omnibus & maxime miraculoſis & extra naturæ conſuetudinem factis animum, vt omnia Deo authore fieri certiſsime credat, quumque Deus nullo modo particulari aut nouo motu moueatur, & res per ſe non poſsint, maxime vt ſint,aut poſtquam ſunt,

ut non ſint, & ſeipſas deſtruant, moueri neceſſarium eſt aſsidue illam mentem primam aſsidue mobilem deoq. vnitam qua duce & miſericordia, & iuſtitia Dei aſsidue diſpenſatur reuereri colereque. Vt hoc in vniuerſo orbe fieret ſunt inditi vbiuis locorum Genii ſic dicti, quòd Generationi in illis locis fieri ſolitæ præſint, conſeruentque in ſuis naturis ſingulas generationes cum animantium plantarumque aptis vni loco gentique ſpeciebus. Ideo natus in Græcia Grecitatem, in Italia Italitatem, in Gallia Gallitatẽ natura redolet. Sic de vino & fructibus. Spectra autem dicuntur quod ſeſe Genius Angelus aut Dæmon malus, corpore ad tempus aptato, ob aliquod ſignum quod diuina prouidentia inuiſibilis vult ibi cognoſci interpretarique, manifeſtat. Sunt aut genera talium duo & quinquaginta ex elementis ſolum veſtita. Bonorum & malorum ſpirituũ ſunt quadraginta genera ex sfærarum ratione nata. Quum lumine veſtiuntur, varii ſunt gradus alii, vti & ſtellarum lumen. Qui præſunt ſignis duodecim ſunt 240. qui obſtant totidem. Qui præſunt 72. angulis Decamoriis 1440. qui obſtant totidem ex numero decem orbium deducti, & principes omnes. fuit autem antiquorum reſolutiſsima ſententia in vna illa mente quæ extrinſecus in omnes homines diuinitus ratione formandos adueniat,

& demum in ſuum reſorbeatur principium naſci formam humani generis, ita vt vocarint Genorum Angeliorumue Genus Heroicum diuinumque & Deos Heroëſque poſtquam in corporibus feliciter & ſecundum virtutem, ad ſummæ mentis honorem vixiſſent, quos ſanctos modeſtiore quidem ſed eodem plane ſignificante vocabulo noſtri vocant. Eo enim quiſque ſanctior aut diuinior habeatur oportet, quo magis conformari omnium Intelligentiarum principi Chriſto ſategerit. Quum autem Etruſci tanta rerum Cœleſtium cognitione pollerent, vt poſſent quoties libitum eſſet elicere IOVAM genios, fulmina, vt certiſsimis annalium monumẽtis traditum eſt, nulla ſunt parte inferiores ipſis Magis orientalibus putandi, quum à principe omnium doctrinarum eſſent formati. In ſummæ autem veritatis monimentis traditũ eſt, tãta polluiſſe Aſtrorum ſcientia Magos, vt, quum ſacrorum cura apud ipſos Iudæos & eorum magiſtratus periiſſet ob incuriam, illis ad res fluxas omnino attentis, Magi ipſi per ſyderum ſcientiam excitati venerint ad Iudæorum regnum ſub primo cœli aſpectu poſitum Regem illorũ adorandum requiſituri. Licet autem ipſi ſcirent aliquando ſummam mentem quæ eſt mẽs mentium incarnandam, & futuram non ſolum Angelorum Geniorumque ſed hominum principem

cipem & Deum à toto terrarum orbe adorandum, tamen quia tempus eius aduentus ſcire non poterant, ipſa diuina prouidentia voluit vt eius regionis Genius ſtellæ ſpectro veſtitus illos à finibus Orientis in Iudæam vſq. conduceret, & ibidem poſtquam adueniſſent vſquequo ille naſceretur deliteſceret. Quum autem ſtetit ſpectrum rurſus excitatum, ſuper locum vbi nata erat Mens mundi diſparuit veluti ſummo functum officio. Quum autem eiuſmodi apparent quacunque ſint forma nil refert, ſpectra omnia ſunt ita arbitrio prædita vt non niſi quibus voluerint ſe oſtendant. Sic de triplici ſole aut parrhelio vnis & non alteris apparet. Quicquid enim nugentur filoſofi Geniorum ſpectra ſunt. Quod vidit Paulus ſocii non viderunt ſed vocem in qua fructus erat audierunt. Soli Eliſeo Elias primæ menti coniunctiſsimus licet verum corpus eſſet quum raptus eſt apparebat. Nonne & Bruto occiſuro ſuus Genius ater ſoli viſus eſt? Sed de ſpectris alibi. De conſeruis enim noſtris qui Teſtimonium ſummæ veritatis habent nobiſcum, noſque conducunt in eorum & noſtri capitis cognitionem nobis eſt agēdum. Ad hoc enim omnes nati ſumus, & in ſpiritu animaque præſtolamur, donec nunquam ſeparandi illis vniamur, membraque noſtri corporis, capitis, integri, & totius, reficiamur nunquam ſeparan-

di. In eo.n.longe quàm in ratione & cœlo clarius cognoſcemus omnia per ſuamcauſam. Sed quis ſit illi maximus honos habēdus vidēdum.

Quæ hoſtia ſummæ Intelligentiæ mundi creuerit, quiſue cultus ſummus & qua de cauſa maxime debeatur & Deo & Hominideo mundi arbitro.

ETSI Beroſi fragmenta nullam habebũt apud ceruicoſos aut forſan etiã apud nonnullos veri amatores fidẽ, tamen quum apud authores & antiquiſsimos ſcriptores inueniuntur eadem quæ & in eo ſcripta ſunt, illius fides nullo iure eleuari poterit in illis quæ conformiter aliis ſcripta reliquit. Hoc adfero, quod mihi quidem certe dolet plurimum vt eo ſolo nomine male audiat quòd ſacris conformia poſteritati tradidit, quoque nomine plurimum laudari, & omnib. præferri authoribus deberet eo ſperni & rideri ab hominibus male erga res diuinas affectis ſolet. Principium humani generis inſtaurati diluuiũ eſt, nec quiſquam aut filoſofus aut hiſtoriografus mihi vllas rerum geſtarum memorias (etiãſi centies millies centena annorum millia aut vniuerſum aut quoſdam populos vixiſſe fingat, mẽtiatur, aſſerat) ſupra diluuii tẽpora referre poterit. Authore autẽ viro ſancto nomine Noacho & Iano Syriæ habitatore fuiſſe ſeruatum genus

humanũ à clade diluuii teſtatur Beroſus iiſdem verbis atq; in Ioſefo citatur. In eandem ſententiam etiam Hieronymus Aegyptius, & Mnaſſeas Phœnix, & Damaſcenus citati ab eodem authore adducuntnr. At vero quum illi deſiderentur, Beroſus ſit ſuſpecta fide, Ioſefus authoritate ſacrorum nitatur, ſitque Iudaicæ perſuaſionis homo, iis qui à ſacra abhorrent hiſtoria non faciet fidem. Sed vnus in medium prodibit cuius fidem nullo modo poterũt eleuare. Scripſit Solinus homo Rhomanus (ideo nobis fidelius citandus quòd plus in Authoritate vetuſta quàm in ratione poſuit) vbi de diluuiis agit, fuiſſe à primo nouimeſtrique diluuio qui ſub Ogyge Phœnice vſque ad illud quod Deucalionis tempore fuit, annos ſeptingentos, ex cuius verbis multa colligere licet. Quod ſuprema hominum memoria fuit diluuium nouem menſium & incircunſcriptum vniuerſaleque. Quod ab homine Syro nomine Ogyge ſuperſtes factum eſt genus humanum. Quod ſeptingentis annis fuit ante illud mundi principium quod Græci humano generi ſub deucalione & Pyrrha tribuunt. vt autẽ ſatisfaciã magis ipſiſsima Solini verba & non ſolum appenſa ponam. Meminiſſe hoc loco par eſt, inquit, à primo diluuio notato ſub Ogyge, quando diem inumbrauit continua nox menſibus nouem & amplius

vſque ad Deucalionem, ſeptingentis annis medium æuum dari. hæc ille. Metaſthenes autem Ogygem illum eſſe Phœnicem ſcripſit. Ea de re omnium rerum ſed præcipue quæ ad literas & nauigationem attinent, fuiſſe inuentores Fœnices ſcribunt Romani, primi eorum hac in re alumni. Iſta confirmationis præcedentium gratia adiecta volui antequam ad illum finem in quem tendo perueniam. Quum enim hodie in toto Initiarum orbe Chriſtianis videlicet Iudæisque & Iſmaëlitis ſit diluuii factum, omnino perſuaſiſsimum, opus mihi viſum eſt, vt illis qui authoritate humanarum literarum ſine vlla perſuaſione in verum ducuntur, etiam ſatisfiat, iſta in rei, quæ in toto orbe terrarum mirabiliſſima eſt, confirmatione adiicere. Nullum enim dubium eſſe poteſt, quin Solinus homo Rhomanus ex priſcis Etruriæ annalibus iſta deſumpſerit. Quis enim dubitare queat quin illis cõmentariis ſeptem librorum qui iuxta ſepulchrũ Numæ iunioris in arca lapidea ſunt reperti, de Religionis iure, conſeruatique, fideliter eſſent conſcriptæ res antiquitatis. Præterea quum Cecina à Plinio citetur ſcripſiſſe de Etruſca diſciplina, fieri non poteſt quin etiam de originibus ea omnia quæ vera erant tradiderit. habuerit vndelibet nil refert. verum enim, vero conſonat. potuit ex omnium gentium literis potius quàm ex

Hebræis habuiſſe, Illæ enim vix ante noſtram memoriam fuere vnquam aliis gentibus quàm Iudæis Chriſtianisue paucis in Syria communes. Nullum itaque à Deo Optimo Max. vnquam beneficium, per Mentis vniuerſalis miniſterium, poſt mundi creationem maius accepimus, quàm quum duce Iano & Deorum & hominum parente à clade aquarũ liberati ſumus. Quum autem non tantum ſimpliciter generaliterque ſit referenda ſummo benefactori gratia, ſed maxime illius beneficii nomine quod maximum accepimus quoque aſsidue fruimur, neceſſe eſt, ne Deus ſua fraudetur intentione vt à toto orbe terrarum in diluuii memoriam ſacra dies conſtituatur, & Deo, & Chriſto & Noacho eiuſque ſanctiſsimæ coniugi, inque tantæ liberationem talia Deo ſacrificia offerantur, qualia & poſsint ab omnibus offerri & à primo pontifice mundi leguntur oblata. Quum autem hoc liberationi à diluuio debeamus quod viuimus, vitamque in toto orbe terrarum vſu panis & vini trahamus delibare neceſſe eſt in æternum ipſi Deo ex ipſo pane & vino aut ex iis quæ inſtar iſtorum pro vſu vitæ habentur, ſecundum Melchiſedeci factum pro Abrahamo & Chriſti inſtitutionem in ſacris myſteriis corporis. Ea de re Chriſtus in ſacro Latinorum ritu voluit ſacra myſteria vocari, non tantum Noui & in Chri-

ſtianiſmo vſitati, ſed Aeterni & iam cum ipſo Noacho in gratiam vniuerſi conſtituti Teſtamenti, vt poſtquam Chriſtianiſmo arctiori limite contento pro nouo ſolum ſeruierit Teſtamẽto, etiam ſeruiat olim toti orbi pro Aeterno. Hoc enim nomine eſt factum vt Chriſtus rex regum & Pontificum pontifex, Deus Deorum, Mentiumque mẽs & Angelorum princeps voluerit dici ſecundum ordinem Melchiſedec qui alioqui eſt omnibus modis Chriſto inferior. Quod enim eſſet mens, de mente Chriſti & põtifex de potentia Chriſti, hoc erat Chriſto inferior, ſed quia mens illa erat Menti carnem in Chriſto concomitaturæ æqualis, dempta Diuinitatis vnione, quæ in ſolo Chriſto ſolo eſt, & duce eadem mente primus legitur libaſſe Deo panem & uinum tanquam vitæ humanæ baſes in quibus Chriſtus conſummationem diuini poſuit myſterii, ideo ſecundum ordinem Melchiſedec dictus eſt. Latinis autem ſolis in conſecratione myſteriorum hoc verbum AETERNI teſtamenti eſt additum, quia princeps eius Inſtitutionis quæ iam à diluuio Aeterna eſſe debebat vbiuis gentium, Ianus Noachusue eſt Latini orbis vna cum ſua primogenitura, Baſis, qui vitam à diluuio pietate eripuit.

Quo menſe quoque die, re ad noſtros menſes æſtimata incœperet & finem accœperit diluuium.

ANNVM vnum ſolidum & decem dies fuiſſe orbem terrarum à contactu humani generis immune quum diluuii clades in orbem vniuerſum irreplit, hoc vero ſacrorum monumentis eſt traditum. Secundi enim menſis die decima ſeptima incœpit pluuia & Ianus cum tota Domo intrauit in arcam in ſalutem generis humani comparatam. Reuoluto autem per ſuos duodecim menſes anno eodem menſe ſecundo, ad vigeſimam ſeptimamque diem exaruit terra & iuſſus Noachus cum tota Domo exiuit de arca. Licet autem Carina fœlicis nauigii conſiſtentibus aquis menſe ſeptimo hæſerit vertici Montis Pariedri in Armenia, menſe autem decimo cacumina cæterorum montium apparere cœperint, tamen aquæ omnino à planicie ante reuolutum annum non ſunt remotæ. Quum autem cæteri montes inter nonum & decimum menſem cœperint emergere externarum literarum memoriis proditum eſt nouem menſibus & amplius caliginē tantam fuiſſe vt dies inſtar noctis eſſet, antique temporis diluuium eſt iudicatū. Nunc diligenter eſt attendendum quiſnam eſſet men-

ſis ille, vt poſsit nobis conſtare quando tanti beneficii memoria ſit recolenda. Nunc non agam hic more quorundam doctiſsimorum qui rationibus variis colligunt qui nam gentium melius fecerint, aut qui à verno æquinoctio, aut qui ab autumnali inceperint annum. Quod enim ratum fixumque eſt, in dubium rurſus vocare dementia non ſapientia eſt. Conſenſu omniũ gentium & ante omnes Chaldæorum, Magorum, Indorum, & omnium doctrinæ cœleſtis interpretum ſtat ibi eſſe anni ſolaris principium, vbi primum cœli ſignum eſt poſitum. Hoc etiam quidquid ſit à multis nugatum à Saturnitis Romanisue erat ante Numam vſitatum, nec vnquã fuit annus decem menſium. Sed vt ſacra in nomine Iani ſacratiora faceret, detractis à cauda anni duobus menſibus illa addidit præpoſuitq. capiti, & pro vndecembrio duodecembrioque (ſex enim ab imbre nomen habebant) Ianuariũ Februariumque nuncupauit, vt primus Deorũ vrbisque Repurgatio in primis feſtis ponerentur. Reſtat manifeſtiſsimum rei ſignum in Biſſexto & breuitate Februarii, qui vltimus erat. Præterea nulla Aſtronomiæ quæ tamen apud Etruſcos Romanosque ſemper ſumma fuit, ratio patitur, vt annus poſsit decem menſibus cõſiſtere. Id quod mutauit & aliunde ſumpſit viſus eſt aduenιſſe. Sed ſit hæc lis adhuc ſub Iudi

ce ſi videtur, conſtat etiam Romanos in hoc orbi cæterarum gentium conuenire quod anni ſolaris principium ponant in Arietis ſigno & menſe. Quum autem Hebræi & eorum nothi ſpuriiue Iſmaëlitæ vtantur in ſacris menſe annoque lunari iam à Moſis temporibus inſtituto, & ad nos vſque in Paſchatis feſtorum mobilium ratione tranſuecto, certiſsimum eſt quem Moſes eſt diuinitus iuſſus mutare annum, eſſe Lunarem. Lex enim à ſapientiſsimo legislatore nunquam ponitur de iis quæ iam in lege ſunt vbiuis poſita. Quum vt ſuum paſcha & curſum rituũ Hebraicorũ inſtitueret Moſes iuſſus ſit vt Martii Arietisue menſem primum faceret in menſibus anni, hoc ante non fuiſſe in vſu fateatur neceſſe eſt, quiſquis Deum nolit ſuperfluitatis imprudentiæque inculpare. Cœpit itaque diuino iuſſu Moſes traducere anni Lunaris caput à condito orbe in Autumni principio vſitatum, in verni æquinoctii ſignum, ita vt proximæ Aequinoctio Lunæ nouæ Quartadecima dies ſeu plenilunium quacunque die euenerit ſit paſchatis apud Iudæos feſtũ. Chriſtiani autẽ (ob quam differentiam olim Aſia à nobis eſt ſeparata) decreto Romano fecere vt non quolibet die, ſed prima quaque poſt pleniluniumvernum dominica ſtatueretur memoria Hominisdei à mortuis ſuſcitati, Iudæi autem ob relictum ſab.

bathi & huius diei paſchatis feſtum à nobis maxime ſunt ſeparati. Qui itaque ſeptimus menſis anni lunaris ante Moſem iam à condito orbe fuit ob ſeptenarii numeri myſterium factus eſt primus. Nam vt dixi de iis quæ iam ſunt & fiũt lex nunquam poſita foret à diuina ſapientia vt fierent. Nam ne ruſticus quidẽ hoc faceret nedum princeps ſapiens aut Deus. Quod autem ita habeat ex rerum præſentium vſu videri poteſt. Quum enim antequam lex diuinitus Decalogo aucta reciperetur, in diluuii memoriam creationis & diluuii obſeruaretur menſis autumnalis Aequinoctii pro anni capite, priſca patriarcharum religione imbuti antequam ad eos liberandos veniret Moſes Iſraëlitæ fixum ſeruabant in Autumno principium Lunaris anni. Quare priſci interpretes & ſancto timore viri legis obſeruatores, videntes eſſe iuſſum vt anni principium eſſet ad paſcha menſe Martio, & non eſſe prohibitum vt eſſet obſeruaretur q. ad menſis ſeptembris plenilunium more patriarchis vſitato, cenſuerunt in vtroque menſe ſeruari caput, quod nunc in ſuo vſu ſeruant vbiuis Iudæi. Licet enim palam non aſſerant eſſe caput vſualis anni in Martio aut verni Aequinoctii Luna vt iuſſus erat Moſes, tamẽ ipſo Paſchatis feſto teſtantur ibi fuiſſe conſtitutum, vbi & ab illis & à nobis obſeruatur tacite. Iam itaque

à creatione mundi ille annus de quo in Faſtis ſa crorum agitur fuit Lunaris, cuius caput in Luna Aequinoctio autumnali proxima conſtitutũ eſt ea de re ab Adamo, (in quo fuit primus intellectus numerator qui temporum obſeruationi dedit principium) eo quòd ipſo ad Veſperam diei ſextæ creato Luna biduo ante in Oppoſitione creata Sole in Ariete, & Luna in Libra, fuit ſecundæ poſt Solem admirationi. Vbi itaq. longiſsimo illo vitæ curſu dies in horas, Hebdomadas in dies, menſes in hebdomadas & dies, annum in menſes, cœlum in ſigna, ſigna in gradus, gradus in decamoria repoſuiſſet, vidiſſetque aſsiduo annorum recurſu ponendũ eſſe in duodecim menſuris mẽſibusue anni orbem, ſtatuit conſtituere caput anni ſolaris in arietis principio, quamuis iam eſſet in tertio eius gradu die ſexta. Anni autem Lunaris voluit eſſe principium in libræ proximo nouilunio, licet illam tertio à plenilunio die tantum in fine ſigni vidiſſet. Hæc autem ex ſacra auditorum Moſis interpretatione ſunt petita. Quum enim ad hoc Deus mundum condiderit propter hominem vt ipſe homo vniuerſi imperator conſtitutus & creatorem agnoſceret, & aſsidue illum amare uererique & laudare pergeret, maxime autem nomine maximorum beneficiorum illi collatorum, quum Sol ſemper videatur vniformis ho-

mo autem varietate nouitateque & mutationibus oblectetur, voluit priſcorum patrum & in primis Chanochi ſumma ſanctitate profetæ, doctrinis & ſcriptis (is enim Adamo amanuenſis fuiſſe legitur) vt apud religionis veræ obſeruatores annus Lunaris ſeruaretur, ad hoc vt duodecim ſignorum aut menſium aut variarum cœli viciſsitudinũ videretur in Luna ſignum, quo viſo omnes in creatoris laudes renouatas prorumperent. Vnde quum in toto ſacrorum ante Ezram ſcriptorum corpore, maxime autem in libris Moſeos nulla niſi de Lunari anno mentio fiat, certiſsimum eſt etiam ſanctorum ſanctiſsimum Noachum quum memorias diluuii poſteris tradidit, eas notare voluiſſe ſecundũ Lunaris anni vſum, fidelibus ob crebras laudes Dei conſtitutum. Secundus itaque menſis quo contigit diluuium eſt octobris Luna, quam facile quiuis inueniet ex obſeruationibus Io. Lucidi Samothei retrocedendo. Decima itaq. & ſeptima die eius Lunæ memoria cladis, & viceſima ſeptima eiuſdem eſt liberationis mundi celebritas conſtituenda, in quancunq. diem illa inciderit nil refert. Sed caſtigandũ eſt prius Romanũ Calendariũ & quod ad curſum Solis, & quo ad
מבול curſum Lunæ attinet. Mẽſis autẽ octobris Luna
בול ob diluuiũ quod Mabul dicunt, vocata eſt Bul,
חשון ab vltima ſyllaba, quum alioqui Marcheſuan &

Cheſuan vocetur. Nomine vero horum ſacro-
rũ Moſes diuino iuſſus oraculo inſtituit in hunc מרחשון
menſem dies Chippurim vt vocant, id eſt feſtũ
quo credunt olim & ſibi & orbi indictum iri eo
tempore omnium ſcelerum remiſsionem ve-
rumque aduentus Meſsiæ fructum. Eſt enim pa
ſcha alterum in diluuii memoriam apud eos ta
cite inſtitutum, vt in ſanctis priſcorum habetur
commentariis. Ea de re quum omnia in figuris
futurorum apud patres fierent, templum Solo-
monis in quo fuit conſummata fœlicitas eccle-
ſiæ Iudaicæue Reip. hoc menſe in hanc ſpem
completum eſt vt totus orbis aliquando eadem
tempeſtate in vnius ouilis conſenſusue Publici
corpus ſacroſanctis generalibuſq. ritibus com-
pactum reducatur. Ideo maxima quæ vnquam
ab orbe condito fuerint miracula hac tempeſta
te eodemque menſe iam ab anno 1541. contige
re, licet nondum orbi innotuere, nec prius in-
noteſcent, quàm ad ſua incipiat mundus repe-
dare principia, origines, rituſq. antiquiſsimos,
quoniam ædificata admirabiliori pulchrioriq.
machina, quàm vnquam fuerit aut in poſterũ
eſſe poſsit, temploque Dei dicata, incipiet or-
bis in Dei eiuſque admirationem rapi, diuinæ-
que prouidentiæ non tantum credere, ſed eius
clariſsime cognoſcere ordinem, potentiam, &
de omnibus ſingulisque hominibus curam.

Quòd in Eturia & Romæ Ianus ſanctorum Deorumue & hominum parens ita ſæculi aurei religionem conſtituerit, ut Romana ſemper fuerit (vti primus Etruſcæ partus) cæteris incorruptior, & fere ea omnia quæ apud Iudæos obſeruarentur obſeruarit.

PRAETERquàm quòd Romani illos quos merita vocarunt in cœlum, nõ ſatis diligenter ad veræ virtutis rationem examinata eorum vita coluere, vnde ſenſim eſt oborta Idololatria, nihil eſt quod in eius temporis religione improbes. Nã quid, rogo, potuit æquius fieri quàm vt ſicut nos Petrum in primo diuorum noſtrorum loco venerandum iure merito poſuimus, ita illi etiam conſecrarent eius exuuias qui à diluuio vniuerſum eripuiſſet? Numina cœli & terræ in Iano & Veſta ſemper in primo diuorum loco poſuere. Sicut enim nos ideo ſanctis diuinos honores in eccleſia exhibemus quia reuera Chriſti membra fuere, & non ſolum mens de mente & ſpiritus de ſpiritu, ſed vt ait Paulus os de oſsibus eius & caro de carne, vti in quibus ipſe vixit, nec illos colimus propter ſeipſos, ſed propter eum qui in illis habitauit & in quem eorum ſpiritus & Mens reſorpti ſunt, ſic aurei ſæculi duces non ideo Ianũ primum inter quindecim

deos, & Veſtam primam inter decem deas coluerunt poſueruntque quod homines eſſent, ſed quia ſummæ Mentis & ſummi ſpiritus in illis vixiſſet participatio. Sicuti videmus niſi crebra & doctiſsimorū antiſtitum, & conciliorū excellentiſſimorum diligentia obſtitiſſet, innumera monſtra falſarum opinionū cultuum miraculorumque irrepſiſſent circa noſtram perſuaſionē ſumma alioqui veritate nixam, ſic non eſt mirum vbi olim aut nihil aut non tantū diligentiæ fuit, tantum falſitatis irrepſiſſe, vt merito quiſquis à fine tantum rem æſtimarit, putet peſsimā fuiſſe, in qua opinione aſſerenda excelluit Auguſtinus & Lactantius, cæteri omnia omnino improbant. Sed quis hoc fuiſſet auſus ſi Ianum fuiſſe Noachū, ſi Veſtam fuiſſe Naomam eius ſanctiſsimam coniugem ſciuiſſent? Ex ipſo autē Halicarnaſſeo videre licet, quamuis coluerint vocabulo cæteris gentibus communi multos deorum ſummopere abfuere ab impietate fabularum diuis adſcribēda quæ à Græcis excogitata eſt. Certe apud Romanos, (ait Halicarnaſſeus) non decantatur Rhomæ Cœlium fuiſſe à filiis caſtratum, nec Saturnum filios ſuos occidere ne illi inſidientur, nec Iupiter qui recludat patrem in inferno, aut Saturnum regno pellat, nec bella nec vulnera nec cædes, nec carceres, nec ſeruitutes Deorum apud Rhomanos repe-

riuntur, nec Deos amiſſos fœminarum inſtar defłet vt Græci de Proſerpinæ raptu &c. multa quæ idem author Græcus in eandem adfert ſententiam, vt concludat priſcis Romanorum ritibus nil diis indignum fuiſſe in vſu, quod non facile credunt qui Antinoum & Floram cum Nerone & Heliogabalo inter deos viderunt nihil de veteribus inſtitutis ſolliciti. Quid an hodie quum in vita præſenti perditiſsima flagrantiſsimaque ambitione homines ob ſolos titulos videmus ſanctiſsimos vocari æſtimabimus exhac præſenti impietate ſacras Chriſti Petrique origines? Nonne etiam de Annæ & Caiafæ impietate metiemur Moſem & Aharonem aut Samuelem? Teſtatur vero paulo poſt idem author ſummopere cautum fuiſſe Romæ ne peregrinos vllos deos reciperent, niſi quos oracula accerſere iuſsiſſent vt de Idæa dea quam ne errarent ritu Frygio patrioque & non Romano coli volebant. Præterea ab omni fabularum genere in quibus excogitandis principes fuere Græci ſummopere exhorruerunt, quum cognoſcerent, ait ille idem, Romani & parum vtilitatis & ad paucos pertinere, quàm à Græca mythologia traherent vtilitatem. Inde vero ex fabulis ſcilicet Græcanicis factum eſt vt turba maximaque populi pars rerum ignara aut contēnat deos ſceleribus & paſsionibus infames boniſq.

viris

viris & fortibus omnino diſsimiles peſsimiſque deteriores, aut ſi illos probat & timet libenter imitatur. Hæc ille. Sic videmus à doctiſsimo ſcriptore & Græco probari, Quod ex ſolis fabulis Græcis contaminari incepit primo Romana Theologia. Nam alioqui & præſtantiſsima quæq. ſolent ipſius vſus diuturnitate in abuſum conuerti, & in tanto deteriores exitus deduci quanto præſtantiora fuere principia. Hinc peſsimi hominum qui vnquam fuerint ii ſunt qui ſeneſcentibus religionibus nomina ad Hypocriſim Chriſto & Moſi dedere. Summo enim mentis lumine armantur ad orbis perniciem. Ea de re maxima Bellicarum & Tyrannidum mundi conſummata fuit Romæ, vbi præſtãtiſsima ante Troianos Græcos & Romulum fuerant rerum ſacrarum initia. Nefarius enim Genius tanto magis ſe bonis opponit quanto ſanctiori decreto ſuos populos regunt. Ob præmiũ autem, neceſſe eſt in aſsidua lite poſitum eſſe mundum. Nam nec bonis viris, nec bonis eorũ Geniis quicquam laudis eſſet, niſi VIRTVS IN ARDVO poſita eſſet. Etſi fuit igitur corruptio maxima Romæ, vt fuit reuera, illa tamen fuit tolerabilior quàm vbiuis Gentium, quo ad priſcæ religionis vſum attinet. Vnde poſitis ſub Deo optimo maximo, qui pace Auguſtini dixerim erat verus IOVAS Hebræorum, cœli & ele-

mentorum virtutibus & ante omnes ſeptem pla netarum intelligentiis, in ſuæ religionis fundamentum memoriis eorum, qui inuentis aut vir tutis exemplis iuuaſſent vitam humanam à Iano incipientes ſenſim cœperunt augere cultum, donec ex virtutibus etiam fecerint numina. Corruptior ætas ad vitia & res quaſcunque vulgatiſſimas traxit. Sed quidquid fuerit vitii aut virtu tis in religione poſitum, quod erat ipſis Iudæis & Patriarchis in primo præcepto & vſu, hoc eſt ſabbatum, illud fuit etiam Rhomæ vſitatum. Licet enim non eſſet forſan eadem dies, quæ apud Iudæos obſeruari ſolita eſt: tamen ſicuti nos in Solis die, Pſeudoiudæi Iſmaëlitæ, in veneris die eandem atque Iudæi in Saturni Sabbatiue die ſeptem intelligentiarum, quæ Planetis motrices ſunt mentionem religioſam facimus ad ſummi Dei creatoriſq. laudem, ſic Romani vna hebdomadis die. Nam vt eſt videre apud Ciceronem in ſacris legibus, & apud Halicarnaſſ. in Romuli Inſtitutis, Indicta erat Romæ dies ſacra quieti ſeruitiorum & animalium. Aſſerit vero Dion hiſtoricus triceſimo ſeptimo Rhomanæ hiſtoriæ libro eiuſdẽ ſabbathi quod & apud Iudæos erat, vſum ad Græcos Romanoſq. fuiſſe translatum. Verùm eius fides ideo mihi non videtur magnifacienda, quod apud Aegyptios dicat ortam eſſe hanc obſeruationẽ

ſabbathi, quum reuera, licet de ſabbatho & Deo Iudæorum aliquid velle dixiſſe viſus eſt, nihil mihi de ſabbato quoue die obſeruaretur à Iudæis attigiſſe videatur, vt ipſe in planetarū hæreat interuallis. Poſito.n. bis diateſſarων deſcendēdo, debuit ponere diapēte aſcendēdo, & rurſus diateſſarō deſcendēdo & itē diapente aſcendendo &c. Satis eſt ab illo obtinuiſſe hoc vnum quod Romani primi omnium gentium poſt Iudæos obſeruarint Sabbatum. Certiſsimum vero eſt, quum nunquam in ſacris cum ipſis Iudæis conuenerint aliunde quàm à priſca inſtitutione Iani accipere non potuiſſe, quum primi omnium gentium habuerint. Licet enim ipſe Dion dicat recenter Rhomanos accepiſſe, illi non crederem, niſi qua occaſione, adferret. Satis eſt vt mihi teſtetur ſabbathi inſtar vnam ex ſeptē diebus hebdomadis fuiſſe quieti conceſſam. De cæteris ſacris inſtitutis præter vnā circuncisionē nil plane inuenias in ſacro Iudæorū ritu quin ſaluis ceremoniis, quæ vbiuis gentium diuerſæ vt plurimum ſunt, eadem omnia obſeruarentur apud Rhomanos. Nam vtrobique primitiæ conſecrabantur, adeo vt panis vinique oblatio fuerit primaria Noachi inſtitutio. hinc & Moſeos iuſſu aduenieēte Ietroo ſocero ſuo, ſacerdote Iſmaëlitarum, in Dei laudem, comedit panem Aharon Moſis frater ſummus ſacerdos

vna cum ſenioribus Iſraël, quod fuiſſe inſtar ſacramenti teſtantur in ſuis doctrinis 72. Moſis auditores. Græci etiam ſacrificia Fareationum inde habuere, vt adhuc ſuperſit vocis Hebraicæ monumentum in Græca, illi enim עולה 'oulah Græci autem οὐλή dicunt. Secundo libro hiſto. ſcriptum reliquit Halicarnaſſeus. Si quis autem velit horum certior fieri legat apud Cic. leges priſci ritus Romani, & conferat cum inſtitutis Iudaicis. Inueniet enim in vnius ſoliusque Dei IOVAH Optimi Maximi eiusque verbi & ſpiritus memoriam, omnia Moſem inſtituiſſe ſacrorum & rituum genera, Noachus autem eo quòd vno gradu inferiorem & potiſsimum à regimine cœli petitam potentiā Mentis & ſpiritus ſub ſummo Deo in ſua tradidit Theologia, viſus eſt diuerſus. Sic enim erat opus, vt in Theologia ſecundum legem Iudaicam minus imperfecta, inſtituerentur ſacræ memoriæ, non ſolum Angelorum carne & corpore carentium, ſed etiam ſanctiſsimorum hominum & religionis ſacriq. imperii propagatorum, quod nunquam apud Hebræos licuit, ob inclinationem gentis in Idololatriam. Nam ne Abrahamo Iſaaco aut Iſraëli, imò ne Moſi quidem aut Samuëli, plusquàm ſacerdotibus ſanctiſsimis, licuit ſacras inſtituiſſe memorias, eorumque loculis facere locum ſacrum. At quia iſta pars etiam iuſtiſsima in Chri-

עולה
οὐλή

ſtianiſmi inſtitutis viſa eſt, vt ſanctorum memoriis feſta ponerentur, illam ſemper voluit inſtitutam Noachus, licet, nondum eorum fœlicitas ſpiritualis ante quàm omnium rex Chriſtus corpus humanum in cœlum traduceret, eſſet cõſummata. Semper enim bonorum angeli vidēt faciem Dei, & ſanctorum Deorumue quos hic rexerunt, loco, poſſunt mortalibus adeſſe. Quis enim immortalitatem diuorum ſanctorumue credidiſſet, niſi illam tam certò tradi à maiorib. vidiſſet, vt qui iuſte hic vixiſſe traderetur in Dei loco haberetur, & non tantum ſibi ſed mortalibus etiam beatus? Hæc eſt primaria vetuſtæ apud Romanos & Etruſcos religionis occaſiò & ratio.

In quem potiſsimum finem ſit inſtitutum hoc opus, & in quem exitum, ſtante prouidentia Dei, neceſſario deueniet terrarum orbis.

RETVLI in operis principio Filoſofi ſententiam in qua ſcripſit: ſcire eſt per cauſam cognoſcere, & ea de re ſcitu digniſsima id eſt humani generis origines per ſuas cauſas vt proxime clariſsimeque potui tradidi. Sed quum ſit longe præſtantius propter cauſam cognoſcere, quàm per cauſam, ideo in hoc potiſsimum hanc tractatio

nem ſuſcepi vt poſtquam orbis ſuas origines per ſuã cognouerit cauſam, videre ante omnia ſatagat, quid erga ſuæ originis cauſam præcipuam & cæteras eius miniſtras commiſerit vt à noſtra fugerit memoria, ſeſeque penitus à noſtris oculis ſubduxerit. Validis rationibus ab innumeris pene ſcriptoribus (quorũ ſupra concluſiones aſſumpſi) oſtenſum eſt longe præſtantiorem eſſe eorum hæreſim qui ſatis habentes mundum in ſuis Idæis poſuiſſe æternum, aſſerũt hunc viſibilem habuiſſe principium non tãtum cauſæ ſed materiæ, quàm illorum qui volunt mundũ ſenſibilẽ carere ideo principio materiali, quod Deus æternus non potuiſſet ſine æterno materiæ ſubiecto ſua potentia & actu puro fungi. Res non ſunt tam ſæpe repetendæ. ſtat ſententia. Mundus à cauſa pendet, habetque principium. Factus à cauſa præſtantiſsima, præſtantioris finis gratia quàm ſit ipſe, eſt in præſentem conſtitutionem deductus. Nunc omnium ſapientum cuiuſcunque hæreſeos ſint conſenſu in cõfeſſo eſt, quod humani generis gratia hoc naturæ templum ſit conditum. Quum autem etiam ipſum humanum genus ſit ipſius Mundi pars præſtantiſsima & cuius gratia cætera ſunt, opus eſt etiam vt ſit præſtantioris finis gratia quàm mundus vniuerſus, quanquam ipſa vna ſit natura humana in hac vita poſita. Quum enim

verum ſummumque hominis bonum ſit in diffi cillimo virtutis exercitio in hac vita conſtitutũ, & ſit omnino ad veræ virtutis exercitiũ in hoc poſitum, non tantum vt famam cupiditatem & luxum fugias, ſed nomine primæ cauſæ vt eius videlicet præſcripta in omnium mentibus inſcripta ſerues,& potius in paupertate probro & dolore viuas eius amore, quàm eius præcepta infringas, fieri nequit vt tua humana felicitas in hac vita conſiſtat. Quo quiſq. enim melior eſt, hic in merendi & militãdi via ſit afflictior oportet. Quare humanum genus eſt in hoc inſtitutũ vt in Dei gloriam eiuſque laudem huius orbis opes diſpenſet,cæterum vbi egregie hoc adminiſtrarit in eam Mentem & ſpiritũ cuius omnes partes ſumus reſorbeatur inque vitam æternam demigret. Dei itaq.laus in vita æterna eſt Mundi ſcopus. Quum itaque hoc genus humanum habuerit principium vnum, poſt confuſionem, & alterum poſt diluuium, ſatagẽdum in primis eſt, vt loca ſacra mundi ſecundum primam intentionem Dei ad Adami Noachique buſta cõſtituantur, vt inde prima iura mundi pendeant & petantur. De Adamo Chriſtus eius inſtaurator in Syria fidem fecit, quum ſe omnium alioqui Dominus in PROPRIA venire, vt ſedẽ æterni ſui Pontificatus Ieroſolymis ſtabiliret, aſſeruit, primariæque legis Aeternæ videlicet &

Religioſæ tam vita quam doctrina ſeminaria poſuit. Quum autem ſit opus, vt ſicut neceſſario ſunt duæ magiſtratus partes Religioſa videlicet & Ciuilis, ita ſint duæ ſedes et duo legũ fontes, opus eſt etiam, vt ſicut ad Adami buſta in Terra ſancta ſacra ſedes eſt, ſic ad buſta Iani figatur Imperatoria & Regia ſedes quæ omnia moderetur. Quum enim ſit impoſsibile Deum vlla ſua intentione fraudari quantumuis eius effectus prorogetur, neceſſe eſt vt ſicut voluit creato mundo primum imperium mundi in primo geniture Adami manu eſſe, quod vt fieret diuinitus, poſtquam non fiebat humanitus Chriſtus illius regni ſpiritualis inſtaurator ſummusque pontifex illud compleuit iam ante 1550. annos, ſic etiã fiat de ſecũdo mundi principio & primo genitura Noachi pro regno tẽporali. Inde Romani olim habebant præclaram illam Sibyllæ profetiam de Aureo ſæculo Romæ futuro, cuius veſtigia ſunt conſeruata in Ecloga Virgiliana. Hinc ſacræ diuinationis libri in locis innumeris eãdem certo certius fœlicitatẽ in Regno Chriſti adfuturam prædicunt inculcant aſſerũt. ob futuram huius Regni magnitudinem ipſiſsimus Chriſtus quum primum regnum ſuum & ſpirituale in ſuo ſanguine fundaret dixit. Nunc autem, regnum meũ non eſt hinc. Quum enim fiet neceſſario vnum ouile & vnus paſtor ſub

Chriſto

Chriſto, tunc prima Dei complebitur intentio. TVNC quum Regni ſupracœleſtis baſim poneret Chriſtus regnum eius de hoc mundo nõ erat, Nunc autem regnum eius Temporale verum & Ciuile ſuppoſitũ Spirituali ſit, hinc hoc eſt ex hoc mundo neceſſe eſt. Cœleſtis ratio hoc ipſum ſuadet. Nam ſicut ſunt duo primarii cœli aſpectus vt ſupra docui illos omnino ſua habere apoteleſmata neceſſe eſt. Nil enim à Deo & Natura fruſtra fieri poteſt. Aries primum ſignum influit in duas mundi primogenituras Syrorum & Celtarum. Clariſsima ſtellarum fixarum influit Italiæ & ante omnia Romæ vbi ea de re imperii baſim à Noachi primogenitis defigi neceſſe eſt. Ratio ciuilis hoc ipſum ſuadet. Quum enim ſepultura patrum & maxime ſanctorum vbiuis gentium LOCVM SACRVM faciat, vt omnia ad primam mundi inſtitutionẽ primumque humani generis votum reduci poſſint, neceſſe eſt vt in regione proprietatis Chriſti ad Adami primi parentis ſepulchrum Sedes primi magiſtratus mundi conſtituatur, & ad Noachi ſecundi parentis mundi ſacras exuuias ſecunda & ciuilis potentiæ regniue ſedes nunquam mouenda ſtabiliatur. Quum autem nulla fit in Mundi dominiis alteratio, & maxime in ſacris Magiſtratib. rebusue loco mouendis: quin etiam ſacra dies conſtituatur in qua de

maximo beneficio non ante ſatis cognito laudes Deo decantentur. Neceſſe eſt vt in diluuianæ liberationis memoriam ſacra Synaxeos myſteria crebro frequentetur, & vt ad finem Lunæ octobris primæ celebritates mundi conſtitutæ ſint, vt ſicut in menſe ſeptimo fecit primum Moſes, quod & nos hactenus communi ritu & diuerſa ſignificatione obſeruamus, ſic & nos in octauo & ſecundo cum vtriuſque anni obſeruatione ſacra rerum hactenus oblitarum neglectarumue conſtituamus. Hic eſt verus noſtrarum de Etruria originum ſcopus, adhoc vt totus orbis ſedes à diluuio primogenituræ mundi poſitas ſuarum originum peritus, vbi eſt noſtri omnium parentis ſepultura concedere parare confirmareque ſatagat.

Hanc ſequentem epiſtolam, cum auctor eius meminerit pagina 20. & omnino ad ſuſceptum argumentum valde conducat, prætermittendam non putauimus.

VIRO BONO ET SAPIENTI PETROFRANCISCO GIAMBVLLARIO

inter ædis D. Laurentii myſtas Canonico & Academico clariß. Florent. Guilielmus Poſtellus ſacerdos imitationis apoſtolicæ ſtudioſus Salutem.

ITA me Deus ille noſter incarnatus IESVS amet vt verum ex animi ſinceritate loquor, Giãbullari optime & doctiſsime, inter innumeras literas quas ex variis orbis partibus à doctiſsimis viris accepi, nulla mihi vnquam adfuit aut eſt adfutura gratior, quàm quæ nuper à te mihi vna cum Athenæi loco miſſa eſt. Cur autem ita iudicem paucis accipe. Quum humana fœlicitas in hoc ſit poſita, vt verum perfectiſsime capiamus hoc eſt per cauſam, ad hoc vt illam amemus, reuera cognoſcamus, nullum vnquam argumentum aut vnquam potuit poteritue vſquam ſuſcipi dignius, quàm quod in tui Gelli opere ſi non ſuſcepiſti abſolute tractandum, ſaltem ita tuis doctiſ-

ſimis, feciſti commentariis vt quiuis cogatur deuenire in noſtræ communis omnium cauſæ inferioris deſyderium vehementiſsimum. Dimidium vero facti qui hoc cœpit habet. Nil ipſi Deo charius humano genere eſt, vti cui ea omnia quæcunque eius bonitatis virtute ſunt parata, vti tanquam in finem præſtantiſsimũ ſunt comparata vnius ſolius gratitudinis cauſa. Et rurſus poſteritas nil charius primaria ſuorum auorum origine, & cognitione, aut habet aut eſt vnquàm habitura: præterquam quòd enim Baſis religionis ex loco ſacro duce Natura per ſepulturam auorum noſtrorum conſtituto, & ius ipſius hereditatis eupolitiæq. non aliter poteſt haberi, quàm quum liquido patrum poſſeſsiones monſtramus, fit quadam diuina virtute vt toti reuiuiſcamus reficiamurque, dum ad buſta patrum Deo chariſsimorum certi deuenimus, & potiſsimum quum pridem locus ille nobis iure diuino & humano ſacer deſyderatus fuit. Nullum argumentum Giambulari Chariſs. vnquam ſuſcipi maius aut ad pacem in toto orbe cõponẽdam aptius potuerit, quàm iſtud ipſum, vt demonſtremus clariſsime per veteris hiſtoriæ fidem certiſsimam, vbinam poſt exactum diluuium ſubſederit vniuerſi parens Noachus Ianusue, aut poſt exactiſsimam iuſtiſsimam perfectiſsimamque vitam ſacroſanctas ſui corporis

reliquias ſepeliri voluerit.Ex locis enim ab Authoritate nullus eſt in quo vniuerſus conueniat orbis, veluti in facto diluuii generalis, & in iuſtorum proſapia ad ſemen & ius poſteritati ſeruandum ſtabiliendumque. Quare inde vniuerſi omnium parentis hiſtoriã petant & recipiant oportet,vnde oboriri falſitas non poteſt. Licet vero, & tuus Gellus feſtinet ad typos redire, & primariæ veritatis, Etymi videlicet, ſacram rationem ſatagat expedire, nec tibi ita de originibus rerum vti & verborum tractare viſum ſit, non potui tamen quin paucis ad te illa ſine quibus tua non ſtarent ſcriberem. Sed ne modum epiſtolæ excedam,pergo paucis ea ad te ſcribere, quæ mihi tam inſigne opus videtur deſyderare. Attende & Vale.

30. Maii. 1549.

De ſumma veritatis Baſi in triplici ratione poſita ad Giambullarium.

PRIMARIVM & veri & veriſimilitudinis ſuadendi fundamentum eſſe ab Authoritate conſtat. Nam non tãtum in ſacris verum eſt illud Axioma: Niſi credideritis non intelligetis, ſed multo vſitatiſsimum eſt in gentium omnium conſenſu. Vniuerſus enim vocum apud omnes gentes vſus ex ſola patrum aut quorumuis doctorum auctoritate in poſteros transfundi ſolet: nec illud ſolum, ſed omnes diſciplinæ quantumuis demonſtratiuæ ita ab authoritatis iure dependent, vt vniuerſarum etiam & maxime mathematicarum principia ſola fide indemonſtrabili (ſic acquieſcente duce natura intellectu) recipiantur. Et hoc fit vbiuis vt cognoſcamus per varios gradus fidei naturalis, eſſe vnum aliquod primum genus cognitionis linguæ & authoritatis tam verum, vt vna cum veritate rationali cõueniat, & de via ſenſus ad intellectum immediate tranſeat. Siquidem ratio omnibus aut ſaltem optimis & ſapientiſsimis communis eſt ſecunda veritatis, cuius gratia naſcimur, Baſis. Si credunt diſcipuli poſtea intelligunt. Similiter & filii patribus, milites ducibus, ciues magiſtratib.

vnde in ſenio cõmunior eſt ſapientia ex trium ætatum tranſactarum pueritia iuuentute virilitate nata. Via prima authoritatis potiſsimum eſt in nobis incluſis in tetro corporis carcere. Nam hic ſemper quadam nebula ſuffundimur. Via autem ſecunda dignitate prior, quia finalis eſt, ad intelligentias ſeparatas potiſsimum ſpectat, & ad illos homines qui ſubſtantiis ſeparatis potiſsimum conformari ſategere, & ſatagunt. Tertia ex vtraque conſtat, quæ vna & Rationem & Authoritatem impactas habet, & ad hanc diem omnino mundo incognita in illa ſola lingua delitescit quæ inter primum hominem & Angelos communis eſt, & ideo ſancta dicitur. Quum enim homo animal memoratiuum & per ſe niſi ex auditu non loquens, videatur loqui, neceſſe eſt vt primus homo cui nulla lingua præfuit diuinitus & angelitus vnà edoctus, talia primum nomina rebus impoſuerit in quibus ipſis & natura & gratia, & authoritas & naturalis ratio omnino conuenirent: Inde factum eſt vt Plato olim ſed multo ſapientius nunc Giambullarius de nominum recta ratione inſtituerint ſponte naturæ excitati. Plato in Græcam linguam tribus gradibus ab externa Hebræa diſtantem conatus eſt proprietatem rerum traducere. Florentinus vero ex ſacra ſuas origines tradere. Hinc tam varia vbiuis etymologicorum multi-

tudo; & Grammatiſtarum contentio. Quoniã itaque locus ab authoritate proprius eſt humani generis,& eorum qui diſciplinæ ſe dedũt maxime familiaris , interim donec vniuerſi in eam linguam repedemus,à qua hactenus (licet Moſes & Chriſtus illam in legis ſcriptæ & Gratiæ initiis reſtitui voluerint) per peccatum excidimus:oſtendendum eſt quàm clariſsime fieri poterit vbinam gentium Noachus ſecundarius noſtri generis author , & lingua ſancta ſine dubio præditus, habitarit, poſtquam ab arca in Armenia exiuit . Nam Moſes nil palam amplius tradit,licet alioqui clam innumeris locis myſteriis pleniſsimam ſucceſsionem eius obuelet. Quum autem ſacræ hiſtoriæ nil ſit ſcriptum propius quàm quod in Chaldæorum monumentis eſt ſeruatum , illud in primis eſt neceſſario diſcutiendum ſi Beroſus qui nunc vulgo proſtat , ſit verus ille Chaldæus hiſtoricus cui poſt Moſem totius orbis defert conſenſus.

Quòd ſint Beroſi Chaldæi, quæ eius nomine circũferũtur.

FVISSE olim circa Alexandri tertiæ mundi Monarchiæ ducis tempora virum vnum ſacerdotali dignitate id eſt primaria inter Chaldæos ſanctaque authoritate Beroſum nomine inter vniuerſos

uerſos authores claſsicos conſtat. Quanta vero fuerit aut ſcientia aut eloquentia & rerum cognitione multiplici ex quibus ſumma dicendi vis paratur, conſtat ex eo quòd inter florentiſsimos omnique diſciplinarum genere ornatiſs. & Græcos & Athenienſes φιλαυτοτάτους καὶ ἐν τῇ τῆς δόξης μεταχῇ μισοξενοτάτοις meruerit & laudem & ſtatuam inaurata lingua decoratam. Quum autem funditus ſit neceſſe ruere totam Græcorum nugacitatem, eius vt nunc extant ſcriptorum breuiſsimis epitomis ſtantibus, ſolet fere ab vniuerſis reiici, quo ruente præſidium illud quod accipiunt ex eo ſacræ hiſtoriæ, præſidium inquam Chaldaicum ad ſacræ ſcripturæ maſculæque doctrinæ ſuppetias non minus neceſſarium quàm olim fuere Chaldææ ſiue Aſſyriæ aut Meſopotamicæ patrũ matres & vxores, omnino rueret. Licet enim vbi ſcriptura deficit Ioſefus crebro videatur ſupplere, tamen eo quòd indigena fuit, & longe inferiori quàm Beroſus fide habeatur, & præterea ipſe Beroſo in primis deferat, eſt omnino Beroſus illi præponendus. Quum itaq. à ritibus Moſaicis fuerit tam alienus quàm Babylonii à gente Iudaica, fieri non poteſt quin eius teſtimonium ſit validiſsimum. ſtatui itaque palam facere orbi Chriſtiano cuius ante omnia intereſt vt eius authoritas in primis ſtabiliatur, ea quæ primum ſunt à Iohanne Annio latino

orbi expoſita ſub nomine Beroſi, nullius alterius eſſe poſſe quàm Beroſi illius celeberrimi & integerrima fide ſcriptoris cuius meminit Ioſefus, Tatianus, Theofilus qui nunc extant. clariſſime enim patet, ex illis qui olim ſcripſere vti fuit Iuba princeps Afrorum, Metaſthenes Perſa, Manethon Aegyptius, Maſeas Fœnix & quis non in ſuis ſcriptis honorificam fecit de illo mẽtionem? Nullus itaque illi in toto oriente fuit ſuperior ſiue authoritate ſiue ſapientia. Ab ipſa vero qua nobis reuixit origine, fieri non poteſt vt vllo pacto ſit ſuppoſititius. Nã ab ipſa Armenia quæ regio prima ad orbis ſalutem fuit diuinitus præparata, & quæ ad hanc diem lumine Latinarum aut Græcarum literarum caruit ſolis Armeniis Haloënſibusq. contenta, adlatũ opus nullo modo potuit ita confingi vt quantum ſupereſt (bona enim pars periit in fine potiſsimũ) eſſet omnino Ioſefo aut cæteris qui ex eo ſumpſere, conformis. Attulit Georgius apoſtolicæ profeſsionis homo, & Latinum dedit Annio. Quod autem multominus corruperit Annius illud obſtat, quod nulla ad eum inde commoditas peruenire poterat. Multo minus vero ad ſuæ gentis gloriam. Cogitur enim velit nolitue quam vult eſſe in tota Italia, vti eſt, antiquiſsimam Aboriginum & Ombrorum originem in Gallos diluuio ſuperſtites referre. Gallim enim

fluctibus ereptos fluctuatosue ſonat. Quare quũ legerit apud Ioſefum Gomeritas non tantum eſſe Italos Gallos, ſed illos qui poſtea Celtæ dicti ſunt, fuiſſeque à Gomero inſtitutos, qui fieri potuiſſet vt fingeret quod contra ſuum argumentum faceret? At vero ipſius Ioſefi ſententia de illo audienda eſt. libri primi cap. 8. ait Beroſum de iis quæ circa diluuium contigerunt omnino conſentanea Moſi dixiſſe. Hoc vero in primi libri epitomate clarum fit in Beroſo. Rurſus cap. 5. eiuſdem libri ait. Huius autem diluuii & arcæ mentionem faciunt omnes qui barbaricas hiſtorias conſcripſere quorum vnus eſt Beroſus Chaldæus. Narrans enim de diluuio ſic ait. Dicitur autem & nauis eius, quæ in Armeniam venit circa montem Gordiæũ adhuc aliqua pars eſſe, vt quidam inde bitumen tollant quo maxime homines ad expiationes vtuntur. Hæc verba omnino ſunt apud Beroſi Epitomen. Contigit enim illi in vniuerſo opere ſuo vt & Liuio & Trogo, qui ſolidi tantum in ſuis Epitomatis ſuperſunt. Contra Appionem vero Grammaticũ ſic ait. Teſtis autem harum rerum noſtrarum eſt Beroſus, vir genere quidem Chaldæus, notus autem illis qui diſciplinis humanioribus oblectantur, quoniam ipſe de Aſtronomia & de Chaldæorum filoſofia Græcas conſcriptiones edidit. Igitur, Beroſus antiquiſsimas ſequutus

hiſtorias de facto diluuio, de hominum in eô corruptione, veluti & Moſes ſcripſit. Similiter de Arca in qua noſtri generis princeps ſeruatus eſt, quæ videlicet deuecta fuit in montium Armeniorum ſummitatem. Deinde ſubiiciens eos qui ex Noë progeniti ſunt, & tẽpus eorum adiiciens uſque ad Nabulaſarum peruenit Babyloniorum regem. Hæc omnino in primo ſecundo tertio & quarto epitomate ita videntur vt ad verbum quadrent, niſi quòd finis deſyderatur. Videndum eſt apud quos & quo nomine agat Ioſefus. De capite totius reip. Iudaicæ contra infenſiſsimum corruptelisq. armatiſsimum Appionemagit apud Senatum Romanum in cuius conſpectu quicquam propoſuiſſe falſi in re tanti momenti eſt impoſsibile. Nouerat itaque Senatus Beroſum ſumma authoritate virum fuiſſe, & illa ſcripſiſſe quæ Ioſefus in ſummo Græcarũ & Latinarum literarum lumine Romæ propoſuit. Nam de ſcripto omnia Antiquitatis teſtimonia probabantur. Vnde contra Appionis calumnias obtinuit non tam Moſis & ſpiritus. ſ. omnia diſponentis beneficio, quàm antiquitatis literarum ethnicarum quibus ethnici maxime vincebantur teſtimonio. Sed vnum mihi ſupereſt validiſsimum teſtimonium. Quum enim Theofilus & Tatianus tam contra Gentiles quàm contra peruicaciam Iudaicam paulo poſt

Chriſtum tẽporibus Marci & Veri ſcriberẽt, & authoritatem illam Ioſefi quam nullus vnquam pro Chriſto ſcribens, ex eo tempore quo innotuit Ioſefus, obmiſit, non adſcripſerint, (alioqui magis Ioſefi pro Chriſto quàm Beroſi pro teſtamento veteri teſtimonio egentes) certiſsimum eſt illos tunc Beroſum & non Ioſefum præ manibus habuiſſe. nondum enim inſignem illã ſuam authoritatem & famam erat conſequutus Ioſefus vti Beroſus. In eandem itaque ſententiã ſed explicatiorem ita vterque meminit ſcriptorum Beroſi omnino ſacris conformium vt ab ipſiſsimo Beroſo eadem atque Ioſefus habuerint, idque ſine Ioſefi teſtimonio. Nam falſa citaſſe tunc impoſsibile fuit. Itaque & Ioſefi & Tatiani & Theolofili & Græcorũ fere latinorumq. omniũ & maxime Syrorũ, Pœnorum, Perſarũ, Fœnicumq. teſtimonio conſtat Beroſum primaria & diuinis proxima fide ſcripſiſſe, & eorũ quæ ſcripſiſſe dicitur Epitomata nobis ſupereſſe, quare ea quæ nobis de nomine vita & ſepulchro Noachi vniuerſorũ parentis tradidit, ſunt perinde in veris ponenda & habenda, atq. illa quæ à Moſe ſunt tradita. Vbi enim ſacræ literæ deficiunt ibi humanæ incipiunt. Quum autem maxime contra ſuæ gentis hiſtoriam ſcripſiſſe videatur hic ſcriptor dubium eſſe non poteſt quin ſit fide præſtantiſsima.

Argumenta ex ipſo Beroſo petita, Quod ſit impoſsibile quicquam illum in ſua hiſtoria finxiſſe.

QVVM libere ſolet quilibet teſtis ea quæ cõtra ſe faciunt perinde fateri, vti ea quæ pro ipſo faciunt aduerſario, ſine dubio integerrima fide eſt eique merito creditur. Hoc vero eſſe omnibus hominibus ab affectu quantumuis alienis in vſu, vt patriæ deferant, laudibuſq. illam ante omnes vbi poſſunt extollant, duce natura conſtat, quo in genere fuiſſe Beroſum certum eſt. Vnde quũ ſpontaneum filiorum Orientis motum ſub ducatu Nimrodi ad erigendam Babylonicæ ſuperbiæ turrim ſacra ſcriptura exponat, nulla omnino mentione facta de vniuerſi principe Noacho aut eius in rem vitioſam & tyrannidi coniunctam ordinatione, vult vt conſtitutione ipſius Iani vniuerſorum parentis ſit conſtituta illa Monarchia prima vnde cæteræ tres vitio ſemper auctæ procedẽdo auctæ ſunt, donec in ipſius Iani patris loca Romæ deueniret imperium. fecit hoc quidem ambitioni eorũ inuitus obediensque Noachus. Nam ſub primo geniture imperio volebat in æternum regi mundum. At vero Beroſus non timuit ſacrilegii inculpaſſe

ſuæ prouinciæ principem, quod furatus rituales libros patris ſeu aui Noachi illis ſit inſigniter ad comparandam tyrannidem abuſus. Præterea hæc ſcribit. Quum Armenia & locus ille vbi fuit prima hominum propago ſit prima & diuinitus electa habitatio mundi diſtetque loco & magiſtratu latiſsime à Chaldæis, ibi enim Sabbathius Saga Aſiæ pōtifex ſummus eſt inſtitutus & inſtar Adami dictus Saturnus (Nā hoc vocabulum Sath orn ſeu Sath aron id eſt vrnæ repoſitio vocabulum eſt ſanctorum patrum ob ſacras reliquias loca ſacra olim facientium, ſicut de Martyribus & ſanctis vidimus) à ſua ſede conſtituta à Noacho pro pontificatu externo, per tyrannum Babyloniæ ita eſt pulſus, vt ſit coactus ad Romæ locum refugere, & ibi bonū agere Saturnū vbi iam pater Ianus & longe melior Saturnus inſtituerat primogenituræ imperii ſedē, Quæ omnia vehementer derogant laudi principū Babyloniorū. Nam ipſo facto tyrannos oſtendunt, ſuoque imperio indigniſsimos, etiam ſi à principio iuſto iure vſi fuiſſent. Volebat vero ſanctorum ille ſanctiſsimus Noas, vt ſecundum voluntatem Dei in vno mundo vnū eſſet paternum & ſolius primogenituræ imperium, vnde qui primus hoc ius infregerit quin ſit omnium tyrannorum & impiorum fons dubium non eſt. Nec tamen hoc diſsimulauit vt

inde ſummus candor & veri amor videri queat. Quum autem nomen Iouis, cœli, Saturni, & ſimilium ob ſanctitatem eſſet commune omnib. patribus, ita vt de ſingulis potuiſſet, & maxime de Babyloniis dicere cum vocabulo accommodatiori, illos cum primo celebri imperio habere etiam iuriſdictionem vniuerſi, non tantum in eorum arbore expreſsit eſſe maledicti & malefici filios ambitioneque & corruptelis pleniſsimos, ſed plane indicauit generale totius gentis à fluctibus ereptæ nomen & vocabulū, vt ignobilius forſan ita & ſignificantius aptiusque Gallorum videlicet fuiſſe datum ab ipſo Noacho ipſius Gomeri poſteris, eo quòd eſt Iapeti ſeu Itali priſci filius Gomerus, ita poſt diluuium primogenitus, ſicut & Adam ex materiæ confuſione primus factus eſt. Et ſane poterat ſi voluiſſet affingere quòd etiam Gallorum vox fuiſſet ſuis data maioribus, quum potiſsimū ob iuriſdictionem diuinam & Aſtronomiæ diſpoſitionem qua omnia fiebant à doctiſsimis ſanctiſsimisque & ambitione carentibus patribus, ſcripſerit ipſius Gomeri filios quoſdam miſſos eſſe in totum orientem, alios vero vltra Mediam in ipſos Bactrorum fines. Sed verum omnia vt publice erant expoſita retulit. Quare ius æterni imperii fore in domo Gomeri & eius patris Iapeti quem vna ſecum in Europam duxit manifeſtiſsime

ſtiſsime demonſtrauit eſſe ſecundum patris vni uerſorum Noachi voluntatem, eo quòd Aſtronomiæ doctiſsimus ſciebat fore neceſſario vt intelligentia Arieti & Leoni dominans in Syria ſancta & Italia Gallia eiuſque vicinia præter Hiſpanias, olim in ſua iura veniret. Nam licet vires humanæ repugnent tamen neceſſe eſt cœlum eo quod eſt æternum agens vincere. Ideo vero non potuit aliunde quàm ex Gallia eleuari monarchia contra remp. Romanam à Chamitis & malis malorum Saturnorum filiis factionibusque infectam. Iſta tamen omnia voluit ex lege hiſtoriæ & ratione cœleſtium ſignorum ſcribere, nec derogare patriæ timuit. Illi autem affinis eſt de Gomeritis Ioſefus vt ſupra iam eſt notatum. Vnde & literas Academiamque & ſtudia publica primum in toto orbe terrarum Samothes qui cœleſtis interpretatur & Dis à Cæſare dicitur, expoſuit inſtituit promouit, vnde Druidarum doctrina in toto occidēte floruit ante vllam inter Babylonios aut Græcos publicam literarum memoriam. Sed ſic conſuluerat primogenitorum familiæ Ianus.

Quòd Ianus idem ſit qui & Noachus, & quòd ſepultura eius locum ſacrum Romæ futuræ in Ianiculo fecerit, quaſque literas ritum & religionem inſtituerit.

PRO hoc vero loco e tenebris eruto habendæ erunt a poſteris gratiæ immortales ipſi Giambullario, quod rei qua in primis egebat mundus teſtimonium ex Athenæo inuenerit, fidemque rerum Beroſi certiſsimam fecerit, in ea aſſeueratione qua ait, Ianum (qui & Noachus cœlumq. & omnium bonorum deorum vocabulis diues dicitur,) feciſſe locum ſacrum in Ianiculo, ad eam partem Romæ quæ olim eo nomine dicta eſt Antipolis, eo quòd baſis omnium ciuitatum mundi eſt. & reuera Mediceorum familiæ erũt etiam immortales habendæ gratiæ, quod in ſuis bibliothecis ſit aſſeruatus tãtus in gloriam Chriſti Theſaurus authorum Græcorum, vt ex illis primi noſtri omnium parentis fides poſsit peti. Stat itaque ſacra ſententia quòd ideo Noach id nominis accœperit in ſacris quia Gratiam & cõſolationem poſteritati attulerit. Vnde Moſis auditores ſcribunt נח זהחן Noach Zeh chen id eſt Noas eſt gratia mundi. Sic enim duplici via oſtẽdunt Diuinitus indita nomina legi vt idem

variis nominibus oſtendant. Sic משה השם Moſſeh haſſem Moſem diuinum nomen vocant quia omnia quæ fecit Moſes duce ſpiritu nominis Dei magni fecit,& contra in Impiis. ער זרע Her Zehrah. Her primogenitus Iudæ eſt impius ſui videlicet ſeminis deſtructor. Porro ſicut apud Ethnicos ex nimia Græcorum licentia res eadẽ potiſsimum Diuina variis multiſq. nominibus vocatur (vti de Diis deabuſque & de omnibus Naturæ virtutibus videri in tota Pſeudothreſciæ ſeu falſæ religionis farragine licet) ſic in ſacris varia nomina ſancti habuere. Ideo imperiti religionis multa falſitati adſcribunt quæ ſunt vera. Nam Moſes docuit ſuos auditores quod in Syria fuit vnus magnus Gygas qui dictus eſt פליט palet id eſt ſuperſtes liberatúſue à diluuio, & עג og ſeu עגי Ogy id eſt placentarius & rei frumentariæ in ſacros vſus verus aptator, quo Moſes & Noachũ ipſum & Samum eius filium ſecundo genitum voluit intelligi. poſteri autem non intelligentes putarunt in Syria ſancta non fuiſſe diluuium. Sed quia verus & primus pontificatus mundi & eccleſiæ ſpecialis legis Naturæ ſedes erat in Salẽ ad ſepulturã Adami iuxta Chebron, Melchiſedec autem qui & Sem erat magnitudine totius mundi maxima tanquam qui ſummus pontifex inſtar omnium hominũ erat, Moſes ita adumbrauit. Vixit autem 500.

annis poſt diluuium ad informãdum Abrahamum & poſteros de iure pontificatus & legis profetiarumq. à Chanocho ante diluuium ſcriptarũ,& quas cum teſtimonio decalogi cœlitus bis exſcripti Moſes fecit ex apocryfis canonicas in quinq.libris. Nam & temporib.diluuii iã ratio mundi & immundi animalis erat expoſita. & ſanctis cognita. Abrahã autem obſeruauit nõ tantum fidem & circumciſionẽ, ſed etiam ſuper erogando vniuerſas leges ceremonias iudicia & præcepta,quæ poſtea Moſes omnibus obſeruanda propoſuit, vt Geneſis 26. videtur. pœna etiam iam ante legislationem erat poſita delictis vt in Thamaræ facinore viſum eſt.Si militer de non miſcẽdis connubiis vt in Dina videtur.Hic itaque placentarius Sem eo quòd quotidie æterni teſtamenti placentas Deo offerebant,placentæ autem illæ dictæ ſunt עג og & ogoth ſeu vgoth, dictus eſt à præſtantiſsimo officio offerẽdi æterni ſacrificii placentarum & vini myſteriosi , Og,Ogys & Ogyges, quod nomen à patre uniuerſi Noacho ſeu Ogyge primo habuit. Fuit enim vniuerſi papa ſanctiſsimus Noachus, & poſt eum Sem eius ſecũdogenitus dictus Melchiſedec,tanta bonitate Homo &in ſpiritũ diuinum vſqueadeo trãsformatus & in ſe mortuus, vt Ieſus Deus incarnatus in gloria ponat dici ſacerdos ſecundum eius ordinem. Et hæc eſt no-

minis Ogy ratio. Hinc Ogygia aureaq.ſecula. Hinc vetuſtiſsimæ Ogygiæque arbores & habitationes in Syria diuina religione ſacræ. Hinc Druydarum quercus. Nam tota deprauata religio ex ſanctiſsimis incœperat principiis, ſenſimq.fuerat prolapſa in idololatriam, per eam Satanæ inuidiam quam aſsidue etiampoſt incarnatum Chriſtum experimur, ita vt recẽtiorum literarũ memoria diabolus in tota India Muhamedes in Aſia Africa & tertia Europæ parte fere vbiuis ſeſe Chriſto ſuppoſuerit. Quod autẽ noſter parens & noua & vetera promeret, atque de Antediluuiano & de repurgato ſæculo videlicet crebro verba faceret dictus eſt דיוקולין Diucolain duarum loquutionũ ſeuvocum ſubiectũ, ſicut ad hanc diem auditores Moſis 72. Seniorũ diuinitus electorũ alumni in veris Cabale ſeu receptionis ſecretioris libris vocant Meſsiã ſeu Tifæreth id eſt maximum totius mundi & hactenus in ſanctis vniuerſis ſeſe manifeſtans decus Diu prozopin דיופרצופין ideſt duarum perſonarũ in vnam naturam ſuppoſitum, quæ vox eſt illis frequentiſsima quamuis illam nolint neoterici capere. Sic in lege naturæ ſummus ille iuſtus & mũdi Baſis perfectiſsima Noachus diu Caliõ dictus eſt, eo quod de illo apud patres antequã naſceretur erat ſermo creberrimus & profetia aſsidua. Sed Græca nugacitas iſta omnia

infecit, &vt videretur Antiqua ſibi Deucaliones aliquot ſommauit. Col autem ſeu cal eſt & linguæ Sanctæ & Arabicæ ſeu Chaldææ vox communis. Ipſe autem eſt nomine Domini cuius ſpiritus in eo Habitabat, nuncupatus. Iouem enim dixere à voce Iehouah apud patres myſterii pleniſsima. Quum autem non ſatis caperetur quid ſibi id nominis vellet (vt ne nunc quidem adhuc ſcitur vulgò) & viderent antiqui rerum naturæ & cœleſtium peritiſsimi patres, Maſculinæ parti naturæ incumbere potiſsimum illos angelos aut ſubſtantias ſeparatas ſuperiores quæ mouent vt in finem, vocarunt Noachum cœlum, eius autem vxorem nominibus elementorum eo quòd inferiori & fœmineæ parti mundi incumbunt illæ intelligentiæ ſeu angeli qui mouent vt in locum, ſuntq. rebus ipſis ſecundum locum & non ſecundum formam impactæ. Ideo ſpiritus nomine fœmineo Rhea ſeu Ruah apud antiquos dicebatur ideo ab ignis ſpiritu Eſtam & Veſtam, ab aëre Rheam, ab aquis luto conſperſis & compoſitioni naturali aptis טיטין tityn ſeu Thetyn, A terra Areziam vocabant rem eandem. Inde à Iehouah Iehuonah fœmina & Latinis Iuno dicta eſt res eadem. Satis eſt noſſe, quòd Noacho & Naomæ eius vxori de ſtirpe Cain electæ data ſunt omnia diuinitatis & naturalium cœleſtiumque virtutum vocabula.

Hinc Zeus Græcis, Iouis Latinis, Iehouah Hebræis idem pro mente ab extra in Noachũ aduentante ſignificauit, quam occaſionem ex ſumma ratione à ſanctis inſtitutam quum accepiſſent Græci ſine vlla cognitione rationũ linguæ Sanctæ deduxerunt in tantam licentiam, vt cœlũ fabulis Orficisque ſomniis oppleuerint. Sed de his nominib. alias. Religionis vero vſus quãtumuis corruptus apud Romanos oſtendit ſanctorum primum fuiſſe Ianum quum innumeris aliis argumẽtis, tum potiſsimum illo vno quòd præerat ſingulorum Ianuis, incipiebat annum, pacis bona orationibus mittebat, & ſingulis in regionibus Romæ etiam magnæ & triumfãtis habebat templa non qualia dii cæteri, ſed ſingula marmoribus variis incruſtata. Sed ad confirmationem verborum Beroſi & Athenæi ſacra maiora erant in monte Ianiculo, vt oſtenderẽt ibi ſanctum ſanctorum (excepto Chriſto) fuiſſe ſepultum. Ideo confluxit eo Numa auitorum myſteriorum alumnus, & ibi ſepeliri voluit. Hinc Græcorum illorum Aſiaticorum euerſa Troia concurſus. Hinc poſteritatis Chami inuidia & ad hanc diem bonos impetẽs Saturnitas, malorum Chameſſennuorum mala progenies. Sed quid per profana pergo? Hinc Chriſtus ipſe quum venit Romam iterum in Petro crucifigi, elegit vt inuerſa cruce funderet animam

ſuper ſacroſanctarum Noachi reliquiarum monumentum. Hinc fecit Deus vt poſt Gotthorũ bella locus ſummi pontificatus in vrbem leoninam transferretur deſtructa omnino veteri Roma quæ à malis ambitioſisque Chamitis fuerat Ianiculo oppoſita. Nam teſte Plinio ad Ianiculum montem erat vna ad Tarpeium erat altera Rhomæ pars, illa Antipolis cuius erat nomen ſacroſanctum primæque in temporalibus intelligentiæ mundi coniunctum erat, hæc autem pars quæ Romæ propriæ vocabulum à Sorano euulgatum & per Angeronã ſilentii deam abſconditum & in religionem verſum occupauit; & dum ſibi voluit Angelum Ianiculi vendicare, ſibi præclariſsimum totius mundi caſum & ruinam accerſiuit (Tanti eſt ambitio) dicta fuit ſaturnia. Quum enim viderent illi perditi filii Chami per rituales libros & aſtronomicos, in quibus ipſis Geniorum totius mundi ratio erat expoſita fore omnino vt duæ illæ prouinciæ quæ ad ſepulturam duorum principum mundi eſſent electæ, vnam in Syria ad Aeternum pontificatum Melchiſedecianumque regnum ſpirituale, Alteram in Italia ad Aeternum imperium & temporale regnum ibi ſub Adamo primo Saturno mundi, hic autem ſub Noacho aurei ſeculi duce, ſategerunt temporalis imperii locum deligere & oppugnare, vt in eius iura irreperẽt.

Hinc

Hinc Satanas ſummos ſuperbiæ auaritiæ & luxuriæ conatus poſt deſtructũ tyrannidib. Oriẽtem & Græciã in trib. Monarchiis cõtra Romã cõuertit. Et propterea Chriſtus ſumma potentia mundi poſtquã à Cæſaris ſententia per Pilatum, ſuaſuq. Caifæ ſummi pontificis, & qui eius ipſius ſolius habebat pontificatum, voluit mortis ſententiam accipere, vbi maxime Satanas inualuerat, ibi & non alibi debuit ponere ſui imperii ſpiritualis ſedem, vt remediis paupertatis probri & doloris, ſiue per abſtinentiam, gloriæ contemptum & aſsiduam afflictionem mederetur & occurreret auaritiæ & cupiditati ſuperbiæ & ambitioni, luxuriæ & vſui ſuperfluarum voluptatum, in eo loco vbi maxime inualuerant per Satanam & Chami maledicti progeniẽ omnino terrenis rebus addictam & creaturarũ amorem aſsidue creatori præferẽtem. Ibi enim ſategit ſatanas iniquitatis in ſummo gradu operari myſterium, vbi vidit æternæ coronæ & primogeniture mundi eſſe cõſtitutum imperium. Tanti eſt argumentum quod attigiſti Giambullari, vt nec fuerit vnquam nec in poſterum poſſit maius, quàm vt fidem facias ſepulturæ ſacroſanctarum reliquiarum mundi. Virtus enim ſummi pontificatus in illis eſt, donec recuperato totius mundi iure ad ſacroſancta Adami buſta glorioſiſsime videatur Chriſtus coli in capute

anguli ibi poſitus vbi ab ædificantibus factus eſt lapis reprobatus, & vbi ſua voluntate omnino infraudabilis venerat in propria vt ſui illum reciperent. Ideo hactenus Iſmaëli Alcoranico ſeruandum tradidit locum, donec eò remigret ſuis fultus poſteris Iſaac, aut potius donec renaſcatur, & reſtituantur omnia, & tantum reſtituat Ieſus quantum deſtruxit eius aduerſarius ſatanas. Sed de literis & Iani religione dicendum eſt.

Quæ vnquam fuerint primæ literæ publicæ & quaſnam attulerit Noachus in occaſum.

LICET in Tabulis de origine literarum inſcriptis Coſmo Medici, vti qui hoc reſtitutionis omnium tempore præſit regioni electiſsimæ, iam oſtenderim origines literarum & figuras priſcorum Characterum Etruſcorum Latinorum & Græcorum, vt quum prodierint Tabulæ ab officina Oporini nil deſyderent auitorum myſteriorũ Candidati, tamẽ paucis ſunt hic præmittẽda repetendaque, quæ iam tradidimus, vt non deſit Gello tuo ſua coronis. Fuiſſe ante illuuiem literas & ſacris & profanis teſtimoniis inuiolata fide conſtat. Nam ſeptimus ab Adam Enoch profetia clarus ſcripſiſſe de reb. diuinis legitur.

Eius opus etiamnũ ſupereſt pro Canonica ſcriptura in Aethiopia, in eccleſiæ Reginæ Sabbæorum archiuis. Hodie vocant preti aut presbyteri pro precioſi Iohannis nomine illam Chriſtianorum multitudinem. Ioſefus author eſt, quódque ad ſua vſque ſecula ſupereſſent columnæ ante diluuium literis inſcriptæ affirmauit. Plinius etiam non obſcure refert literas in Syros ad æternum vſum nedum ante diluuiũ. Quòd Aſſyrias dicat nil refert. Nã Sur & Aſur addita vna litera differunt. Quumque in Fœnices primum vſum referat clarum eſt, quod de Syria ſancta intelligit, licet non intelligat vt qui ab aliis effata refert. Quum itaq. ſanctiſsimus iuſtiſsimus & perfectiſsimus mortalium fuerit ille noſter Ianus vniuerſi parens, & viarum vniuerſæ carnis Dominus inferior, non eſt dubium quin & religionis perfectiſsimum in mundo ſtabilierit genus, & literas diſciplinasque præſtantiſsime expoſitas poſteris tradiderit. Quũ enim temporale vniuerſi imperium ſuis primogenitis dederit, dubium non eſt, quin religione moribus diſciplinis & literis exornarit. Hinc factũ eſt poſtquam genuiſſet 17. Titanes & carmine magico à Chameſſennuo fuiſſet emaſculatus, ſe totum dedit religioni qualem inſtauratam fuiſſe ſub arctioris vitæ profeſsione videmus, ita vt patres myſticos ſiue ſecretos genitores ſuos Ra

zi Inuos in tota inſtituerit Etruria. Et quia legis quam poſtea erat Moſes expoſiturus peritiſsimus erat, ad inſtar 12. tribuum voluit 12. tribubus & religioſis & ciuilibus populum diuidi ad imitationem 12. ſignorum cœli ſuis intelligentiis omnia mouentium. Ideo antiquitas illi aram δωδεκάβωμον, id eſt 12. altarium poſuit ad Ianiculum præcipue. Inde ius Petri ſuper fratres quos aliquando conuerſus debet confirmare, vt ſuper ſedes 12. iudicent 12. tribus Iſraël, adhoc enim ſunt 12. horæ diei vniuerſi mundi qui alioqui vnica dies eſt. Factum itaque eſt ratione religionis, vt Etruſcis ipſis ob myſteria geniorum tunc familiariſsime à ſanctis viris euocari ſolitorum & maxime in vrbium euerſione aut fundatione, traderet notarum magis quàm literarum vſum, ita vt ſingulæ tribus haberent diuerſa ſerie Alfabeta ſolis ſacerdotibus concredita & aliquando in dextram aliquando in ſiniſtram ſcribi ſolita, ne euocatis ambitioſe angelis cuſtodibus, bellis exardeſcerent. Euocari vniuerſæ naturæ potentiæ ſolebant ritibus illis Etruſcis. Nam natura & gratia fuerat à tam ſancto viro in ſuos ordines redacta. Quæ vero eſſent illæ literæ hodie non poſſumus videre: quamuis Characterum virtutes & figuras haberemus, eo quòd lingua illa funditus periit & locum Oſcis Vol-

ſcis atque demum Latinis dedit. ſupereſt vt aliunde petamus quos publico vſui Characteres expoſuit. Conſtat ex Cæſare Dictatore VI. commentationum Gallicarum libro Ditem primo apud Gallos (qui & Gomeritæ ſunt) ſub quorum genio arripuit imperium, reperiſſe aut publicè expoſuiſſe literas, quales multis poſtea ſæculis Græci habuere. Atqui Dis ille qui & Samothes id eſt cœleſtis dicitur, ob inſignem & nulli ſecundam diuinarum humanarumque rerum ſcientiam eſt quartogenitus ipſius Itali Iapeti primogeniti mundi ante diluuium. Quare quum ſit etiam temporibus Homeri merito dubitatum an habuerint Græci literarum vſum, aut ſaltem Troiani belli aut potius ſomnii tempore ſit certum caruiſſe literis in Græcia, ſaltem nos habuiſſe mille & plures annos vſum literarum conſtat antequam in Græcia publice eſſent. Diſciplinis quidē magnis doctos interea caruiſſe inter eos affirmandū nō eſt. quū illius operis quod in Orfeū referunt, conſtet & vetuſtum & doctiſsimū fuiſſe ſcriptorem, ita vt nulla diſciplina ſit Cabalæ propior quàm Orfica. Ipſo porro literarū maiuſcularū characteᵉre videtur, eaſdem & Latinas & Græcas fuiſſe literas. licet enim χειρογραφία & figuris minuſculis differunt admodum, non ſolum ab aliis

ſed maxime à ſeipſis, vſu aut abuſu rerum potius omnia corrumpente, tamen capitales formæ origine quadrant. Primus itaque primogeniti Noachi filius quartogenitus & perfectionem ſenilem in eo numero bonitatis repræſentans Samothes, qui & Dis, ſacros Druydarum ritus & literas externas propoſuiſſe & ſtudia in Galliis publice expoſuiſſe apud Cæſarem & Beroſum legitur. ſunt autem illæ literæ omnino Samaritanæ, quas in externo publicoque reip. vſu inter Iudæos cōſtat ante Eſdram fuiſſe, eo quòd nulla plane moneta videtur à ruderibus Ieroſolymitanis effodi niſi in eo charactere quem Eſdras reliquit Samaritanis ob crebros factionis decem tribuum proſcriptarū errores in eo ſcriptos, quum publice expoſuit, & ſe adinueniſſe apud populum finxit illos ſacroſanctos characteres quos Adam Angelitus, Moſes autem cœlitus in Tabulis legis recœperat. Characteres autem Samaritani tales ſunt vt excepta Iodi & Aleſi figura myſterioſa plane ſint iidem cum Græcis & Latinis, imo Græci & Latini ab illis extracti & per Græciæ vitia in duo diuiſi ſunt idem cum illis, ſi ordine & figuris aliquantum obuerſis conſyderes. vſu enim Samaritano aut Hebræo vt melius loquar leguntur motu naturali ab extra ad intra ſeu à dextra principioque motus in ſiniſtram, Græcæ autem & Latinæ cō-

tra. Nil itaque aliud fecit Cadmus Fœnix quàm inuertere apud Græcos quæ iam inter ſuos cõſenuerãt, & quæ iam multis ſæculis habebamus veluti noua largiri. Sed quid? nonne Strabo ait in Hiſpania temporibus Auguſti fuiſſe reperta 6000. annorum hiſtorias? ſunt anni illi tempeſtatum, tres pro anno vno, vt apud Abrahmanes fieri ſolitum erat. tantum enim temporis in Hiſtoriis ſe habere dixerunt Apolonio illi inſigni eruditione Mago. Quum tota Europa cum Anglia, præter Hiſpaniam & Italiæ Etruricam ſuperioremque partem ſit ſuppoſita Arieti, ſoli Hiſpani deficientes à primogeniti obedientia & à Celtarum nomine quod in tota alioqui Europa ad Mare vſque Ponticum fuerat commune, refugientes ſibi feciſſent caput, voluerunt etiam ſibi vendicare characterum à Dite primo expoſitorum honorem & vſum: Sed omnia opus eſt reſtitui. Cogent enim cœlum & intelligentiæ, non ipſa particularia arbitrii libertate prædita, ſed corpora prouincialia publicaq. vt omnia in ſua iura redeant, & remota illa linguarum differentia quæ ex rebellionis ſummæ peccato per Nimrodũ nata eſt, nobis eſt neceſſario repedãdum ad ſacros vſus illius linguæ Sanctæ quam Adam cum veritate naturæ expoſuit, Moſes cum lege reſtituit, Chriſtus ſacroſanctæ vocis articulis celebrauit. Ideo vero Deus permi-

ſit vt per illius filiæ ſecundogenitæ dominium in Arabica ſeu Babylonica corrupta aut Chaldæa orientali poſitum, ſub Alcorani lege, hodie tantum non Aſiæ & Africæ atque Europæ tertiæ parti imperitante, ſenſim adhoc diſtenderetur, & priſcarũ linguarum frangeret ſuperbiam, donec nunc Ieſus ſui Euangelii lumen in ea exponeret, & decem tribus Iſraël in Turchis potiſsimum & Tartaris agentes, in Iſmaële cui cõformes factæ ſunt reſtitueret, qua opera nulla vnquam ab ipſo Chriſto maior effecta eſt. Sic eam linguam in qua hactenus credidit Chriſtianiſmus eſſe maximum malum, Chriſtus augeri ita voluit, vt fieret ex ea ſummum bonum id eſt vniuerſi generis humani reconciliatio. Ideo nobis Deus dedit & tantum in hanc operam animum & ita mediocrem linguæ tam magnæ cognitionem, vt nunquam ſim ceſſaturus quin aut per me aut per illos qui me audierint fecerim, vt Dominus meus Ieſus hanc recipiat ab vniuerſo gloriam, vt ibi actu abundet iuſtitia & cognitio æſtimatioque precioſi ſanguinis, vbi iniquitas & mediatoris vniuerſorum abundauit ignorantia. Iam in hoc paratos vetuſtiſsimos codices Euangeliorum ante quingentos annos ſcriptorum habeo. Sic nunc duce natura per vnius linguæ beneficium illud recipiet mundus Orientis & Auſtri, olim Samo & Chamo ſubiectus,

iectus,

ſubiectus, quod vna lingua miraculoſe ab omnibus gentibus illius omnino imperitis intellecta, facere in toto orbe conati ſunt Apoſtoli, ſed duce gratia. Ideo primas literas publicas voluit in occaſu Noachus haberi, vt ſenſim augeſcens naturæ cognitio, olim gratiæ iungenda, ab occaſu in ortum & vniuerſum refunderet, quod ab ortu in occaſum ipſe cum iure vniuerſi attulit. Ideo eſt ſeruus ſeruorum fratrum ſuorum Cham addictus glebæ illorum, & Iapetus eſt ita per benedictiones Noachi dilatandus, vt in iura Semi per totam Aſiam veniens ab occaſu in ortum, habitare Iure diuino in eius tabernaculis debeat. Tanti momenti eſt tuus Gellus; in quo tibi videbaris leuiuſculam operam reip. præſtare. Verum quia in ordine ſacro agis, Deus te ad ſacratiſsima mouet myſteria. De Naturali etymo ex lingua ſancta petito ſcripſiſſem aliqua, & potiſsimum quæ videtur deſiderare Gellus tuus. Sed in re immenſa nolim paruulas opellas collocare. Ab initio duæ linguæ erant externa publicaue & ſacra. Sacra vſque ad Eſram delituit. Nunc quomodo vno ſolo Iodi elemento triangulari, triplicisque mundi compendiario, conſurgant elementa ſancta in Tabulis docui, mor-

tuamquæ duce Adami & mea intelligentia in Chriſto ſuſcitaui, Externa ſeu Samaritana vnde Græca occidua & Latina paucis Iudæis in Oriente ſuper eſt. Sed Samaritanæ decem tribus Iſraël quibus factus eſt Meſsias Muhamedes Iſmaëlita cum Alcorano ſuo Arabochaldæo hodie externæ illius Samaritanæ vices in Oriente & meridie ſupplent. Latina & Græca Noachi alumnæ, expoſitionem tituli gloriæ Chriſti habentes, ſunt genti illi refuſuræ, quæ olim ab externa lingua receperunt. Ideo myſteria Cabaliſtica in ſola Hebraica & Arabicochaldæa tam Sancta ſuper ſunt, vt non certius ab ipſo cœlo mundicia & puritate Chriſtiana fretus poſſis petere vitæ humanæ præſidia, quàm ab illorum Characterum virtute. Sunt enim Arabici Characteres deducti per corruptã chirografiam ab Hebræis veris, eo quòd Samaritanorum vſus, in ſe periit, & pro ſolo auitæ veritatis teſtimonio inter paucos Moſicolas remanet. Grammaticam ab Oriente attuli eo charactere ſcriptam & Arabice expoſitam vt fidem noſtro orbi verborum Hieronymi de Samaritanis ſcribentis facerem, & hanc rerum originem primus orbi occiduo exponerem. Hæc ſunt mi Giambullari quæ mihi

videntur neceſſaria ad hoc vt validiſſimam tuæ linguæ Arameæ exponas rationem. Nā nullo modo ſine hiſtoriæ & rerum ſtabilitate videris docere, & rem per ſuas cauſas deducere. Ipſe per hæc aliquot horarum commentaria per te iudicare poteris quàm reip. mei ſeculi & maxime vni tibi eſſe vſui cupiam. Fac vt iſta poſt Gellum tuum prodeant, aut vbi tibi & amicis habueris fideliter aſſerues. Raptim enim ſcripſi, ipſumque αὐτόγραφον mitto.

FINIS.

Errata in toto opere corrigenda.

Pag.	Verſu	Err.	Corr.
33	6	*extremaq. Ratio.*	*extremaque ratio*
43	5	*ſed Auguſti ſolū meminit.*	*Sed Auguſti ſolū. Meminit*
60	28	הושיה	תושיה
63	9	*ab* שג	*ab* צוג
67	16	*Imperium*	*impium*
80	22	*nauigauiumue*	*nauigium ue*
84	18	*Lemechide filio*	*Lemechi de filio*
88	5	*Apexem* חג *dicitur*	*Apex enim* חג *dicitur*
99	9	אבהמלרצ	צולמהבא
99	15	שעדא	ארשארלט
109	24	*à pueris*	*à priſcis*
109	8	*partibus*	*patribus*
124	2	*Iam primogenitos*	*Iani primogenitos*
124	24	*imparabant*	*imperabant*
132	10	*iſthæc*	*iſthoc*
133	10	*quoniam Ianus*	*quem Ianus*
133	24	*nomine*	*nomen*
137	20	*continente in*	*continentem*
149	13	*ad ipſiue*	*ad ipſius*
172	19	*qui eidem*	*quin eidem*
173	11	*hunc ſacri ritus*	*hanc ſacri ritus*
192	3	*Genorum Angeliorumue.*	*Geniorum Angelorumue*
197	16	*Liberationem*	*Liberationis*
200	28	*adueniſſe*	*adinueniſſe*
218	4	*frequentetur*	*frequententur*
227	6	*de ilo*	*de illo*

RERVM AC VERBORVM MEMORABILIVM INDEX.

A

Aborigines qui & unde 71
Aborigines ubi 72
Aboriginum nomen quando inuidioſum 77
Abraham quando circunciſus. 91
Adami Amanuenſis 204
Altarium & Vrbium fundamenta ubi ponenda 155
Angeli à ſanctis culti 92
Animæ natura quadruplex. 129.
Anni Celtiberorum 20
Anni principium cur à Moſe mutatum 109
Anni ſacri Græcorũ initium. 109
Anni ſolaris initium 200.203
Anni tempeſtatum 247
Annus à Moſe mutatus 201
Annus Lunaris 201.203
Annus Lunaris cur inſtitutus 204
Antiquitatis teſtimonia de ſcripto probabantur 228
Antiquorum error de ſpiritib. 182
Appetitus hominis præſtantiſſimus, qui 12
Ara δωδεκάθεωμον 244
Aræ Cœli conſecratio unde 43
Arezia unde dicta 104.238
Arezia & Cybeles eadem 104
Argumentum maximum ad orbis pacem 220
Ariel Tuſciæ regia 56
Arietis influxus 217
Ariſtotelis impietas 178
Ariſtotelis inconſtantia 106
Arſa quid 99
Aſtra Leonis uehementiſſima 50
Athenæus Mediceus 65
Atlanticum nomen unde 71
Aturia Aſſyria 57
Aurei ſæculi inſtitutio 73
Authoritas præſtantiſſ. quæ. 166
Authoritas ſumma quæ 163

B

Baſis Regni temporalis in Atiele 57
Baſis ſecunda ueritatis 222
Baſis ſummæ fœlicitatis mundi ubi 122
Beneficium Dei maximum. 197
Beroſus quis ſit 20
Beroſus quando 224
Beroſi dignitas 194
Beroſi excellentia 225.226
Beroſus quare non reijciendus 23
Beroſi ſcripta unde allata 226
Brahmanes unde 81

C

Cabala quid 132
Cabaliſtica myſteria ubi 250
Cadmus quid circa literas fecerit. 247
Camerinum unde dictum 76
Cameſenui impietas 76
Cameſis in Italiam irruptio 77
Camitæ in Italia ubi 76
Camitarum ſeruitus 76
Canochi ſcripta ubi 23
Carmenta quid circa literas 122

Carmina Sibyllina 41
Cauſa prima omnino immobilis. 176.
Ceres unde dicta 104
Characteres Arabici unde 250
Chriſtianorum inſectatores 35
CHRISTVS cur ſecundum ordinem Melchiſedec 198
CHRISTVS Pan. 39
Compoſitum, fœmina tantum. 107
Cœli influxus duplex 21
Cœli pars maſculea 112
Cœli pars fœminea 112
Coniectatio de Lydiæ nomine 132
Credulitatis uis 190
Crimen parricidio affine 14
Cybeles unde dicta 104

D

Dæmones mali 181
Decatemoriorum intelligentiæ. 135
Demeter & Gometer 105
Deucalion 68
DEVM eſſe, neceſſe eſt 11.
Dies commemorationis Diluuianæ 197
Dies liberationis ab aquis 204
Dij Samatraces 104
Diluuij dies 204
Diluuij cauſæ 74
Diluuium generale 68
Diluuij tempus 199
Diſciplinæ præcipuæ 80
Dis quartogenitus Iapeti 118
Dis, qui & Samothes 245.246
Diuinationes quæ ſint 15
Diuinatio unde peti ſoleat 10
Diuinatio per ſomnia unde comparanda 10
Diuinationis partus primus 135
Diuinationi proximus qui 9
Diuinatio ſimplex & ſancta 11
Diuinatio ſumma ubi 15
Diuiniſs. hominum quis 8
Diu Proſopin quid 145
Doctrina apud priſcos duplex 81
Druidarum doctrina unde 233
Duodenarij dignitas 129.130
Duodenarij numeri myſteria. 244.

E

Ebræorum literæ in eternum duraturæ cur ſint 28
Ebræorum ſcripta cur ubique diſſeminata 26.31
Es & Eſca quæ & Veſta 69
Eſta & Veſta unde 238
Etruria antiqua 55
Etruria Ioui & ſagittario ſubiecta 55
Etruria ſacrorum perfugium cur 170.
Etruriæ baſis 55
Etruriæ diuiſio 244
Etruriæ Genius 85
Etruriæ nomen 59
Etruriæ Regiones 131
Etruſci externas litteras abhorrebant 95
Etruſcorũ alfabeta diuerſa. 244.
Etruſcorum excellentia 192
Etruſcorum integritas 164
Etruſcorum xij. Alfabeta 116
Etruſcorum xij. Tribus 116
Etruſcorum religio cur diuturnior 166
Etruſcorũ res funditus periere. 19
Eturituſci 61

Ezechielis uiſio 149.150

F

Farreatio Romanorum 212
Fœcialium conſuetudo 158
Fœlicitas humana ubi 215
Fœmina pura quid 138
Fœmineum quid 138

G

Gal & Gallim unde 68
Galli qui 97
Gallus 97
Genera decem mouentium ut in finem 183
Genera decem mouentium ut in locum 183
Generis humani principiũ ubi 176
Genij qui ſint 184
Genij unde dicti 191
Genij ad quid 191
Genij Ieroſolimitani uis 56
Genij locorum, quid 159
Geniorum bonorum fontes duo. 180
Geniorum euocatio 244
Geniorum numerus 191
Geniorum occultatio 185
Geniorum prima fœlicitas ubi. 62.
Geniorum uirtus 158
Genius Ro. a Numa euocatus. 139.
Gentium inſtituta cur perierint. 30
Gomer, Iapeti primogenitus. 97. 232.
Gomeritæ 71.72
Gomeritæ qui 227
Gomeritæ qui & Galli 245
Græca fabuloſitas 95
Græcorum nugacitas. 58

H

Hancchi ſcripta ubi 108
Hatal in Aphrica 71
Herodis impietas 44
Heroes qui 192
Hircus ad Azazel 86
Hiſtoria occidentis cur apud Chaldæos 22
Hiſtoriæ fides unde petenda 18
Hiſtorici fide digni qui 17
Homo tantum ſcit, quantum operatur 36.
Homines cur Dij 99
Hominum præſtantiſsimus 127
Homo uerus 142
Humanum genus unde regi debeat in ſacris 109

I

Iani Clauis 101
Iani excellentia 243
Iani inſtitutum de Genijs 70
Iani linguæ duæ 68
Iani nomen unde 64.
Iani nomina plura 95
Ianus quadrifrons 146
Iani ſapientia 80
Iani ſceptrum 101
Iani Templa 61
Ianiculum urbs 167
Ianiculus locus ſacratiſsimus 57.
Ianiculus mons ſub Leone 55
Ianiculus mons, rerum ſacrarum perfugium 168
Ianus à diuerſis locis diuerſimode nominatus 101
Ianus Cahos 99
Ianus cur bifrons 144
Ianus cur Deucalion et Bifrõs. 79
Ianus cur Deus 98
Ianus Holamaba 99

Ianus Olympus cur 99
Ianus & Veſta cur pro dijs culti. 206.207.
Ianus Orientalium inſtituta in Italiam attulit 134
Ianus ſanctorum primus 239
Ianus ſemen et anima Mundi. 99.
Iapetus Iani primogenitus 75
Iapetus Noachi primogenitus. 97.
Ideæ formarum 107
Idæa Mater quæ & Veſta 160
Idæa unde dicta 161.162.
IEHOVAH 238
Iehouas diligit portas Zion 188
Ignis cur aleretur 105
Imperatoria ſedes ubi 216.240
Imperia Mundi præclariſsima ubi futura & cur 70
Imperium primogenituræ. 230.231
Inauguratio cuiuſmodi 156
Inaugurationis uerba 157
Incendium ex terra 47
Incubi unde 181
Inſtauratio orbis quando 169
Intelligentiæ cœleſtes mediæ 107
Intelligentiæ duplices 143.144
Intelligentiarum multitudo. 187
Intelligentiarum ordo duplex 102
Ioſephus fide digniſs. 16
Iou ah nomen. 100
Iouis nomine quis 187
Iſmaelitæ cur in Iudæorum locum ſubſtituti 30
Italia unde dicta 70
Italia ſub corde Leonis 112
Iuno unde dicta 238

L

Lamechi prophetia de Noah 84
Lares & Genij unde 86
Legis Moſaicæ multiplex deſcriptio 115
Legum latores 30
Legum ſalus ubi 113
Leo cedet Arieti 90
Leonis influxus ubi 217
Lex æterna & finis ſacrorum omnium 33.36
Lex antiquior Moſe 236
Lex prima & æterna 126
Lex prima poſt diluuiana 75
Linguæ duæ ab initio 249
Lingua Etruſca fūditus perijt 244
Lingua Græca et Latina unde 249
Lingua prima 16
Lingua ſancta 223
Literæ ante Diluuium 242
Literæ Celtarum 119.120
Literæ maiuſculæ Græcorum & Latinorum, eædem 245
Literæ Samotis cuiuſmodi 246
Locus ab auctoritate humani generis proprius 224
Locus primus Sacer. 64
Lud & Veled. quid 132
Lydia quid 132
Lydij Etruſci unde 135

M

Magiſtratus Etruſci 131
Magorum excellentia 192
Maiah unde dicta 108
Maſculea & Fœminea Diuinitatis uis 103
Maſculeum quid 138
Maſculus purus quid 138
Melchiſedec, qui 63
Melchiſedec, qui & Sem 235

Melchiſedec

Melchiſedec ſecundo genitus Noachi 170.175
Mens in homine ubi 142
Mens extrinſecus adueniens 98
Mens Mundi 192.193
Menſis Diluuij qui 204
Mētium Ordo formalis tantū .107
Metelli Pontificis Pietas 163
Miracula maxima 205
Mohad, quid 98
Mons cur ὄρος 78
Mores & Pietas reip. unde 124
Moſaicus cœtus 132
Moſis libri maxima integritate apud Chriſtianos et Iudæos 30
Mundi capita quatuor 22
Mundus quare conditus 54.214
Mundi ſcopus 215
Mundi ſuperficies prima 110
Mutatio in orbe unde 159

N

Naomah de ſtirpe Cain 238
Naomah unde dicta 104
Naturæ inferior diſtinctio unde 103
Naturæ totius moles unde 179
Nimrodi impietas 188
Noah unde dictus 234
Noah unde dictus Cœlum 238
Noah Deucalion 237
Noah, Papa uniuerſi 236
Noachi ſapientia 57
Noachus Aſtronomiæ peritiſſimus 233
Naomah uxor Noah 104
Nochus aut Noachus unde 96
Numa cur ſepultus in Ianiculo 239
Numæ commentarij 196
Numæ Regis conuiuium 140
Numeri priores nominibus 129
Numerorum uis 128
Numerus myſticus 135

O

Og uel Ogy qui fuerit 63
Ogyges primus 236
Ogygis nomen unde 63
Ogytarum familia 64
Oleni uatis uafricies 157
Ops unde dicta 105
Ordo Razibinuorum 71
Ordo mouens ut in finem 102
Ordo mouens ut in locum 102
Origo unde dicatur 76
Origo et fons priſcæ religionis 174
Orphica diſciplina cabalæ proprior 245

P

Palet & Og, qui. 255
Pan Deus, qui 39
Pandora unde dicta 105
Pariſienſis Scholæ authoritas 166
Pars nobiliſſima primi mobilis 50
Paſca ante Moſem 109
Paſca Diluuij 205
Paſca Iudæorum 201
Phœnices qui 243
Platonis excellentia 177.178
Plinius Diuinitatis ubique inſectator 40
Plinij impietas 189
Plutarchi locus de Chriſti morte 37
Pons ſublicius cur 171.173
Pōtificatus ſummi uirtus ubi 241
Pontifices Romani unde dicti 170

Pontificia ſedes ubi 57.216.240
Pontificum authoritas 174
Populi digniores 21
Populi poſt Diluuium 136
Principis ueri ſtudium 81
Priſcorum diſciplinæ 88.89
Prodigia & oſtenta quid ſint 87
Prodigiorum interpretatio præſtantiſs. mundi ſcientia 87
Proteus quis 96
Pyrrha unde dicta 69

Q

Quarti loci uis 150
Quaternarium in homine 147
Quaternarij uis 129.151.152.153

R

Razihinui unde dicti 82
Razihinui qui 244
Razihinuorum frugalitas 75
Razihinorum officium 82
Razihinuorum qualitas 186
Regni ius inter Vmbros 75
Rei Chriſtianæ inſtauratio 169
Rei Chriſtianæ ruina unde 169
Rerum Chriſtianarum augumentum quouſque 169
Reip. diſcrimina in quibus 164
Reip. corpus unde ſeruetur 113
Reip. ſalus 113
Rerumpub. fœlicitas 3
Religionis abſoluta ueritas ubi ſeruanda 112
Religionis obſcuritas unde 160
Religionis Principes ſeptuaginta duo 72
Religionis Romanæ ratio. 213
Religionis Romanæ ratio unde perierit 137
Rerum priſcarum obſcuritas unde ſit 120
Res humanæ unde conſtent 154
Reuolutio omnis ubi ceſſatura 148
Rhea unde. 238
Rheah, quid 104
Rituales libri apud quos 121
Rituales libri quid continerent 240
Rituales Noachi 22
Ritus ſacri ante Moſem 108
Roma Ianiculo oppoſita 240
Roma ter ante Romulum 161
Romana religio 209.210
Romani ab Etruſcis inaugurabantur 159
Romani quotannis in Etruriam miſſi quot 137
Romanorum conſuetudo 165
Romanorum religio unde 92

S

Sabbatum Romanorum 211
Sacerdotum Romanorum conſuetudo 184
Sacrorum libri unde 49
Sacrorum ſumma authoritas ab Ethruſcis 93
Sæcula ſemper proficiunt 30
Saga quid 101
Samaritani Characteres 246
Samaritanorum Carabletes 115
Samothes 118
Samothes qui & Dis 233
Sapientia creata 178.179
Sarhapanim quid 145
Saturnia Roma 240
Saturnus quis, & quid 131
Saturnus unde dictus 100
Scientiæ ordo 143

Scripta Enoch, ubi ſuperſint 243
Scriptores Diluuij qui 195
Scriptoris fides unde petenda 24
Sedes Primogenituræ ubi 231
Sem ſecundogenitus Noachi 236
Sem excellentia 236
Senatus Romani ſæuitia in Dauidicos 46
Septima Dies Romanis culta 210
Sibylla Erythrea 122
Sibylla Perſica 121
Sigilli rubri ortus 48
Signorum Decatemoria 134
Signorum intelligentiæ 134
Signorum trianguli 134
Somniorum Diuinatio cur non facilis 10
Spectra unde dicta 191
Spectra quibus appareant 193
Spiritus fœminitatis in Luna 102
Spiritus maſculinitatis in Sole 102
Spiritus ubique poteſt ſubſiſtere 148
Spirituum genera 183
Spirituum ſignum 181
Statuæ Etruſcorum non ad honorem ſed ad memoriam 147
Statuæ quadrifrontis 151.148
Stella in Oriente quando 45
Stiliconis perfidia 43
Suadendi fundamentum 222
Subſtantiarum ſeparatarum genera duo 161
Succubi unde 181
Swilla caro humano temperamento proxima 183
Syra Dea quæ 105
Synus a Platone celebratus quis ſit 15

T

Tabulæ de Origine literarum 242
Tages quis 86.87.88
Tamur Aegyptius 38
Terra generalis materia totius corporeæ naturæ 86
Teſtamentum æternum 127
Teſtis fide dignus 230
Teologiæ corruptores Græci 209
Teophili & Tatiani teſtimonia quando 229
Theopompi cæcitas 37
Thetis & Maia eadem 104
Titys ſeu Tetys unde 238
Turcarum Imperium cur auctum 248
Tuſcia quid ſonet 60
Tyrannorum fons 231

V

Verborum uis 157
Veritas omnis unde ſit 83
Veritas ſumma in homine quæ ſit 9
Veritatis conſequutio quæ 13
Veritatis gradus uarij 8
Vertumnus unde dictus 97
Veſtæ communis ædes 105
Veſta unde dicta 104
Veſtales in Etruria nullæ 139
Via certiſſima ad cœleſtia omnia euocanda 184
Viri boni officium 190
Vmbri populi 66.68
Vmbri unde 72
Vnitas creata quæ 98
Vocalium uſus liber 60
Vrbs, Arca, & Mons Ianiculus 168

Z

Zeus Iehouas quid 239

Sept: 11th 1806.

Z730-228

c.c. 89 30/10/98 9½ SW225
pp. 251, [9].